

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

راهنمای معلم

اخلاق حرفه‌ای

پایه دهم

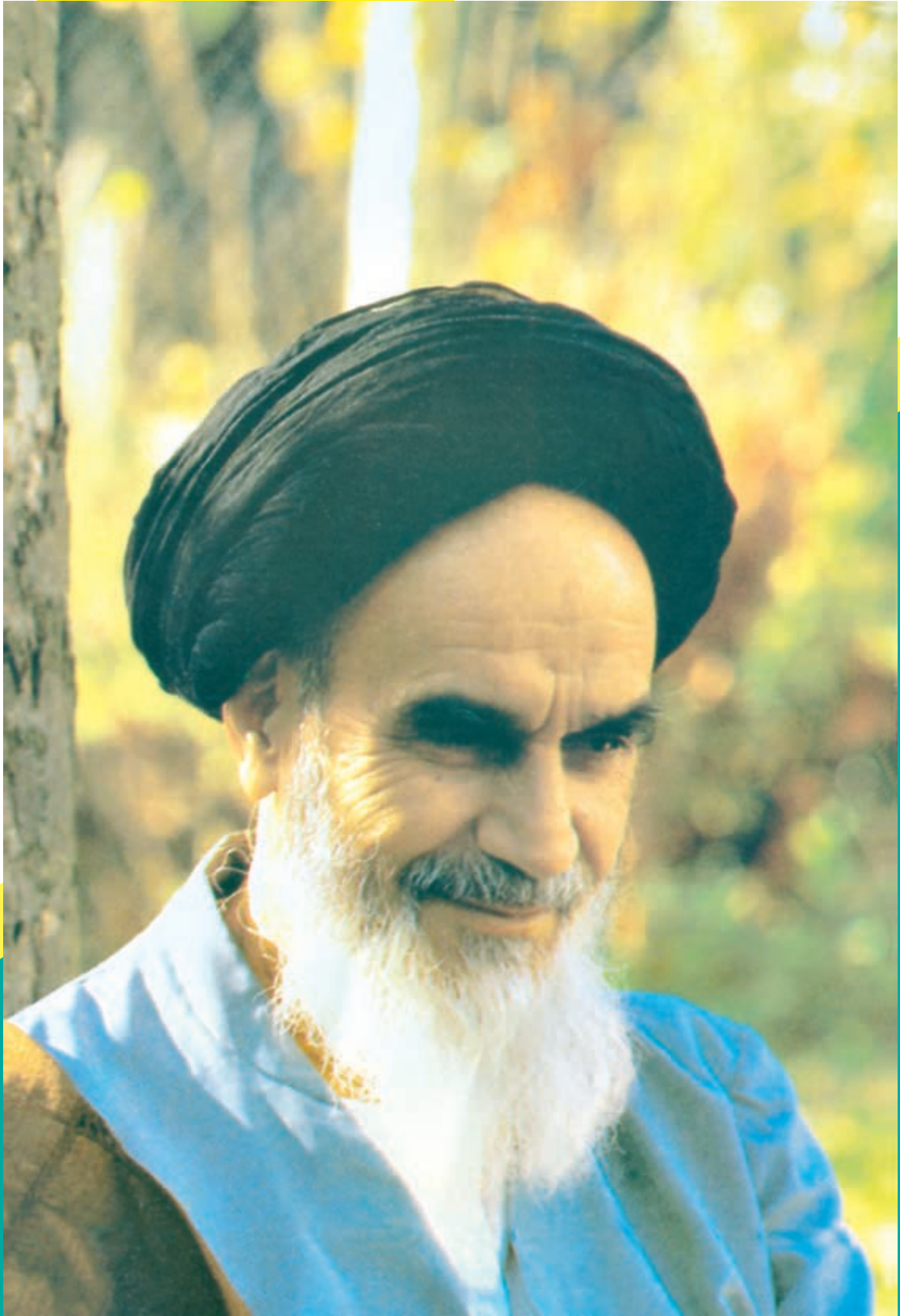
دوره دوم متوسطه کاردانش خاص
دانش آموزان با نیازهای ویژه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

- نام کتاب: راهنمای معلم درس اخلاق حرفه‌ای (دوره کم‌توان ذهنی) - ۵۱۰۹۰۳
- پدیدآورنده: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی
- شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: اسماعیل برقی، منیره عزیزی، احمد مطلبی، سارا جانبازی (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
نازلی مشایخی، زهرا کرمی، لادن محمدی، سارا جانبازی و با همکاری احمد مطلبی (اعضای گروه تألیف)
- مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره چاپ و انتشارات سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- شناسه افزوده آماده‌سازی: احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - حسین وهابی (طراح گرافیک و صفحه‌آرا) - حمید ثابت کلاچاهی (امور فنی رایانه‌ای)
- نشانی سازمان: تهران: خیابان انقلاب، خیابان برادران مظفر، شماره ۶۶، تلفن: ۶۶۹۷۰۴۵۵، کد پستی: ۱۴۱۶۹۳۵۶۸۴
- ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو پخش) تلفن: ۵ - ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵ - ۱۳۹
- چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
- سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ اول ۱۴۰۱

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir مراجعه نمایید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست

مقدمه ۶

بخش اول: کلیات

۸	ضرورت و اهمیت درس اخلاق حرفه‌ای
۸	رویکرد حاکم بر برنامه درسی
۹	مفهوم و تعریف اخلاق حرفه‌ای
۹	ویژگی‌های فرد دارای اخلاق حرفه‌ای
۱۰	اصول حاکم بر انتخاب و ساماندهی محتوا
۱۲	اهداف درس اخلاق حرفه‌ای
۱۵	ساختار کتاب
۱۶	ارزشیابی درس اخلاق حرفه‌ای
۱۸	روش‌های یاددهی - یادگیری
۲۳	شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان
۲۴	فضا، مواد، رسانه‌ها و منابع یادگیری

بخش دوم: راهنمای تدریس

۲۶ راهنمای درس اول: ارتباط
۳۶ راهنمای درس دوم: همکاری
۴۴ راهنمای درس سوم: مسئولیت‌پذیری
۵۲ راهنمای درس چهارم: مدیریت منابع
۶۴ راهنمای درس پنجم: امانت‌داری
۷۲ راهنمای درس ششم: درستکاری
۸۰ راهنمای درس هفتم: بازارچه مدرسه

پیوست‌ها

۸۴ کاربرد فهرست واریسی
۸۸ فهرست منابع

مقدمه

سازندگی درونی انسان و اصلاح و تهذیب نفس در سعادت فردی، اجتماعی، دنیوی و اخروی نقش بسزایی دارد. تربیت روحی و اخلاقی انسان در هر جامعه‌ای امری لازم و ضروری است. نگاهی به اوضاع جوامع بشری نشان دهنده این است که تربیت اخلاقی و معنوی انسان به فراموشی سپرده شده است. تمامی نابسامانی‌های موجود در سطح جهانی و انواع گرفتاری‌هایی که امروزه بشریت با آن دست به گریبان است، همه ناشی از غفلت انسان از امر «تربیت» و «سازندگی روحی و اخلاقی خویش» است.

اخلاق حرفه‌ای به منزله یک گستره معرفتی با گرایش‌های بسیار متنوع آن از شاخه‌های عمده اخلاق است. دانش اخلاق در گفتمان سنتی در دوره اسلامی همپای سایر علوم به ویژه کلام و فقه توسعه نیافت که این توسعه نیافتگی به‌ویژه در حیطه اخلاق حرفه‌ای، در بستر آموزش رویت می‌شود.

متأسفانه در جامعه ما نیز در محیط کار کمتر به اخلاق حرفه‌ای توجه شده است. جامعه ما نیازمند آن است تا ویژگی‌های اخلاق حرفه‌ای مانند دلبستگی به کار، روحیه مشارکت و اعتماد، ایجاد تعامل با یکدیگر و ... تعریف و برای تحقق آن فرهنگ‌سازی شود.

امروزه بسیاری از کشورها در جهان صنعتی به این بلوغ رسیده‌اند که بی‌اعتنایی به مسائل اخلاقی و فرار از مسئولیت‌ها و تعهدات اجتماعی، به از بین رفتن بنگاه‌های کاری می‌انجامد. به همین دلیل، بسیاری از شرکت‌های موفق برای تدوین استراتژی اخلاقی احساس نیاز کرده و به این باور رسیده‌اند که باید در سازمان یک فرهنگ مبتنی بر اخلاق رسوخ کند. از این رو، کوشیده‌اند به تحقیقات درباره اخلاق حرفه‌ای جایگاه ویژه‌ای بدهند؛ وقتی از حوزه فردی و شخصی به حوزه کسب و کار گام می‌نهییم، اخلاق کار و یا اخلاق شغلی به میان می‌آید؛ مانند: اخلاق پزشکی، اخلاق معلمی، اخلاق مهندسی و نظایر آن.

در سال‌های اخیر در کشور ما نیز، نهاد آموزش و پرورش که وظیفه تعلیم و تربیت سرمایه‌های مهم اجتماعی، فرهنگی و انسانی را به عهده دارد. با عنایت به سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران (حوزه تربیت و یادگیری کار و فناوری) به قلمرو و سازماندهی محتوای آموزش اخلاق حرفه‌ای پرداخته است و این درس را به عنوان یک موضوع اصلی و محوری در برنامه‌ریزی‌های تحصیلی مدارس در دوره‌های مختلف از جمله برنامه درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه گنجانده و مورد تأکید قرار داده است؛ زیرا باور دارد که تربیت درست و شایسته دربردارنده آموزش اصول اخلاقی است و دانش‌آموزان باید افرادی متعهد به این اصول بار بیابند تا بتوانند در آینده ضمن امنیت جامعه، ثبات و پایداری شغلی خود را رقم بزنند.

کتاب حاضر در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول کلیات که شامل ضرورت و اهمیت درس اخلاق حرفه‌ای، رویکرد حاکم، تعریف و ماهیت اخلاق حرفه‌ای، اصول حاکم بر انتخاب و سازماندهی محتوا و ... و بخش دوم راهنمای تدریس هر درس است. در پایان هر درس هم مطالبی برای دانش‌افزایی معلمان معرفی شده است.

بدیهی است تحقق اهداف پیش‌بینی شده در برنامه‌های درسی و اجرای بهینه آنها، در گرو همیاری و عنایت ویژه شما دبیران ارجمند و گرامی در بهره‌مندی از شایستگی‌های حرفه‌ای و تخصصی مناسب می‌باشد.

از آن جا که برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای برای تسهیل گام برداشتن دانش‌آموزان در مسیر ورود به بازار کار طراحی شده است؛ لذا از همکاران ارجمند انتظار می‌رود با ایجاد فضای مناسب در کلاس درس و ترجیحاً در کارگاه، فعالیت‌های یاددهی - یادگیری را به گونه‌ای هدایت کنند که به تحقق هرچه بیشتر یادگیری موردنظر منجر شود.

در پایان از شما دبیران گرامی تقاضا می‌شود که نظرات، پیشنهادهای و تجربیات پربار خود را از طریق پست الکترونیک گروه حرفه‌آموزی، در اختیار کارشناسان گروه قرار دهید.

نشانی پست الکترونیک: herfeamoozi@gmail.com

بخش اول

کلیات

ضرورت و اهمیت درس اخلاق حرفه‌ای

اغلب متخصصان و صاحب‌نظران آموزش و پرورش استثنایی، اهداف غایی تعلیم و تربیت دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را به طور عام و دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی را به طور خاص کسب کفایت و استقلال شخصی، اقتصادی و اجتماعی در جامعه می‌دانند. این غایت ارزشمند از نخستین روزهای شروع آموزش به دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی تا گام‌های پایانی آموزش آنها در تمامی فرایندهای آموزشی مورد تأکید می‌باشد. اغلب مطالعات بر موفقیت‌های شغلی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی به عنوان یکی از معیارهای اصلی دستیابی به سازگاری اجتماعی توجه داشته‌اند. ریچارد هانگفورد (Hangford) معتقد است برنامه آموزش ویژه به افراد کم‌توان ذهنی باید پیرامون دستیابی آنان به صلاحیت‌های شغلی و اجتماعی طرح‌ریزی گردد. زیرا تنها در این صورت است که امکان رسیدن افراد کم‌توان ذهنی به حدی از توانایی افراد عادی وجود دارد. بنابراین آموزش حرفه‌ای (حرفه‌آموزی)، مهارت شغلی و اجتماعی برای فرد فراهم می‌آورد که به سازگاری شغلی و اجتماعی وی در جامعه منتهی می‌گردد.

در آموزش‌های حرفه‌ای در کنار یادگیری و کسب شایستگی‌های فنی، یادگیری و کسب شایستگی‌های غیرفنی نیز بسیار مهم و ضروری است. چنانچه اگر فرد به مهارت کامل در شایستگی‌های شغلی برسد ولی نتواند در محیط کاری، ارتباط مؤثری با دیگران برقرار کند و سایر رفتارهای وابسته به شغل را رعایت کند؛ در کار خود موفق نخواهد شد، بنابراین شایستگی‌های فنی و غیرفنی ارزشی هم‌سنگ در موفقیت ثبات شغلی افراد خواهد داشت. از این رو شایستگی‌های غیرفنی در دوره دوم متوسطه کاردانش خاص دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در قالب دروس الزامات محیط کار، کسب و کار و قوانین کار، استفاده از فناوری اطلاعات و به‌طور خاص اخلاق حرفه‌ای طراحی شده است تا دستیابی دانش‌آموزان به شایستگی‌های مورد نظر سهل و میسر گردد. در کتاب حاضر تأکید ویژه‌ای بر رشد مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی وابسته به کار می‌باشد که مکمل آموزش‌های مهارتی در این دوره است و اهمیت شگرفی در موفقیت و ثبات شغلی افراد کم‌توان ذهنی دارد.

رویکرد حاکم بر برنامه درسی

کم‌توانی ذهنی، ناتوانی است که به طور معناداری محدودیت در عملکرد هوشی و رفتارهای سازشی را نشان می‌دهد و در سه مقوله اصلی مهارت‌های عملی، اجتماعی و درکی نمود پیدا می‌کند. رویکرد اصلی در برنامه درسی کتاب اخلاق حرفه‌ای ایجاد و تقویت مهارت‌های اجتماعی وابسته به کار در دانش‌آموزان از طریق الگوی یادگیری اجتماعی می‌باشد. علاوه بر آن دانش‌آموزان با شرکت در بازارچه‌ها، از طریق رویکرد کارکردی به تعمیم

آموخته‌های خود در محیط‌های کاری می‌پردازند. یکی دیگر از رویکردهایی که در این درس مورد توجه است، رویکرد دانش‌آموزمحور بودن می‌باشد که در این رویکرد به نیازهای خاص آموزشی هر دانش‌آموز توجه می‌گردد.

مفهوم و تعریف اخلاق حرفه‌ای

مفهوم اخلاق حرفه‌ای مجموعه قوانین اخلاقی را در بر می‌گیرد که اصولاً از ماهیت یک حرفه استخراج شده‌اند. بدین ترتیب نخستین وظیفه اخلاق حرفه‌ای تدوین قوانینی بر پایه اخلاق در حرف مختلف است. صاحبان حرفه از اخلاق دو توقع دارند: یکی بیان نظام‌مند مسئولیت‌های اخلاقی در حرفه و دیگری تشخیص دقیق و حل اثربخش مسائل اخلاق حرفه.

در تعریف اخلاق حرفه‌ای به موارد زیر توجه شده است:

- اخلاق حرفه‌ای رفتاری متداول در میان اهل یک حرفه است.
- اخلاق حرفه‌ای مدیریت رفتار هنگام انجام دادن کارهای حرفه‌ای است.
- اخلاق حرفه‌ای رشته‌ای از دانش اخلاق است که به مطالعه روابط شغلی می‌پردازد.
- اخلاق حرفه‌ای عبارت‌اند از مجموعه‌ای از قوانین که از ماهیت حرفه و شغل می‌آید.

ویژگی‌های فرد دارای اخلاق حرفه‌ای

مسئولیت پذیری

در این مورد فرد پاسخ‌گو است و مسئولیت تصمیم‌ها و پیامدهای آن را می‌پذیرد؛ سرمشق دیگران است؛ حساس و اخلاق‌مدار است؛ به درستکاری و خوش‌نامی در کارش اهمیت می‌دهد؛ برای انجام تمام مسئولیت‌های خویش کوشا است و مسئولیتی را که به عهده می‌گیرد، با تمام توان و خلوص نیت انجام می‌دهد.

تمایل به رقابت سازنده

در تمام موارد سعی می‌کند بهترین باشد؛ اعتماد به نفس دارد؛ به مهارت بالایی در حرفه خود دست پیدا می‌کند؛ جدی و پرجار است؛ به موقعیت فعلی خود راضی نیست و از طریق شایسته و انسانی دنبال ارتقای خود است.

صادق بودن

مخالف ریاکاری و دورویی است؛ حرف و عملش یکی است و شجاع و با شهامت است و در بدترین شرایط نیز صداقت خود را حفظ می‌کند.

احترام به دیگران

به حقوق و نظر دیگران احترام می‌گذارد؛ خوش‌قول و وقت‌شناس است؛ به دیگران حق تصمیم‌گیری می‌دهد؛ و منافع جمع را در نظر دارد.

رعایت و احترام نسبت به ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی

برای ارزش‌های اجتماعی احترام قائل است؛ در فعالیت‌های اجتماعی مشارکت می‌کند؛ به قوانین و هنجارهای اجتماعی جامعه احترام می‌گذارد.

عدالت و انصاف

طرفدار حق است؛ در قضاوت تعصب ندارد؛ بین افراد از لحاظ فرهنگی، طبقه اجتماعی و اقتصادی، نژاد و قومیت تبعیض قائل نمی‌شود.

همدردی با دیگران

دلسوز و مهربان است؛ در مسائل و مشکلات دیگران شریک می‌شود و از آنان حمایت می‌کند؛ به احساسات دیگران توجه می‌کند و مشکلات دیگران را مشکل خود می‌داند.

وفاداری

به وظایف خود متعهد است؛ رازدار و معتمد دیگران است.

اصول حاکم بر انتخاب و ساماندهی محتوا

محتوای کتاب درسی در واقع بخشی از جلوه عینی برنامه درسی است و شامل دانش‌ها، مهارت‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌هایی است که می‌بایست یاد گرفته شود. جهت‌گیری کلی در انتخاب محتوای این درس، آموزش‌های عمومی و آمادگی شغلی در دانش‌آموزان با نیازهای ویژه به منظور انتقال مفید به جامعه و پایداری شغلی در آنان است. برخی از ملاک‌های گزینش محتوا در کتاب اخلاق حرفه‌ای عبارت‌اند از:

- ارتباط با هدف و پوشش آنها

- سازگاری با ارزش‌های اجتماعی

- درستی و روایی کافی

- متناسب با ویژگی‌های دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- متناسب با زمان آموزش

- متناسب با نیازهای واقعی دانش‌آموزان در محیط‌های کاری

- مبتنی بر تجارب و آموخته‌های قبلی دانش‌آموزان

- فعال‌سازی دانش‌آموزان

سازمان‌دهی محتوای کتاب اخلاق حرفه‌ای در قالب داستان‌های گوناگون در ۶ درس انجام شده است که مهم‌ترین مباحث کاربردی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را پوشش می‌دهد که پس از هر سه درس، یک بازارچه به صورت پروژه عملی و به منظور کاربرد آموخته‌ها برگزار می‌شود. مؤلفه‌های اصلی این کتاب به شرح زیر است:

۱- ارتباط

شامل کارگاه مشبک (داستان)، ارتباط در محیط کار، خودشناسی، مهارت درخواست کردن و رازداری است.

۲- همکاری

شامل باغبانی (داستان)، شناخت وظایف کاری، تقاضای کمک خواستن از فرد مطلع، همکاری با مسئول مستقیم در محیط کار و کمک به همکار خود در صورت داشتن مهارت مربوطه است.

۳- مسئولیت پذیری

شامل آشپزخانه (داستان)، مسئولیت‌پذیری در محیط کار، خصوصیات یک فرد مسئولیت‌پذیر، قبول نکردن مسئولیت بیش از حد و پذیرش نتیجه انجام ندادن کار در زمان تعیین شده است.

- بازارچه کلاسی (اجرای یک پروژه عملی به منظور کاربرد آموخته‌ها)

۴- مدیریت منابع (زمان، هزینه و امکانات)

شامل کارگاه خیاطی (داستان)، مدیریت هزینه‌ها، صرفه‌جویی، استفاده مطلوب از ابزار، وسایل و امکانات محیط کار، وقت‌شناسی و برنامه‌ریزی است.

۵- امانت‌داری

شامل کارگاه رنگ‌کاری ساختمان (داستان)، ارائه اطلاعات صحیح در مورد کالا و خدمات به مشتری، پایبندی به قراری که با مشتری داریم و مراقبت از اطلاعات شخصی مشتری است.

۶- درستکاری

شامل کارگاه قالی‌بافی (داستان)، استفاده از مواد و مصالح با کیفیت مناسب، مقایسه محصول با نقشه یا طرح، بسته‌بندی و حمل‌ونقل بر اساس دستورالعمل و علامت‌های استاندارد بسته‌بندی است.

- بازارچه مدرسه (اجرای یک پروژه عملی به منظور کاربرد آموخته‌ها)

در سازمان‌دهی محتوای کتاب حاضر اصول زیر مورد توجه قرار گرفته است:

- ۱- استفاده از روش‌های متنوع تدریس بر اساس فعالیت دانش‌آموزان مانند روش‌های پروژه‌محور، پرسش و پاسخ، آموزش مستقیم، نمایشی و مشارکتی
- ۲- افزایش تعامل بین دانش‌آموزان و توسعه دانش و تقویت کاربرد واژگان مربوط به کار
- ۳- ایجاد فرصت برای دانش‌آموزان جهت پیشنهاد و اجرای فعالیت‌های جدید متناسب با توانمندی‌های خود
- ۴- امکان فراهم کردن بازدهی متناسب با داستان هر درس از محیط‌های کار
- ۵- طراحی محتوای کتاب بر اساس تجربیات قبلی دانش‌آموزان و نیازهای آتی آنها
- ۶- آسان و روان بودن متن درس‌ها
- ۷- متناسب بودن محتوا با سطح تحول شناختی دانش‌آموزان
- ۸- تقویت نگرش و ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان
- ۹- ایجاد فرصت‌هایی جهت مشارکت فکری، گفت‌وگو و فعالیت‌های گروهی دانش‌آموزان
- ۱۰- برگزاری بازارچه‌های کلاسی و مدرسه‌ای از تولیدات یا خدمات مرتبط با رشته مهارتی دانش‌آموزان به منظور دستیابی به اهداف آموزشی کتاب.

اهداف حیطة شناختی درس اخلاق حرفه‌ای

اهداف حیطة شناختی	مفاهیم اصلی
<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با مفهوم ارتباط در محیط کار - آشنایی با مفهوم خودشناسی و اهمیت آن در برقراری ارتباط - آشنایی با نحوه درخواست کردن از دیگران - آشنایی با مفهوم رازداری و اهمیت رازداری در محیط کار - آشنایی با نقاط قوت و ضعف خود 	ارتباط
<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با مفهوم همکاری در محیط کار - آشنایی با وظایف کاری در محیط کار - آشنایی با روش‌های تقاضای کمک از فرد مطلع - آشنایی با نحوه همکاری با مسئول مستقیم در محیط کار - آشنایی با روش‌های کمک به همکار 	همکاری
<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با مفهوم مسئولیت‌پذیری در محیط کار - آشنایی با خصوصیات یک فرد مسئولیت‌پذیر - آشنایی با لزوم عدم قبول مسئولیت بیش از حد و عواقب آن - آشنایی با عواقب عدم انجام کار در زمان تعیین شده 	مسئولیت‌پذیری
<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با مفهوم مدیریت هزینه‌ها در محیط کار - آشنایی با صرفه‌جویی در محیط کار - آشنایی با استفاده مطلوب از ابزار و وسایل و امکانات محیط کار - آشنایی با مفهوم وقت‌شناسی - آشنایی با مفهوم برنامه‌ریزی 	مدیریت منابع (زمان، هزینه و امکانات)
<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با مفهوم امانت‌داری در محیط کار - آشنایی با چگونگی ارائه اطلاعات صحیح در مورد کالا و خدمات به مشتری - آشنایی با نحوه پایبندی به قرار ملاقات با مشتریان - آشنایی با مراقبت از اطلاعات شخصی مشتری (رازداری در امور شغلی) 	امانت‌داری
<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با مفهوم درستکاری در محیط کار - آشنایی با لزوم استفاده از مواد و مصالح با کیفیت مناسب - آشنایی با لزوم توجه به جزئیات در انجام کارها - آشنایی با نحوه مقایسه محصول با نقشه - آشنایی با بسته‌بندی و حمل و نقل براساس دستورالعمل - آشنایی با علامت‌های استاندارد بسته‌بندی 	درستکاری
<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با نحوه برگزاری بازارچه - آشنایی با فضای کسب و کار - آشنایی با چگونگی بازاریابی، معرفی محصول، فروش محصول و جلب رضایت مشتری - آشنایی با کار جمعی و همکاری در فعالیت‌ها - آشنایی با نحوه ارتباط مناسب با اعضای گروه و مشتری - آشنایی با وظایف هر فرد و مسئولیت وی در برگزاری بازارچه - آشنایی با امانت‌داری و درستکاری در کار 	بازارچه

اهداف حیطه عاطفی درس اخلاق حرفه‌ای

اهداف حیطه عاطفی	مفاهیم اساسی
<ul style="list-style-type: none"> - تمایل به برقراری ارتباط در محیط کار - توجه و اهمیت دادن به خودشناسی - توجه به ویژگی‌های خود و دیگران برای برقراری ارتباط مناسب - توجه و اهمیت دادن به یادگیری مهارت درخواست کردن - توجه به اهمیت رازداری در محیط کار 	ارتباط
<ul style="list-style-type: none"> - توجه و اهمیت دادن به کارجمعی و همکاری با دیگران در محیط کار - توجه به اهمیت شناخت وظایف کاری در محیط کار - علاقه به همکاری با مسئول مستقیم در محیط کار - علاقه به کمک به همکار در صورت داشتن مهارت 	همکاری
<ul style="list-style-type: none"> - توجه و اهمیت دادن به مسئولیت‌پذیری در محیط کار - توجه به انجام وظایف محوله در محیط کار - توجه به توانایی خود و قبول نکردن مسئولیت بیش از حد - توجه به انجام کار در زمان تعیین شده 	مسئولیت‌پذیری
<ul style="list-style-type: none"> - توجه به مدیریت هزینه‌ها در محیط کار - علاقه‌مندی به صرفه‌جویی در محیط کار - توجه به نحوه استفاده، نگهداری، نظافت و ایمنی ابزار و وسایل و امکانات محیط کار - توجه به زمان و برنامه‌ریزی برای استفاده مناسب از زمان در محیط کار - تمایل به برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های کاری در محیط کار 	مدیریت منابع (زمان، هزینه و امکانات)
<ul style="list-style-type: none"> - توجه به اهمیت امانت‌داری در محیط کار - توجه به ارائه اطلاعات صحیح در مورد کالا و خدمات به مشتری - توجه به اهمیت پایبندی در قرار با مشتری - توجه و اهمیت دادن به مراقبت از اطلاعات شخصی مشتری (رازداری در امور شغلی) 	امانت‌داری
<ul style="list-style-type: none"> - توجه به اهمیت درستکاری در محیط کار - توجه به استفاده از مواد اولیه مناسب و با کیفیت - توجه به جزئیات در انجام کارها - توجه و اهمیت دادن به بسته‌بندی مناسب کالا - علاقه به کسب اطلاعات در مورد علامت‌های استاندارد بسته‌بندی 	درستکاری
<ul style="list-style-type: none"> - تمایل به مشارکت در برنامه‌ریزی و برپایی بازارچه - توجه به برقراری ارتباط مناسب با اعضای گروه و مشتری - تمایل به همکاری با دیگر اعضای گروه برای برگزاری بهتر بازارچه - توجه به مسئولیت خود برای انجام بهتر فعالیت‌های محوله - توجه و اهمیت دادن به انجام صحیح وظایف محوله در برپایی بازارچه - توجه به مدیریت هزینه‌ها در فرایند برپایی بازارچه - توجه به امانت‌داری و درستکاری در فرایند راه‌اندازی و برگزاری بازارچه 	بازارچه

اهداف حیطة مهارتی درس اخلاق حرفه‌ای

اهداف حیطة مهارتی	مفاهیم اساسی
<ul style="list-style-type: none"> - برقراری ارتباط مناسب با دیگران در کلاس و کارگاه مدرسه - بیان نقاط قوت و ضعف خود - برقراری ارتباط با دیگران با توجه به ویژگی‌های شخصیتی آنها - بیان درست درخواست کمک از دیگران - رازداری در امور شخصی، خانوادگی و امور شغلی 	ارتباط
<ul style="list-style-type: none"> - انجام وظایف کاری در محیط کار - درخواست کمک از افراد مطلع - همکاری با مسئول مستقیم در محیط کار - کمک به همکلاسی و هنرآموز در صورت داشتن مهارت 	همکاری
<ul style="list-style-type: none"> - مسئولیت‌پذیری در محیط کار - مسئولیت‌پذیری در تولید کالا یا ارائه خدمات - عدم قبول مسئولیت بیش از حد - انجام کارهای محوله در زمان تعیین شده 	مسئولیت‌پذیری
<ul style="list-style-type: none"> - مدیریت هزینه‌ها در محیط کار در حد توانمندی - صرفه‌جویی به هنگام استفاده از مواد مصرفی - استفاده مطلوب از ابزار و وسایل و امکانات - رعایت وقت‌شناسی - برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های روزانه - برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های کاری 	مدیریت منابع
<ul style="list-style-type: none"> - امانت‌داری در محیط کار - ارائه اطلاعات صحیح در مورد کالا و خدمات به مشتری - پایبندی به قرار با مشتری - محفوظ نگاه‌داشتن اطلاعات شخصی مشتری (رازداری در امور شغلی) 	امانت‌داری
<ul style="list-style-type: none"> - نشان دادن درستکاری در انجام وظایف کاری - استفاده از مواد و مصالح با کیفیت مناسب در کار - رعایت جزئیات در انجام کارها - مقایسه محصول با نقشه یا دستورالعمل - استفاده از علامت‌های استاندارد بسته‌بندی متناسب با نوع کالا 	درستکاری
<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در برنامه‌ریزی جهت برپایی بازارچه - مشارکت در راه‌اندازی بازارچه - برقراری ارتباط مناسب با اعضای گروه و مراجعه کنندگان به بازارچه - همکاری با دیگر اعضای گروه برای برگزاری بهتر بازارچه - مسئولیت‌پذیری برای انجام بهتر فعالیت‌های محوله - ارائه اطلاعات صحیح به مشتری - انجام درست وظایف محوله 	بازارچه

ساختار کتاب

ساختار کتاب به شرح زیر است:

۱- «تصویر عنوانی»

درس‌های کتاب با «تصویر عنوانی» متناسب موضوع درس شروع می‌شود. تصویر عنوانی فضای کلی هر درس را ارائه می‌کند. هدف از تصویر عنوانی ارائه کلی محتوای هر درس، ایجاد انگیزه و آماده‌سازی ذهنی دانش‌آموزان با مفاهیم آن درس است. پیش از شروع هر درس، معلم با توصیف و ارائه سناریوی درس، انگیزه دانش‌آموزان را برای یادگیری تقویت می‌کند. به این ترتیب توجه دانش‌آموزان، گاه به کلیات و گاه به جزئیات تصاویر جلب می‌شود و آگاهی بهتری نسبت به محتوای هر درس پیدا می‌کنند.

۲- «متن درس»

متن درس با داستان‌های بازدید از کارگاه‌های مختلف متناسب با رشته‌های مهارتی دوره دوم متوسطه کار دانش خاص دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و تصویر مرتبط ارائه شده است که ضمن ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان به موضوع اصلی درس با توجه به نیازهای آنها در بازار کار و مفاهیم اخلاقی مرتبط با هر درس نیز پرداخته است.

۳- «فعالیت‌های اصلی درس»

بر پایه مشارکت فعال دانش‌آموزان در فرایند یاددهی - یادگیری و توجه به سبک‌های مختلف یادگیری دانش‌آموزان پس از تدریس هر مفهوم فعالیت‌های متنوعی از قبیل «گفت‌وگو کنید»، «فکر کنید و پاسخ دهید»، «فعالیت‌ها»، «نکته‌ها»، «جست‌وجو کنید» و «فعالیت‌های پیشنهادی معلم» با اهداف زیر برای دانش‌آموزان تدوین شده است، جزء فرایند آموزش بوده و ضروری است به دقت اجرا و نتایج آن پیگیری شود.

- جمع‌بندی آموخته‌ها

- تثبیت یادگیری

- توسعه و تعمیم یادگیری و ارتقای تجربیات شخصی آنها درباره مفاهیم آموخته شده

- آموزش برخی مفاهیم جدید

- درک عمیق و صحیح مفاهیم درسی، رشد روابط اجتماعی، ایجاد نظم و هماهنگی، افزایش اعتماد به نفس،

ابراز وجود

- استفاده از زبان صحیح و دقیق برای توضیح نظرات خود (تقویت زبان شفاهی)

- گسترش تعاملات بین فردی و آداب گفت‌وگوی جمعی

- ترتیب دانش‌آموزان به نوشتن هدفمند (تقویت زبان نوشتاری)

همکاران محترم می‌بایست متناسب با توانمندی هر دانش‌آموز، تمرین و سؤالاتی را در بخش «فعالیت‌های پیشنهادی معلم» و «فکر کنید و پاسخ دهید» در نظر بگیرند. همچنین به دانش‌آموزان این فرصت داده شود تا با استفاده از آموخته‌های خود فعالیت جدیدی را برای اجرا پیشنهاد دهند. این قسمت جهت تثبیت مفاهیم ارائه شده در هر درس، در نظر گرفته شده است.

۴- «بیشتر بدانید»

مطالبی که تحت عنوان «بیشتر بدانید» در برخی از درس‌ها آمده است به منظور استفاده دانش‌آموزان مستعد و

علاقمند به مطالعه می‌باشد که در ارزشیابی از دانش‌آموزان لحاظ نخواهد شد.

۵- «خودارزیابی»

در پایان هر درس قسمتی با عنوان خودارزیابی پیش بینی شده است. هدف از خودارزیابی این است که دانش‌آموزان بتوانند با قضاوت در مورد مطالب آموخته شده، حس ارزشمندی و اعتماد به نفس بیشتری نسبت به خود پیدا کنند و انگیزه یادگیری در آنها تقویت شود. به این ترتیب دانش‌آموزان با درج علامت ✓ می‌توانند میزان دانسته‌های خود را تعیین کنند و با انجام تمرین‌های بیشتر نسبت به بر طرف کردن نقاط ضعف خود اقدام نمایند. پیشنهاد می‌شود این قسمت در ابتدا توسط دانش‌آموزان و با کمک والدین خود، تکمیل شده و در ادامه همکار محترم نظر خود را نوشته و به دانش‌آموز کمک کند تا راهکارهای مناسب برای مواردی که دانش‌آموز به عملکرد خود گزینه «کم» را انتخاب کرده است، ارائه دهد.

زمان آموزشی

زمان اختصاص یافته به درس اخلاق حرفه‌ای یک جلسه در هفته است. بنابراین معلمان گرامی بایستی با توجه به زمان تعیین شده، به برنامه‌ریزی جهت تدریس و انجام فعالیت‌های کتاب پردازند. با توجه به تلفیق مطالب نظری و عملی در این کتاب و ارتباط موضوعی آن با کارگاه‌های مهارتی پیشنهاد می‌شود جهت تعمیق آموخته‌ها به محیط کارگاه و مشاهده رفتارهای مورد انتظار از دانش‌آموزان در آن جا، آموزش این درس توسط هنرآموزان کارگاهی انجام گردد.

ارزشیابی درس اخلاق حرفه‌ای

هر برنامه درسی دارای اهداف مشخص و از پیش تعیین شده می‌باشد که برای سنجش میزان تحقق آن اهداف، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پیش‌بینی شده است؛ به همین دلیل ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان یکی از مهم‌ترین بخش‌ها در فرایند آموزش است. ارزشیابی هر درس با اهداف و رویکرد حاکم بر برنامه ارتباط داشته و با توجه به این که محتوای کتاب اخلاق حرفه‌ای فرایند محور است. در این رویکرد دانش‌آموز در فرایند یادگیری مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد. منظور از رویکرد فرایندمحور، ارزیابی فعالیت‌های دانش‌آموز و یا گروه‌های کلاسی در فرایند یادگیری است که از طریق ثبت مشاهده عملکرد دانش‌آموزان انجام می‌شود. ابزار این نوع از ارزشیابی چک‌لیست مشاهده رفتار (مشارکت در فعالیت‌ها و بحث‌های کلاسی یا گروهی، انجام تمرین‌ها، انجام پروژه، مشارکت در فعالیت‌های ایفای نقش، مشارکت در برگزاری بازارچه) و مواردی از این قبیل است. به طور کلی مراحل عمده ارزشیابی فرایندی به شرح زیر است:

- ۱- اهداف و انتظارات یادگیری هر درس به خوبی و به طور دقیق مد نظر قرار گیرد.
- ۲- انواع فعالیت‌های یاددهی - یادگیری که برای تحقق اهداف و انتظارات طراحی شده‌اند، در نظر گرفته شود.
- ۳- شیوه‌ها و ابزار مناسب برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای انجام فعالیت‌ها طراحی گردد.
- ۴- به منظور کمک به دانش‌آموز و رفع اشکالات، اطلاعات مورد نیاز بررسی و جمع‌بندی شود؛ تا با استفاده از این اطلاعات در مورد مراحل بعدی آموزش تصمیم‌گیری شود.
- ۵- در ارزشیابی از دانش‌آموزان علاوه بر در نظر گرفتن استاندارد عملکرد به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان نیز توجه شود.

شیوه ارزشیابی این درس به صورت فرایندی است؛ که ترکیبی از خودسنجی با همکاری دانش‌آموز و اولیا، (۲ نمره)، نمره کلاسی (۱۰ نمره) و نمره بازارچه (۸ نمره) است که توسط دبیر مربوطه اعمال می‌گردد. (شیوه دقیق ارزشیابی به طور کامل در درس یک توضیح داده شده است.)

جدول زیر شیوه‌ها و ابزارهای ارزشیابی آموخته‌های دانش‌آموزان در درس اخلاق حرفه‌ای را نشان می‌دهد.

شیوه‌ها و ابزارهای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در درس اخلاق حرفه‌ای

ردیف	شیوه ارزشیابی	ابزار ارزشیابی	نمره
۱	خودارزیابی	چک لیست	۲
۲	نمره کلاسی	چک لیست	۱۰
۳	بازارچه	چک لیست	۸

خودارزیابی (خودسنجی) دانش‌آموز

خودارزیابی مهارتی کلیدی در چرخه یادگیری است و عبارت از ارزشیابی دانش‌آموز از عملکرد و فعالیت‌های یادگیری خودش است. ایجاد احساس مسئولیت بیشتر نسبت به یادگیری خود و نیز خودآگاهی از فرایند یادگیری هدف اصلی برای استفاده از این روش است. به عبارت دیگر در این روش، دانش‌آموز در فرایند ارزشیابی از عملکرد خود بهتر می‌تواند به وظایف درسی، نقاط قوت و احیاناً نقاط ضعف خود در زمینه یادگیری آگاهی یابد. به همین منظور بازبینی‌هایی (چک لیست) جهت خودسنجی دانش‌آموز، پایان هر درس آورده شده است، دانش‌آموز با همکاری والدین و باتوجه به عملکرد خود در هر درس یکی از گزینه‌های «کم»، «متوسط» و یا زیاد را انتخاب می‌کند. هرچند که خودسنجی توسط دانش‌آموز انجام می‌گیرد، والدین می‌توانند در مواردی که فرزندشان درک درستی از مفاهیم مطرح شده در جداول خودسنجی نداشته، با بیان مصداق‌های عینی از زندگی او و آشنا کردن دانش‌آموز با ویژگی‌های خود، به وی کمک کنند تا ارزیابی دقیقی از خود داشته باشد. از آن جا که به خودارزیابی دانش‌آموز ۲ نمره اختصاص داده شده است، معلم با توجه به گزینه انتخاب شده توسط دانش‌آموز نمره او را محاسبه می‌کند و برای به‌دست آوردن نمره نهایی، میانگین نمرات جدول‌ها را محاسبه می‌کند.

نمره کلاسی

فهرست واری (چک لیست)

فهرست واری یکی از انواع ابزارهای سنجش مشاهده‌ای محسوب می‌شود که معلم با توجه به اهداف و انتظاراتی که در هر فعالیت آموزشی وجود دارد با مواد و سنج‌های ساده، قابل فهم، روشن و مشخص، آن را به صورت فهرست فراهم می‌نماید. این فهرست ابزاری برای جمع‌بندی، تحلیل، تفسیر و قضاوت درباره مشاهده‌های ثبت شده است و در واقع منظور نهایی از ارزشیابی فهرست واری آن است که بتوان با استفاده از نتایج کیفی آن، جریان یادگیری را بهبود بخشید. معلم بر اساس مشاهدات معمول خود در کلاس درس، کارگاه یا فضای دیگر وجود یا عدم وجود شواهد را در رفتار و عملکرد دانش‌آموز مشخص می‌نماید. به همین منظور برای هر درس فهرست واری ۱۰ نمره‌ای جهت ارزشیابی دانش‌آموزان طراحی شده است که معلم متناسب با اهداف تعیین شده در هر درس و عملکرد دانش‌آموز یکی از گزینه‌ها را انتخاب می‌کند.

نمره بازارچه

برای ارزشیابی عملکرد دانش‌آموز در حین برگزاری بازارچه، کاربرد فهرست واری ۸ نمره‌ای تهیه شده است که گویه‌های آن با توجه به موارد مطرح شده در هر درس و فعالیت‌های دانش‌آموز در بازارچه طراحی شده است.

روش‌های یاددهی - یادگیری

تدریس، کاری دوسویه و هدفمند بین معلم و دانش‌آموز است که از سوی معلم به عنوان تسهیل‌گر برای رسیدن به اهداف آموزشی مشخص شده؛ انجام می‌شود و دارای ویژگی‌های مختلفی است. چند ویژگی تدریس عبارت‌اند از:

- ۱- انجام کار بر پایه اهداف معین از پیش تعیین شده
- ۲- سازماندهی کارها بر پایه موقعیت و امکانات
- ۳- ایجاد فرصت‌های یادگیری

امروزه در بیشتر درس‌ها، روش‌های یاددهی - یادگیری فعال برای آموزش پیشنهاد می‌شود که در آن معلم عمده‌دار نقش هدایت و تسهیل جریان یادگیری است. دانش‌آموز در فعالیت‌های کلاسی و جریان یادگیری فعال است و با همیاری دیگران به یادگیری پرداخته و کارهای واقعی و تجربیات زندگی را در جریان آموزش می‌آموزد.

پیشنهاداتی برای تدریس بهتر کتاب به شرح زیر است:

- ۱- تدریس بر پایه طرح درس‌های روزانه و سالانه
- ۲- استفاده از روش‌های فعال تدریس از جمله روش بحث گروهی، پرسش و پاسخ، آموزش مستقیم، فعالیت گروهی، بارش فکری و ایفای نقش در فرایند تدریس
- ۳- استفاده بهینه از رسانه‌های دیداری - شنیداری
- ۴- ترغیب و تأکید بر مشارکت و همکاری دانش‌آموزان در فرایند تدریس
- ۵- توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان و پرهیز از مقایسه آنها با هم
- ۶- توجه به سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان
- ۷- توجه به پیش‌نیازهای آموزشی و مشخص کردن آنها در طرح درس
- ۸- پیش‌بینی فعالیت‌های متناسب با توان دانش‌آموزان
- ۹- ایجاد ارتباط بین مفاهیم آموزشی درس و دنیای واقعی دانش‌آموزان به منظور تعمیق و تثبیت یادگیری

روش‌های تدریس

۱- روش بحث گروهی

روش بحث گروهی بر پایه گفت‌وگویی منظم و سنجیده در باره موضوعی خاص و مورد علاقه مشترک شرکت‌کنندگان در بحث می‌باشد. در این روش، دانش‌آموزان با مشارکت فعال در فعالیت‌های کلاس، یک مسئله را از ابعاد مختلف مورد بحث قرار داده و در پایان علاوه بر جمع‌بندی، شناخت عمیق‌تری نسبت به موضوع به دست می‌آورند. نکات مهم در این روش عبارت‌اند از:

- ۱- ارائه استدلال مورد قبول
- ۲- احترام به نظرات دیگران
- ۳- شنیدن کامل نظرات دیگران
- ۴- پرورش مهارت مدارا با دیگران

البته اجرای مطلوب و کامل این روش با تکیه بر توانایی، تسلط، برنامه‌ریزی، شکیبایی و سازمان‌دهی معلم انجام‌پذیر است. در این روش، باید معلم علاوه بر قدرت تصمیم‌گیری، تسلط بر کنترل عمومی کلاس را داشته باشد تا با راهبری بحث کلاسی، نظرات مختلف در کلاس شنیده شده و به سمت نگرش و نظریه یک شرکت‌کننده کشانده

نشود. ضمن اینکه تمامی شرکت کنندگان در بحث، نظریات خود را در کلاس مطرح کرده و از آن دفاع کنند.

مراحل قبل از تدریس

- ۱- فضای کلاس به صورت کارگاهی و تعامل چهره به چهره چیده شود.
- ۲- کلاس به نحوی چیده شود که در کنار بحث گروهی، تعامل دانش‌آموزان با هم بیشتر شود زیرا این امر در افزایش یادگیری و مشارکت نقش مؤثری دارد.
- ۳- گروه‌بندی دانش‌آموزان هر کلاس در گروه‌های ۳ نفره با لحاظ موارد زیر انجام شود:
 - الف) ملاحظه وضعیت درسی دانش‌آموزان
 - ب) احترام به نظر دانش‌آموزان در انتخاب اعضا
 - ج) مشارکت تمامی اعضا در فعالیت‌ها
 - د) نظارت دقیق معلم بر اعضا و مشارکت و فعالیت‌های آنها

مراحل تدریس:

- این مراحل تدریس به شرح زیر است:
- انتخاب موضوع فعالیت یا موضوع مورد بحث
 - بیان اهداف آموزشی بحث
 - ارائه نظرات اعضا
 - ارائه پاسخ‌ها
 - ارائه استدلال‌ها و ارزیابی و انتخاب پاسخ نهایی
 - ارائه پاسخ نهایی در کلاس توسط نماینده منتخب گروه
 - ارزیابی پاسخ نهایی در کلاس و ارائه نظرات دانش‌آموزان در مورد آن
 - نتیجه‌گیری و انتخاب پاسخ نهایی منتخب با نظارت و هدایت معلم

نمونه بازبینه (چک‌لیست) ارزشیابی

شماره گروه	نام اعضا	میزان مشارکت	رعایت نوبت	ارائه استدلال منطقی	احترام در گروه	ارزیابی عملکرد گروه	ارزیابی عملکرد اعضا
گروه اول							
گروه دوم							
گروه سوم							

۲- روش پرسش و پاسخ

روشی است که به معلم امکان می‌دهد تا دانش‌آموزان را به تفکر درباره مفهومی جدید یا بیان مطلبی تشویق

کند. در این روش دانش‌آموزان تلاش می‌کنند با کوشش‌های ذهنی از معلوم به مجهول حرکت کنند. معلم در این روش به طور مستقیم به بیان مطلب نمی‌پردازد بلکه با طرح سؤال‌های برنامه‌ریزی شده، فعالیت ذهنی دانش‌آموزان را از مفهومی که قرار است ارائه شود برانگیخته تا موجب پرورش قدرت تفکر و استدلال آنها شود.

نکته مهم:

معلم باید سؤال‌ها را با توجه به زمینه‌های علمی دانش‌آموزان به گونه‌ای هدایت کند که توجه آنها را برانگیخته و ذهن‌شان را به حرکت درآورد. در این روش باید سعی شود تا همه اعضای کلاس مشارکت داشته و به آنها فرصت کافی برای تفکر و پاسخگویی داده شود.

سه اصل مهم:

- ۱- وجود سؤال یا مسئله
- ۲- طرح سؤالات متوالی برای تداوم ذهنی معلم و دانش‌آموز
- ۳- هدایت تلاش ذهن برای کشف آگاهانه مسئله یا سؤال به گونه‌ای که نتیجه آن به خلاقیت فکری و کسب دانش منجر شود.

مراحل تدریس:

- انتخاب عنوان، موضوع یا سؤال توسط معلم
- انتخاب سؤالات ساده همراه با برنامه‌ریزی و هدایت کار
- ارائه پاسخ از سوی دانش‌آموزان
- نتیجه‌گیری نهایی

نمونه بازبینی (چک لیست) ارزشیابی

نام دانش‌آموز	میزان مشارکت	سؤال مناسب	پاسخ مناسب	استدلال منطقی	توجه و احترام به نظرات دیگران	رعایت نوبت	نتیجه‌گیری

۳- روش فعال گروهی

روشی که باعث تعامل و تقسیم کار در گروه‌های کلاسی شده و فعالیت دانش‌آموزان بیشتر و فعالیت معلم کمتر شده و معلم نقش راهبری خواهد داشت. در این روش، بعد از طرح سؤال یا مسئله، فعالیت‌های مختلفی مانند آزمایش و یا جمع‌آوری اطلاعات شروع شده و با ارائه گزارش این فعالیت در کلاس، منجر به رسیدن اطلاعات مشترکی در جهت موضوع اصلی خواهد شد.

۴- روش بارش مغزی

این روش به نام روش ایده‌های آبی، بارش فکری و یا روش ذهن‌انگیزی هم نامیده می‌شود.

در این روش دانش‌آموزان با آزادی کامل، تمام مطالبی که در مورد موضوع مطرح شده یا مسئله، به ذهنشان می‌رسد را در کلاس بیان کرده و به طور ناخودآگاه و فوری از دانسته‌های قبلی خود استفاده کرده و آن را ارائه می‌دهند. معلم با استفاده از این روش می‌تواند به دانسته‌های دانش‌آموزان درباره موضوع مطرح شده دست یابد.

مراحل تدریس:

- ارائه موضوع توسط معلم
- بیان فوری کلمات و جملات در مورد موضوع توسط دانش‌آموزان
- نوشتن مطالب بر روی تابلوی کلاس
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

قوانین این روش عبارت‌اند از:

- انتقاد ممنوع
- استفاده از ایده‌های نو و تازه
- تشویق یکدیگر برای استفاده از ایده‌های هم

نمونه بازبینی (چک‌لیست) ارزشیابی

نیاز به تلاش	متوسط	خوب	خیلی خوب	موارد ارزشیابی
				مشارکت در بحث
				استفاده از کلمات یا جملات مرتبط
				تازگی جملات و کلمات
				ارتباط مفهومی و منطقی
				رعایت نوبت
				توجه به نظرات دیگران
				استفاده از نظرات دیگران

۵- روش ایفای نقش

در این روش، موضوع به صورت نمایش توسط اعضای گروه اجرا شده و معلم در هر مرحله، گروه‌های کلاسی را به اظهار نظر در رابطه با موضوع و مطالب مطرح شده در خلال نمایش ترغیب می‌کند. نکته مهم در این روش این است که دانش‌آموزان، نقش‌های آینده خود را در جامعه تمرین کرده و راه‌حل‌های پیشنهادی مسائل را پیدا می‌کنند. این روش جهت بهبود مهارت اجتماعی دانش‌آموزان بسیار مفید است.

۶- روش پروژه محور

این روش الگویی است که یادگیری را بر اساس پروژه‌ها سازماندهی کرده و دانش‌آموزان را درگیر کار طراحی، حل مسئله، تصمیم‌گیری و فعالیت‌های تحقیقی مستقل می‌کند. این روش در موقعیت‌های طبیعی ارزش تربیتی داشته و همچنین جنبه تجربی آن هم زیاد است.

در این روش، دانش‌آموزان مقدمات لازم را فراهم کرده و برای انجام دادن پروژه، برنامه‌ریزی نموده و هم‌چنین برای اجرای صحیح آن، سازماندهی می‌کنند و طبق اهداف مشخص شده و برنامه‌ریزی زمانی، موضوع مدنظر را شروع کرده و به پایان می‌رسانند.

ویژگی‌های این روش عبارت‌اند از:

- نظم در کار به علت مرحله‌ای بودن
- قرار دادن دانش‌آموزان در موقعیت‌های خارج از کلاس و زندگی واقعی
- یادگیری عمیق
- اعتماد به نفس
- تقویت رفتارهای اجتماعی همانند همکاری، احساس مسئولیت و انضباط
- آموختن مهارت‌های لازم
- انگیزه و اشتیاق برای انجام کار
- استفاده درست از توانایی‌ها، استعدادها و مهارت‌های فردی

مراحل کار:

- تعیین موضوع و هدف: طرح باید بر اساس علاقه‌مندی دانش‌آموزان و توان شناختی آنها باشد.
- ارائه طرح: با بحث و گفت‌وگو طرح مشخص شده و طراحی شود.
- اجرا: ارائه موضوع در زمان مشخص با لحاظ نقش معلم به عنوان راهبر آموزشی
- ارزشیابی: این بند بسیار مهم در اصلاح و تکمیل پروژه است.
- تکمیل: بررسی نهایی و لحاظ کردن نکات مطرح شده در قسمت ارزشیابی

مزیت‌های این روش عبارت‌اند از:

- کاربرد توانایی‌های کسب شده
- توسعه مهارت‌های عمومی
- فهم واقعی موضوع یادگیری
- توسعه نگرش مثبت و دید باز
- تعامل دانش‌آموزان با هم و پرورش حس همکاری
- عینی کردن دانسته‌ها

۷- آموزش مستقیم

آموزش مستقیم روشی است که به دانش‌آموزان کمک می‌کند از طریق آموزشی که صریح و به دقت برنامه‌ریزی و طراحی شده است بر اهداف پیش‌بینی شده تسلط پیدا کنند. برنامه مبتنی بر آموزش مستقیم از سازمان‌یافتگی و توالی دقیقی برخوردار است و آموزش از برنامه منظمی پیروی می‌کند. معلم اهداف تدریس را معین و برنامه و طرح کلی تدریس را مشخص می‌کند. مدام برای گرفتن آزمون برنامه‌ریزی می‌کند. در این نوع آموزش به اختصاص زمان کافی برای یادگیری، تمرین کافی برای تسلط بر مهارت‌ها و تمرکز بر مفاهیم اصلی تأکید می‌شود.

مراحل روش تدریس آموزش مستقیم

گام اول: جهت‌دهی

- معلم هدف درس و سطح عملکرد را مشخص می‌کند.

- معلم محتوای درس و ارتباط آن با دانش یا تجارب قبلی را توضیح می‌دهد.
- معلم جریان کار درس (یعنی قسمت‌های مختلف تدریس و مسئولیت شاگردان) را در خلال فعالیت‌ها مشخص می‌کند.

گام دوم: ارائه توضیحات

معلم درباره مفهوم یا مهارت جدید گفت‌وگو می‌کند سپس مفاهیم اصلی درس را به صورت نمایش یا با ارائه تمریناتی توضیح می‌دهد. در هر حال انتقال اطلاعات به شاگردان به طور شنیداری و دیداری به نحوی که شاگردان بتوانند آن را به عنوان مرجع در مراحل اولیه بنگرند، برای یادگیری مهم است.

گام سوم: تمرین ساختارمند

معلم شاگردان را با تمرین‌های گوناگون، در ضمن کار در هر مرحله هدایت می‌کند. معمولاً تمرین به شکل گروهی ارائه می‌شود. نقش معلم در این گام دادن بازخورد به پاسخ‌های شاگردان، تقویت پاسخ‌های درست، اصلاح اشتباه شاگردان و اشاره به هدف می‌باشد.

گام چهارم: تمرین رهنمودیافته

این گام به شاگردان فرصت می‌دهد در حالی که معلم در کنار آنها است، به طور نیمه مستقل تمرین نمایند. تمرین رهنمود یافته معلم را به تخمینی از توانمندی شاگردان برای انجام وظیفه یادگیری که توسط سنجش مقدار و نوع اشتباهات کار شاگردان صورت می‌گیرد، قادر می‌سازد. نقش معلم در این گام، کنترل کار شاگردان و فراهم ساختن بازخورد اصلاحی در هنگام نیاز است.

گام پنجم: تمرین مستقل

شروع تمرین مستقل زمانی است که شاگردان به ۸۵ تا ۹۰ درصد پاسخ درست در تمرین هدایت یافته رسیده باشند. در تمرین مستقل شاگردان بدون کمک تمرین می‌کنند. نقش معلم در این گام اطمینان یافتن از این مطلب است که کار تمرین مستقل به زودی پس از تکمیل مرور شده و با آن سطح درستی کار دانش‌آموزان تثبیت و بازخورد اصلاحی به شاگردان داده می‌شود. لازم به ذکر است در آموزش مهارت‌های اجتماعی معمولاً در کنار آموزش مستقیم از روش ایفای نقش نیز استفاده می‌شود.

شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان

یک برنامه درسی زمانی می‌تواند به اهداف خود نائل شود که شرایط اجرایی برای تحقق آن موجود باشد و بدون تردید معلم نقش حیاتی در عملیاتی کردن و اجرای برنامه آموزشی دارد. لذا عمده تمرکز اجرای هر برنامه، باید به دانش‌افزایی و ایجاد مهارت و انگیزه این گروه متکی باشد. معلم درس اخلاق حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیاز ویژه دارای ویژگی‌هایی می‌باشد که در زیر به آنها اشاره می‌شود.

شایستگی‌های عمومی

- آگاهی و دانش عمومی در زمینه تعلیم و تربیت
- آگاهی نسبت به وضعیت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه فراگیران
- دارا بودن سلامت کامل روانی، انعطاف‌پذیری و داشتن عزت‌نفس و خویشتن‌داری در برابر دشواری‌های

حرفه‌ای معلمی

- آگاهی نسبت به خویشتن و فلسفه تعلیم و تربیت
- آگاهی نسبت به وضعیت بهداشتی جسم و روان فراگیران
- عشق به حرفه معلمی
- داشتن ظاهری مناسب با شئون اسلامی
- بیان رسا و زبان گویا
- اطلاعات عمومی مناسب و به‌روز، دانش‌افزایی و مطالعات مستمر
- داشتن روابط انسانی مناسب با فراگیران و ...
- توجه به تفاوت‌های فردی
- داشتن روحیه تعاون و همکاری
- توانایی کار با فناوری‌های نوین آموزشی

شایستگی‌های خاص

- آشنایی با ویژگی‌های شناختی و رفتاری دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
- دارا بودن دانش مکفی در زمینه اخلاق حرفه‌ای
- آشنایی با روش‌های یاددهی - یادگیری درس اخلاق حرفه‌ای
- ایجاد موقعیت‌های آموزشی مناسب با توجه به تفاوت‌های فردی در کلاس درس
- آشنایی با روش تحلیل تکلیف
- برقراری ارتباط سازنده با والدین
- نشان دادن الگوی مؤثر و کارآمد از حیث دارا بودن اخلاق حرفه‌ای
- شرکت در دوره‌های آموزش ضمن خدمت و گروه‌های آموزشی مرتبط و

(توصیه می‌شود تدریس این درس توسط هنرآموز کارگاه انجام شود تا امکان تمرین‌های عملی و ارزشیابی مستمر از عملکرد دانش‌آموزان به نحو مطلوبی حاصل شود.)

فضا، مواد، رسانه‌ها و منابع یادگیری

با توجه به کاربردی بودن محتوای آموزشی کتاب، بهتر است این درس در فضای کارگاهی برگزار شده تا وسایل کمک آموزشی و تجهیزات و ابزارهای مورد نیاز به راحتی در اختیار دانش‌آموزان قرار گیرد. هم‌چنین از کارگاه‌های محیط کار واقعی مورد تأیید آموزش و پرورش هم بر اساس موضوعات مرتبط در کتاب استفاده شود تا دانش‌آموزان با مفاهیم مطرح شده در درس‌ها بیشتر و به‌طور عینی آشنا شوند. به همین دلیل ضروری است تا با برنامه‌ریزی دقیق در ابتدای سال و هماهنگی با مدیریت مدرسه، پیش‌بینی‌های لازم جهت بازدید از کارگاه‌ها صورت گیرد. امکانات، تجهیزات و پوستره‌های آموزشی بر اساس عناوین دروس، پیش از تدریس آماده شده تا دانش‌آموزان بهتر بتوانند با مطالب عنوان شده در دروس آشنا شده و تجارب مختلف و مفیدی را کسب نمایند. استفاده از فیلم، انیمیشن و نرم‌افزارها هم می‌توانند در انتقال مطالب و مفاهیم آموزشی کمک کنند.

بخش دوم

راهنمای تدریس

ارتباط

اهداف درس

- آشنایی با مفهوم ارتباط در محیط کار
- آشنایی با مفهوم خودشناسی
- آشنایی با نحوه درخواست از دیگران
- آشنایی با مفهوم رازداری
- آشنایی با نقاط قوت و ضعف خود

انتظارات یادگیری:

در پایان این درس از دانش آموز انتظار می رود

- مفهوم ارتباط را بیان کند.
- روش های مؤثر در برقراری ارتباط مثبت با دیگران در محیط کار را بیان کند.
- در محیط کارگاه مدرسه با هنرآموز و سایر دانش آموزان ارتباط مناسب برقرار کند.
- به داشتن ارتباط مناسب با دوستان خود توجه نشان دهد.
- به طور صحیح خود و رشته مهارتی خود را معرفی کند.
- نقاط قوت و ضعف خود را بیان کند.
- برخی علایق خود را بیان کند.
- درخواست های خود را به طور صحیح بیان کند.
- مفهوم رازداری را در قالب مثال در محیط کار بیان کند.
- رازداری در مورد مسائل خانوادگی و شغلی را رعایت کند.

مواد و رسانه های مورد نیاز

- نمونه هایی از آثار مشبک
- کتاب درسی
- کاربرگ های خودارزیابی
- عکس دانش آموزان
- فیلم و انیمیشن هایی مرتبط با مفاهیم درس

روش های تدریس پیشنهادی

روش پرسش و پاسخ، روش بحث گروهی، روش ایفای نقش، روش فعال گروهی، روش پروژه محور، روش بارش فکری، روش آموزش مستقیم.

فعالیت‌های قبل از تدریس

ابتدا کلمه ارتباط را روی تابلو بنویسید و توضیح دهید که ما هر روز با افراد مختلفی در ارتباط هستیم. از دانش‌آموزان بخواهید نام افرادی که امروز با آنها در ارتباط بوده‌اند را بگویند و دلیل ارتباط با هر یک از این افراد را توضیح دهند. همچنین از آنها بخواهید نکاتی که در ارتباط با این افراد رعایت کرده‌اند را بگویند. نظرات دانش‌آموزان را روی تابلو بنویسید و با جمع‌بندی نظرات آنها توضیح دهید، هریک از ما برای رفع نیازهایمان در طول روز با افراد مختلفی در ارتباط هستیم، ما در برقراری ارتباط با افراد مختلف نکاتی را رعایت می‌کنیم تا ارتباط به درستی برقرار شود، بعضی از این موارد را شما به درستی اشاره کردید و ...

آنگاه با طرح کردن سؤالاتی دانش‌آموزان را به ادامه بحث ترغیب کنید، مانند:

- ۱- هنگام ورود به منزل چگونه با اعضای خانواده خود، ارتباط برقرار می‌کنید؟
- ۲- هنگام ورود به کلاس و کارگاه مدرسه چگونه با معلم و همکلاسی‌های خود ارتباط برقرار می‌کنید؟
- ۳- فرض کنید برای خرید به فروشگاه می‌روید، چگونه با فروشنده ارتباط برقرار می‌کنید؟

فعالیت‌های حین تدریس

تصویر عنوانی (ارتباط): صفحه ۱

برای شروع درس، توجه دانش‌آموزان را به تصویر عنوانی جلب کنید و از آنها بخواهید در مورد تصویر هر آنچه به ذهنشان می‌رسد بیان کنند. بحث را به گونه‌ای هدایت کنید تا دانش‌آموزان به مفهوم اصلی تصویر یعنی ارتباط (دست دادن) و زمان‌هایی که افراد به هم دست می‌دهند، مانند: خوش‌آمدگویی به مهمان، دست دادن همکاران با یکدیگر هنگام ورود به محل کار، دست دادن دوستان هنگام ملاقات با یکدیگر و ... اشاره کنند. به دانش‌آموزان توضیح دهید افراد از طریق دست دادن، با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. همچنین یادآور شوید براساس دستورات دین اسلام فقط افراد محرم با هم دست می‌دهند. در صورت نیاز در مورد محرم و نامحرم توضیح کوتاهی به دانش‌آموزان ارائه دهید.

داستان (کارگاه مشبک): صفحه ۲

برای ورود به بحث ارتباط، ابتدا یک متن داستانی ارائه شده است. ضمن جلب توجه دانش‌آموزان به تصویر این صفحه و بیان جزئیات داستان، با مطرح کردن سؤالاتی مانند: این تصویر مربوط به چه مکانی است؟ در تصویر چه کسانی هستند؟ کارگران مشغول چه کاری هستند؟ و سؤالات مرتبط دیگر بحث را آغاز کنید. سپس با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان، به اهمیت شناخت خود، نقاط قوت و ضعف خود، استفاده از توانمندی‌های خود، ارتباط صحیح و مؤثر، همکاری با سرپرست و مسئول کارگاه به منظور موفقیت در کسب و کار تأکید کنید. در خواندن متن نکات زیر مورد توجه قرار بگیرد:

- متن را با صدای بلند و رسا بخوانید.
- هنگام خواندن داستان، با زیر و بم نمودن صدا، فضایی را به وجود آورید که دانش‌آموزان موضوع را مجسم کنند.
- در حین خواندن داستان، با استفاده از روش پرسش و پاسخ با مشارکت همه دانش‌آموزان (با استفاده از ایجاد انگیزه و تشویق) آنان را به سمت اهداف اصلی درس یعنی ارتباط در محیط کار سوق دهید.
- در هنگام خواندن داستان گاهی داستان را قطع کنید و سؤال بپرسید.
- از دانش‌آموزان بخواهید هریک پاراگرافی از داستان را بخوانند و آنچه درک کرده‌اند را بیان کنند. اشکالات

آنها را هنگام خواندن اصلاح نمایید. خواندن درس توسط دانش‌آموزان در راستای هدف ثانویه درس اخلاق حرفه‌ای یعنی خواندن و نوشتن است.

پس از خواندن متن، نکات کلیدی داستان مانند عوامل مؤثر در ارتباط صحیح و سالم در محیط کار (احترام گذاشتن به همکار، کنترل خشم، رازداری و همکاری)، اهمیت شناخت خود و تمرکز بر توانمندی‌ها و ... را روی تابلو کلاس بنویسید و به دانش‌آموزان اعلام کنید که در این درس با این مفاهیم بیشتر آشنا می‌شوند.

فکر کنید و پاسخ دهید: صفحه ۴

این بخش به منظور بررسی میزان درک دانش‌آموزان از موضوع اصلی درس در نظر گرفته شده است. دانش‌آموزان با توجه به متن و مفاهیم اصلی درس به سؤالات پاسخ دهند و در صورت نیاز ارائه بازخوردهای اصلاحی ضروری است.

برای سؤال ۳، سؤالاتی را متناسب با توانمندی هر دانش‌آموز، شرایط فرهنگی، رشته مهارتی و نکات کلیدی داستان و ... طراحی کنید، مانند:

- شما در کارگاه مدرسه برای داشتن ارتباط مناسب با معلم و همکلاسی‌های خود چه نکاتی را رعایت می‌کنید؟

- در صورت داشتن رفتار نامناسب در کارگاه، چگونه می‌توانید اشتباه خود را جبران کنید؟

ارتباط در محیط کار: صفحه ۵

هدف از این بخش ارائه راهکارهایی برای برقراری ارتباط مناسب در محیط کار است؛ برای شروع درس و ایجاد انگیزه پیشنهاد می‌شود، معلم هنگام ورود به کلاس بدون برقراری هیچ نوع ارتباط کلامی یا غیرکلامی دقیقی را پشت میز خود نشسته، بعد از چند دقیقه از دانش‌آموزان سؤالاتی مانند: بچه‌ها به نظر شما رفتار امروز من با روزهای دیگر چه تفاوتی داشت؟ به نظر شما وقتی یک نفر وارد کلاس می‌شود باید چه کارهایی انجام دهد؟ آیا رفتار امروز من باعث ناراحتی شما شد؟ با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان، توضیحات تکمیلی در مورد لزوم برقراری ارتباط صحیح هنگام ورود به خانه، کلاس و محیط کار با تأکید بر خوش رویی، سلام و احوالپرسی، رعایت ادب و احترام ارائه دهید.

در ادامه با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان، در مورد رفتارهایی که موجب ارتباط صحیح و مناسب می‌شوند، مانند: بیان واضح منظور و درخواست، توجه و گوش دادن به صحبت‌های طرف مقابل، پرسش در مواقعی که صحبت کسی را متوجه نشدید و همچنین درباره موانع ارتباط مؤثر مانند: عدم رعایت ادب و احترام، عجول بودن، بین صحبت افراد پریدن، عدم توجه به صحبت‌های طرف مقابل و ... با آنان بحث و گفت‌وگو کنید. سپس متن مربوطه را به همراه دانش‌آموزان بخوانید و توضیحات لازم را ارائه دهید.

از آنجا که محیط کارگاه مدرسه و ارتباط بین افراد حاضر در کارگاه، نمونه کوچکی از محیط کار بیرون از مدرسه و ارتباط افراد در محیط کار می‌باشد؛ از دانش‌آموزان بخواهید رفتارهای صحیح و روش‌های ارتباطی صحیح را در محیط کارگاه مدرسه به صورت نمایشی اجرا و تمرین کنند.

پیشنهاد می‌شود به منظور تقویت رفتارهای مؤثر در ارتباطات، عوامل مهم در برقراری ارتباط مناسب با دیگران را روی تابلویی نوشته و در کلاس نصب نمایید.

نکته: صفحه ۵

هدف از این بخش آشنایی دانش‌آموزان با رفتارهای مخرب ارتباط مانند: توهین کردن، تحقیر، پرخاشگری،

مسخره کردن، قطع کردن صحبت دیگران و عدم توجه و گوش دادن به سخن گوینده است. به همین منظور دانش آموزان را گروه بندی کرده، رفتارهای مخرب ارتباط را روی کارت هایی نوشته و در اختیار گروه ها قرار داده سپس با ارائه انیمیشن، فیلم، تصاویر و داستان به توضیح نکات اصلی پرداخته، دانش آموزان در صورت مشاهده هر کدام از رفتارهایی که مانع برقراری رابطه صحیح (در فیلم، انیمیشن یا داستان) شده کارت مورد نظر را ارائه و درباره آن توضیح دهند. در صورت لزوم توضیحات تکمیلی و بازخوردهای اصلاحی ارائه شود.

گفت و گو کنید: صفحه ۵

در این بخش با تأکید بر واژه های کلیدی با مشارکت همه دانش آموزان و با استفاده از روش های بحث گروهی، بارش فکری ... این گفت و گو را در جهت اهداف آموزشی هدایت کنید.

به عنوان نمونه برای تحقیر کردن می توان مثال زیر را عنوان کرد:

علی دانش آموز کلاس دهم است او در انجام بعضی از فعالیت های کارگاهی عملکرد خوبی ندارد، نیما در کارگاه به او گفت که تو نمی توانی هیچ کاری را درست انجام دهی و او را تحقیر کرد. معلم که صحبت های نیما را شنید به او گفت: نیما جان ممکن است علی در انجام بعضی از فعالیت ها دقت لازم را نداشته باشد ولی او توانایی های زیادی در انجام فعالیت های ورزشی دارد و ... اگر هنگام برقراری ارتباط با دوستان خود آنها را تحقیر کنیم، نمی توانیم با آنها ارتباط خوبی داشته باشیم.

فعالیت: صفحه ۶

این فعالیت با هدف ارزیابی از میزان یادگیری دانش آموزان از موضوع اصلی درس و تثبیت مفاهیم آموخته شده پیش بینی شده است. در این فعالیت دانش آموزان با مثال هایی در مورد روش های برقراری ارتباط مؤثر و ارتباط غیرمؤثر آشنا می شوند. پیشنهاد می شود برای درک بهتر مفاهیم مطرح شده در این بخش، دانش آموزان هر قسمت را به صورت نمایش اجرا کنند.

- در ادامه این فعالیت از دانش آموزان بخواهید چند نمونه از ارتباط های صحیح خود در محیط کارگاه را بنویسند؛ در صورت لزوم راهنمایی های لازم را به دانش آموزان ارائه دهید.

خودشناسی: صفحه ۷ فعالیت

این فعالیت به منظور تقویت خودشناسی، خودآگاهی و خودباوری دانش آموزان پیش بینی شده است و انجام آن توسط آنها ضروری است. نمونه ارائه شده در صفحه ۷ کتاب را در کاغذ A4 پرینت گرفته و از دانش آموزان بخواهید عکس خود را در قسمت مشخص شده بچسبانند و به سؤالات هر بخش پاسخ دهند. در پایان در مورد ویژگی ها و علایق هر دانش آموز و مقایسه ویژگی های دانش آموزان کلاس با یکدیگر با آنها به بحث و گفت و گو بپردازید.

با هدایت صحیح بحث، به دانش آموزان کمک کنید تا ضمن شناخت ویژگی های خود و دیگران به تفاوت و تشابه این ویژگی ها توجه کنند؛ همچنین به لزوم توجه به شناخت ویژگی های دانش آموزان دیگر برای برقراری ارتباط مثبت با آنها را متذکر شوید.

با توجه به اهمیت خودشناسی در فرایند جذب نیرو و موفقیت در محیط کار، با استفاده از روش ایفای نقش، هر دانش آموز به معرفی خود و رشته مهارتی اش بپردازد و به سؤالاتی که در مورد توانمندی وی، مهارت های کاری

و ... است، پاسخ دهد.

پیشنهاد می‌شود در هنگام مقایسه ویژگی‌های مختلف دانش‌آموزان با یکدیگر، تأکید بر ویژگی‌های مثبت دانش‌آموزان و مقایسه این ویژگی‌ها با یکدیگر باشد.

نمونه پیراهن خودشناسی

نمونه پیراهن خودشناسی

در ادامه، متن نکته را بخوانید و توضیحات لازم را ارائه کنید. در این بخش با ذکر مثال‌هایی، اهمیت خودشناسی در برقراری ارتباط را به دانش‌آموزان توضیح دهید.

مهارت درخواست کردن: صفحه ۸

هدف از این بخش آشنایی دانش‌آموزان با مهارت درخواست کردن در محیط کار است، بهترین آغاز برای این درس، انجام فعالیت پایین صفحه است، از دانش‌آموزان بخواهید به دو تصویر نگاه کرده و درباره آن فکر کنند، با مطرح کردن سؤالاتی مانند: کدام روش درخواست صحیح است؟ به چه دلیل تصویر اول روش درخواست صحیح را نشان می‌دهد؟ به چه دلیل تصویر دوم روش درخواست اشتباه را نمایش می‌دهد؟ و ...

با انجام این فعالیت، دانش‌آموزان با برخی موارد درخواست صحیح از دیگران (مانند استفاده از کلمات مؤدبانه با چهره‌ای گشاده) آشنا می‌شوند. از دانش‌آموزان بخواهید به صورت گروهی همفکری کنند و موارد دیگری را که هنگام بیان درخواست باید رعایت کنند، فهرست نمایند.

در فرایند یاددهی - یادگیری این بخش، به سلسله مراتب در محیط کار اشاره کنید و نحوه درخواست براساس سلسله مراتب و نوع ارتباط در محیط کار را برای دانش‌آموزان توضیح دهید. با روش ایفای نقش دانش‌آموزان را با انواع روش‌ها و کلمات مناسب برای درخواست کردن آشنا کنید. از آنها بخواهید هنگام حضور در کلاس، کارگاه و ... این موارد را رعایت کنند و بر صحت انجام آن نظارت کنید.

در بخش نکته به مواردی که دانش‌آموزان هنگام بیان درخواست باید به آنها توجه کنند؛ اشاره شده است. موارد مطرح شده را با ذکر نمونه‌های مختلف به دانش‌آموزان توضیح دهید و از آنها بخواهید این موارد را با استفاده از روش ایفای نقش، اجرا کنند.

رازداری: صفحه ۹

هدف از این بخش آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم رازداری در محیط کار است. ابتدا در مورد مفهوم راز و اهمیت رازداری به دانش‌آموزان توضیح دهید. به منظور درک بهتر این مفهوم، مثال‌هایی را به عنوان نمونه بیان کنید: مثلاً مینا و مریم در کارگاه قالی‌بافی کار می‌کنند. برای خانواده مینا مشکلی پیش آمده بود، مینا در این مورد با همکاری مریم صحبت کرد و از او خواست که در این مورد با کسی صحبت نکند، ولی مریم به قولی که به مینا داده بود توجه نکرد و راز مینا را با بقیه کارگران کارگاه در میان گذاشت، مینا از این مسئله ناراحت شد و از اینکه راز خانوادگی خود را به مریم گفته بود پشیمان شد. در قالب پرسش و پاسخ از دانش‌آموزان بپرسید: بچه‌ها آیا مریم راز دار است؟ چرا؟ آیا ما می‌توانیم رازهای خانوادگی خود را در محیط کار به همکاران خود بگوییم؟ با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان، توضیحات تکمیلی در مورد رازداری را ارائه می‌دهیم. به عنوان نمونه:

محمد در کارگاه خیاطی کار می‌کند، مسئول کارگاه اطلاعاتی را در مورد دوخت مدل جدید پیش‌بند به محمد می‌دهد و به او توضیح می‌دهد که این اطلاعات در کار ما مهم است و از محمد می‌خواهد تا این اطلاعات را به صورت راز نگه دارد. محمد این راز را برای دیگران بازگو نمی‌کند. در قالب پرسش و پاسخ از دانش‌آموزان بپرسید: بچه‌ها آیا محمد رازدار است؟ چرا؟ آیا ما می‌توانیم رازهای شغلی خود را به دیگران بگوییم؟ (پیشنهاد می‌شود در مورد رازداری امور شغلی، مثال‌هایی متناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان زده شود). همچنین به عواقب عدم رازداری در محیط کار مانند: سوءاستفاده رقبا، کاهش میزان درآمد، عدم اعتماد افراد و همکاران به ما و... نیز اشاره شود. از دانش‌آموزان بخواهید در صورت داشتن تجربه‌ای در خصوص رازداری یا عدم آن با دانش‌آموزان دیگر صحبت کنند و بیان کنند آیا خود را فرد رازداری می‌دانند؟

در ادامه با پرسش و استفاده از تجارب دانش‌آموزان مانند: آیا در مورد رازداری تجربه‌ای دارید که بتوانید در کلاس بیان کنید؟ ویژگی‌های فرد رازدار را بیان کنید؟ آیا خودتان را فرد رازداری می‌دانید؟ پس از شنیدن پاسخ دانش‌آموزان ضمن بیان توضیحات تکمیلی، مفاهیم اصلی را جمع‌بندی و بازخورد لازم را ارائه دهید در ادامه مطالب مربوط به رازداری را برای بچه‌ها بخوانید و با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان مفهوم رازداری در امور شخصی، خانوادگی و امورشغلی را به دانش‌آموزان توضیح داده و در نهایت از دانش‌آموزان بخواهید فعالیت صفحه ۹ را انجام دهند.

گفت‌وگو کنید: صفحه ۹

این فعالیت با هدف تعمیق آموخته‌های دانش‌آموزان به زندگی روزمره، بیان دانسته‌ها و افزایش تعاملات بین فردی و توجه به ارتباطات مؤثر کلامی طراحی شده است تا مفاهیم آموخته شده در ساختار شناختی دانش‌آموزان تثبیت و قابلیت تعمیق به زندگی روزمره را داشته باشند. در این بخش با تأکید بر رشته مهارتی دانش‌آموزان و با استفاده از روش‌های بحث گروهی، بارش فکری و... این گفت‌وگو را در جهت اهداف آموزشی هدایت کنید، در این گفت‌وگو نکات مهم رازداری در امور شغلی را به دانش‌آموزان یادآوری کنید.

جمع‌بندی

مطالب کلیدی و مفاهیم اصلی درس را به صورت فهرست و خلاصه روی کارت‌هایی که از قبل آماده کرده‌اید بنویسید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید. سپس با طرح سؤالات مناسب، از دانش‌آموزان بخواهید پاسخ موردنظر را پیدا کرده و روی تابلو نصب کنند. از این طریق، درس را با کمک دانش‌آموزان مرور کنید و مطمئن شوید که دانش‌آموزان به نتیجه‌گیری مورد نظر که همان اهداف درس است، رسیده باشند.

فعالیت‌های پس از تدریس

فعالیت‌های پیشنهادی معلم: صفحه ۱۰

به منظور انعطاف در برنامه درسی، قسمت‌هایی با عنوان فعالیت‌های پیشنهادی معلم در هر درس گنجانده شده است تا همکاران محترم، متناسب با توانمندی هر دانش‌آموز، فعالیت‌هایی را برای وی طراحی نمایند. همچنین به دانش‌آموزان این فرصت داده می‌شود تا با استفاده از آموخته‌های خود فعالیت جدیدی را برای اجرا پیشنهاد دهند. به منظور آشنایی همکاران با این فعالیت‌ها، به‌عنوان نمونه موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

- از دانش‌آموزان بخواهید با بررسی رفتار خود در محیط خانه و مدرسه، نمونه‌هایی از ارتباط مؤثر و ارتباط غیرمؤثر خود با دیگران و دلایل شکل‌گیری آنها را توضیح دهند.
- با همکاری دانش‌آموزان فهرستی از کلمات و جملات مؤدبانه به منظور بیان درخواست تهیه کنید و در تابلو کارگاه نصب کنید.

ارزشیابی

محورهای عمده ارزشیابی این درس، مهارت‌های عملی برقراری ارتباط مؤثر، خودشناسی، مهارت درخواست کردن و رازداری است. لذا ارزشیابی فرایند محور، با مشاهده فعالیت‌های دانش‌آموز در کلاس و کارگاه، طی یک فرایند چند هفته‌ای بعد از آموزش این درس صورت خواهد گرفت؛ ارزشیابی از این درس شامل پرسش و پاسخ‌های کلاسی، انجام فعالیت‌ها، خودارزیابی دانش‌آموز و ارزیابی دبیر می‌باشد.

خودارزیابی دانش‌آموز

به منظور خودسنجی دانش‌آموزان در این درس، بازبینه (چک‌لیستی) در کتاب ارائه شده است که دانش‌آموزان با توجه به عملکرد خود و با همکاری والدین، یکی از گزینه‌های کم، متوسط یا زیاد را انتخاب می‌کنند. به منظور آشنایی با نحوه تکمیل بازبینه (چک‌لیست) خودسنجی، نمونه‌هایی از چک‌لیست‌های خودارزیابی درس کاروفناوری دوره اول متوسطه پیش‌حرفه‌ای را به دانش‌آموزان نشان دهید؛ سپس با توجه به تجربه قبلی آنها، نحوه تکمیل چک‌لیست خودسنجی درس اخلاق حرفه‌ای را توضیح دهید.

با توجه به عینی نبودن برخی بندهای ارزیابی و دشوار بودن درک مفاهیمی مثل: کم، متوسط و زیاد برای این گروه از دانش‌آموزان پیشنهاد می‌شود با ارائه مثال‌های عینی، توضیحاتی را در این خصوص به دانش‌آموزان ارائه دهید تا دانش‌آموزان درک بهتری از نحوه ارزشیابی داشته باشند.

به عنوان نمونه جدولی روی تابلو رسم کنید و چند مورد عینی را در جدول بنویسید.

ردیف	عنوان فعالیت	کم (۱)	متوسط (۱/۵)	زیاد (۲)
۱	من پخت املت را به خوبی انجام می‌دهم.			
۲	من دوخت دم کنی را به درستی انجام می‌دهم.			
۳	من چله کشی دار قالی را به طور کامل انجام می‌دهم.			

و به دانش‌آموزان توضیح دهید که:

بچه‌ها من در آشپزی توانایی زیادی دارم و می‌توانم املت را به خوبی بپزم، پس در این جدول گزینه زیاد را انتخاب می‌کنم؛ ولی دوخت دم‌کنی را به خوبی انجام نمی‌دهم، پس در این جدول گزینه کم را انتخاب می‌کنم. من برخی از فعالیت‌های قالبی بافی را می‌توانم انجام دهم و در برخی از فعالیت‌های آن مانند چله‌کشی مهارت کافی ندارم پس باید گزینه متوسط را انتخاب کنم؛ در انتخاب گزینه‌های فوق نظر دانش‌آموزان را بپرسید. در هر مرحله علامت‌ها را یک به یک در جدول وارد کنید. سپس از دانش‌آموزان بخواهید جدول خودسنجی درس اول را تکمیل کنند؛ در صورت نیاز دانش‌آموزان می‌توانند این چک‌لیست را به کمک والدین تکمیل نمایند.

نمونه جدول تکمیل شده و نمره‌گذاری آن

زیاد (۲)	متوسط (۱/۵)	کم (۱)	پس از گذراندن درس ارتباط
		۱	۱- معنی برقراری ارتباط را می‌دانم.
	۱/۵		۲- نقاط قوت و نقاط ضعف خود را می‌شناسم.
۲			۳- درخواست‌های خود را به طور صحیح بیان می‌کنم.
	۱/۵		۴- رازدار هستم.

$$۶ = ۱ + ۱/۵ + ۲ + ۱/۵ = \text{نمره دانش‌آموز}$$

$$۶ \div ۴ = ۱/۵$$

پیشنهاد می‌شود با توجه به دشوار بودن درک مفهوم نقاط قوت و ضعف، این عبارات‌ها با ارائه چند مثال به دانش‌آموزان توضیح داده شود تا با درک بهتری از این عبارات‌ها جدول خودسنجی را کامل کنند. به‌عنوان مثال به دانش‌آموزان گفته شود: مبینا، کارگر قنادی است. او خیلی زود عصبانی می‌شود و این نقطه ضعف او است با این وجود او دختر بسیار تمیزی است و همیشه نظافت شخصی را رعایت می‌کند و در کارگاه روپوش تمیز می‌پوشد. پس نقطه قوت او تمیز و مرتب بودن است. در ادامه با طرح سؤال‌هایی از دانش‌آموزان به آنها در شناخت این مفهوم کمک کنید.

تحلیل جدول خودارزیابی

با توجه به توضیحات ارائه شده در بخش خود ارزیابی، بازبینی (چک‌لیست) هر دانش‌آموز را بررسی کنید و ضمن ارائه بازخورد به دانش‌آموز، در صورت نیاز راهکارهایی برای بهبود عملکرد دانش‌آموز ارائه دهید و مجدداً در فاصله دو هفته تا یک ماه بعد از دانش‌آموز بخواهید دوباره به خودارزیابی از خود بپردازد.

جدول خودارزیابی معلم

همانگونه که در فصل اول اشاره شد، هنرآموز کارگاه به تدریس درس اخلاق حرفه‌ای بپردازد؛ لذا چک‌لیست

ارزشیابی این درس با مشاهده مستمر عملکرد دانش آموز در کارگاه صورت گیرد. پیشنهاد می شود در طول سال تحصیلی با توجه به عملکرد دانش آموز، چک لیست ارزشیابی دبیر در تمامی درس های این کتاب بدون در نظر گرفتن نمره، علامت گذاری شده و به دانش آموز بازخورد مناسب ارائه گردد و طی ارزشیابی مستمر و با دریافت نقاط ضعف احتمالی دانش آموز، او را به سمت پیشرفت و بهبود عملکردهایش هدایت کنید. در پایان نیمسال دوم با توجه به چک لیست های علامت گذاری شده و میزان پیشرفت دانش آموز در هر بخش، نمره گذاری چک لیست نهایی انجام شود.

نمونه بازبینی (چک لیست)

فهرست و ارسی درس اول: ارتباط			
نام و نام خانوادگی دانش آموز رشته پایه			
درس	گویه های ارزشیابی	کم	متوسط
ارتباط	با دیگران به طور مناسب ارتباط برقرار می کند. (خوش برخورد، مؤدب و ...)		
	ویژگی های اخلاقی خود را می شناسد. (نکات مثبت و منفی اخلاقی و...)		
	درخواست های خود را به طور صحیح بیان می کند. (منظور خود را به طور واضح بیان می کند)		
	نسبت به اطلاعات محیط کارگاه و مشتری رازدار است.		
خودارزیابی دانش آموز:			
نمره دانش آموز:			
نام و نام خانوادگی هنرآموز: تاریخ:			

دانستنی های معلم/توصیه های آموزشی

برقراری ارتباط اولین ضرورت یک زندگی اجتماعی است، همه انسان ها برای رفع نیازهای خود نیازمند برقراری ارتباط با یکدیگر هستند. در محیط کار نیز برقراری ارتباط صحیح، یکی از الزامات حضور موفق در محیط کار است. هدف این درس آشنا شدن با آداب و نحوه برقراری ارتباط صحیح در محیط کار است. با توجه به اهمیت موضوع پیشنهاد می شود همکاران محترم در این درس موارد زیر را نیز مورد توجه قرار دهند:

- آموزش رعایت ادب در گفت و گو، رعایت حریم شخصی دیگران، رعایت فاصله مناسب هنگام گفت و گو و فعالیت با دیگران، از جمله موضوعاتی است که باید در طی سال تحصیلی، همواره مدنظر قرار گیرد و موارد زیر نیز در قالب ایفای نقش به دانش آموزان، آموزش داده شود:

احترام به همکار (ارائه راهکارهایی برای احترام به همکاران متناسب با جایگاه شغلی، جنسیت و ... در محیط کار)، صحبت‌های دوستانه، شوخی و خنده (شوخی‌های مناسب در محیط کار، رفتار مناسب در مقابل شوخی‌های نابجای همکاران و ...)، اختلافات و راه‌های حل اختلاف (رفتار صحیح در هنگام بروز اختلاف، مهارت‌های کنترل خشم در محیط کار، مهارت‌های ابراز ناراحتی و ...).

۲- با توجه به اهمیت درس ارتباط، بهتر است جلسه‌ای با خانواده‌ها برنامه‌ریزی شود، ضمن آشنایی والدین با مباحث مطرح شده در این درس از آنها خواسته شود به مصداق‌های عینی رفتاری دانش‌آموزان در منزل توجه داشته باشند و بازخورد مناسب از این رفتارها را به معلم ارائه دهند.

همکاری

اهداف درس

- آشنایی با مفهوم همکاری
- آشنایی با شناخت وظایف کاری
- آشنایی با نحوه همکاری با مسئول مستقیم در محیط کار
- آشنایی با نحوه تقاضای کمک از افراد مطلع
- آشنایی با اهمیت کمک به همکار در صورت داشتن مهارت مربوطه

انتظارات یادگیری

در پایان این درس از دانش آموز انتظار می‌رود:

- مفهوم همکاری را بیان کند.
- تجربه‌ای از همکاری خود با دیگران را بیان کند.
- در کارگاه با دیگران همکاری کند.
- وظایف کاری خود را در محیط کارگاه نام ببرد.
- در صورت نیاز به روش مناسب از دیگران تقاضای کمک کند.
- در صورت توانایی و نیاز در کارگاه به دیگران کمک کند.
- ویژگی افرادی که می‌توان از آنها کمک گرفت را بگوید.

مواد و رسانه‌های مورد نیاز

- فیلم و انیمیشن‌های مرتبط با مفاهیم درس
- کتاب درسی
- کاربرگ‌های خودارزیابی

روش‌های تدریس پیشنهادی

روش پرسش و پاسخ، روش بحث گروهی، روش ایفای نقش، روش آموزش مستقیم

راهنمای تدریس فعالیت‌های قبل از تدریس

ابتدا در خصوص همکاری با دانش‌آموزان بحث و گفت‌وگو کنید. به عنوان نمونه: دیروز که برای خرید نان به نانوايي رفتيم از همكاري بين كاركنان آنجا خيلي لذت بردم (در مورد نحوه همكاري آنها توضيح دهيد) اگر بين آنها همكاري نبود، آنها نمي‌توانستند نان را با كيفيت خوب و به موقع به مشتريان تحويل دهند. سپس از آنها مي‌خواهيم مثال‌هايي از همكاري در محيط‌هاي مختلف را بيان كنند و يا با طرح سؤالاتي آنها را به ادامه بحث ترغيب كنيد. مانند:

- شما درچه کارهایی با اعضای خانواده همکاری می کنید؟ توضیح دهید.
- اگر بین اعضای خانواده همکاری نباشد، چه اتفاقی می افتد؟
- همکاری بین کارکنان مدرسه را توضیح دهید.

فعالیت‌های حین تدریس

تصویر عنوانی (همکاری): صفحه ۱۱

برای شروع درس توجه دانش‌آموزان را به تصویر عنوانی جلب کرده و از آنها بخواهید هر آنچه در این تصویر می‌بینند و درک می‌کنند، بگویند، سپس با بحث گروهی پاسخ‌های دانش‌آموزان را به گونه‌ای هدایت کنید تا به نتیجه همکاری دو نفر بر روی یک پروژه کاری و همچنین به مسئله معلولیت که مانع فعالیت و همکاری نیست، برسند. آن‌گاه به همراه دانش‌آموزان عنوان درس نوشته شده در این صفحه را بخوانید ضمن تعریف واژه همکاری (همکاری) را می‌توان به عنوان گروهی متشکل از دو یا چند نفر تعریف کرد که با تلفیق نقاط قوت و بینش خود به منظور رسیدن به هدفی مشترک با هم کار می‌کنند) به ادامه تدریس پردازید.

داستان (باغبانی): صفحه ۱۲

برای ورود به بحث همکاری، شناخت وظایف کاری و ... متن داستانی و تصویری مرتبط ارائه شده است. تصویر کتاب، پیش‌سازمان دهنده‌ای برای هدایت دانش‌آموزان جهت درک بهتر مفاهیم اصلی درس است. لذا ضمن جلب توجه دانش‌آموزان به تصویر درس که بازدید گروهی دانش‌آموزان از گلخانه‌ای منظم و مرتب با گل‌های شاداب می‌باشد، علل موفقیت آنها در گلخانه و پرورش گیاهان سالم را بپرسید. ضمن هدایت نظرات دانش‌آموزان به اهداف اصلی درس، موفقیت کار در گلخانه را نشانه همکاری کارکنانی با مهارت کافی و انجام فعالیت بر اساس شرح وظایف زیر نظر مسئول مستقیم خود و همچنین رعایت نکات ایمنی ربط دهید. از دانش‌آموزان بخواهید ضمن روخوانی از متن درس مطالب اصلی را روی تخته کلاس بنویسند. در خواندن متن نکات اشاره شده در درس اول را مورد توجه قرار دهید.

نکات کلیدی درس همکاری یعنی وظایف کاری، کمک خواستن از افراد مطلع و ... را روی تابلوی کلاس بنویسید و به آنها بگویید در این درس با این مفاهیم بیشتر آشنا می‌شوند.

فکر کنید و پاسخ دهید: صفحه ۱۳

این بخش به منظور بررسی میزان درک دانش‌آموزان از موضوع اصلی درس در نظر گرفته شده است. دانش‌آموزان با توجه به متن و مفاهیم اصلی درس به سؤالات پاسخ دهند و در صورت نیاز ارائه بازخوردهای اصلاحی ضروری است. برای سؤال ۳ متناسب با توانمندی هر دانش‌آموز، شرایط فرهنگی و رشته مهارتی آنان سؤالات مناسبی طراحی نمایید.

سؤالات پیشنهادی:

- ۱- در کارگاه شما همکاری چگونه انجام می‌شود؟
- ۲- مسئول مستقیم شما در کارگاه چه کسی است و در چه کارهایی با او همکاری می‌کنید؟

شناخت وظایف کاری: صفحه ۱۳

هدف از این بخش آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم شناخت وظایف کاری و تعمیم آن به محیط کارگاه مهارتی

دانش آموزان است. ابتدا در مورد مفهوم وظایف کاری به دانش آموزان توضیح دهید به منظور درک بهتر این مفهوم، مثال‌هایی را به عنوان نمونه بیان کنید. وظایف کاری عبارت‌اند از کلیه وظایف و مسئولیت‌هایی که فرد برای انجام یک کار مشخص در آن سمت باید انجام دهد. در تعریف وظایف کاری باید به تمامی وظایف، اختیارات و امکانات فرد اشاره شود و اینکه فرد با چه افرادی از محل کار خود در ارتباط می‌باشد و تحت نظر چه کسی فعالیت می‌کند که در شرح وظایف فرد نیز باید تعریف شود. برای اینکه ما شغل موفق‌تری داشته باشیم اولین و مهم‌ترین گام تعریف وظایف شغلی مورد درخواست است. سپس برای فهم بیشتر مطلب شروع به طرح پرسش‌هایی کنید، به عنوان نمونه: به نظر شما وظایف من در مدرسه چیست؟ ضمن مشارکت دانش آموزان در این بحث‌ها برخی وظایف کاری خود را روی تابلو می‌نویسیم:

- انجام وظایف زیر نظر مدیر مدرسه

- آموزش به دانش آموزان

- رسیدگی به تکالیف درسی دانش آموزان

- طراحی سؤال برای آزمون و تصحیح ورقه‌ها و ثبت نمرات

- حضور به موقع در مدرسه

- ثبت حضور و غیاب دانش آموزان در دفتر کلاسی

- همکاری با معاونین و مدیر مدرسه

- ارتباط با والدین دانش آموزان

- پیروی از قوانین و مقررات آموزش و پرورش و مدرسه و ...

سپس از دانش آموزان بخواهید به ارائه مثال‌هایی از وظایف خود در خانه، در مدرسه و جامعه، وظایف کارکنان مدرسه و ... بپردازند. به تمام دانش آموزان فرصت اظهارنظر را بدهید و در صورت نیاز به اصلاح و تکمیل پاسخ آنها بپردازید. سپس متن مربوطه را بخوانید. همچنین به تصویر کتاب اشاره کنید که معمولاً در هر محیط کاری، وظایف هر یک از اعضا نوشته شده و به اطلاع آنها رسانده می‌شود. هر فرد باید در محیط کار وظیفه خود را انجام دهد و از انجام دادن وظایف دیگران خودداری کند، مگر زمانی که آن فرد نیاز به کمک داشته باشد که در صفحات بعدی درس به آن پرداخته شده است.

سپس از دانش آموزان بخواهید متن مربوط به نکته را بخوانند و توضیحات لازم را به آنها ارائه دهید.

فعالیت : صفحه ۱۴

هدف از این بخش آشنایی دانش آموزان با شرح وظایف کاری خود و تکمیل نمونه درخواست شرح وظایف می‌باشد. نحوه انجام تمرین ۱ این فعالیت را به دانش آموزان توضیح داده و از هر دانش آموز بخواهید کاربرگ درخواست شرح وظایف را تکمیل کند و جهت دریافت شرح وظایفش به هنرآموز خود تحویل دهد تا شرح وظایف وی متناسب با رشته مهارتی او نوشته شود.

به یک نمونه کاربرگ تکمیل شده توجه نمایید (اسامی غیر واقعی است).

نامه درخواست شرح وظایف
خانم/ آقای: مرضیه نوروزی
با سلام و احترام

اینجانب نیلوفر جوادی از شما تقاضا دارم شرح وظایف بنده را در این کارگاه/ شرکت در اختیارم قرار دهید.
با سپاس

پاسخ دبیر: وظایف شما در کارگاه خیاطی

حضور به موقع در کارگاه	ارتباط صحیح و همکاری با مسئول کارگاه	جمع آوری تولیدات و اتوکشی
پوشیدن روپوش تمیز در کارگاه	آماده کردن ماشین دوخت و انجام دوخت‌های اولیه	مرتب کردن وسایل و ابزار در پایان کار و نظافت کارگاه

از هر دانش آموز بخواهید شرح وظایف خود را بخواند و درباره آن توضیح دهد، برای فعالیت دوم به همراه دانش آموزان برای بازدید به کارگاه پایه یازدهم و یا دوازدهم بروید و از دانش آموزان بخواهید ضمن گفت‌وگو با هنرآموز کارگاه و دانش آموزان شرح وظایف ۳ تن از آنها را در پایه مذکور پرسیده و در جدول مربوطه به تفکیک بنویسند.

تقاضای کمک خواستن از فرد مطلع: صفحه ۱۵

هدف از این بخش آشنایی دانش آموزان با نحوه صحیح درخواست کمک از افراد مطلع در محیط کاری می‌باشد. ابتدا توجه دانش آموزان را به تصویر کتاب جلب نمایید و از آنها بپرسید در این تصویر چه می‌بینید؟ پاسخ‌های آنان را شنیده و با هدایت مناسب، دانش آموزان به این نتیجه برسند که فردی در محل کار خود با مشکلی روبه‌رو شده است و از یک فرد مطلع یعنی سرپرست خود در این مورد سؤال می‌کند (و یا به عبارتی کمک می‌گیرد). سپس توضیح دهید فرد مطلع کسی است که نسبت به آن کار دانش و مهارت لازم را دارد. در ادامه متن را به همراه دانش آموزان خوانده و توضیحات لازم را به آنها ارائه دهید.

برای کمک به درک بهتر دانش آموزان، سعی کنید از طریق ایفای نقش، فضایی را برای درخواست کمک ایجاد کنید و پس از اینکه دانش آموز نقش خود را ایفا نمود بازخورد مناسب را به او بدهید. به عنوان مثال استفاده از کلمات مؤدبانه برای درخواست کمک همچنین واکنش دانش آموز مقابل برای ارائه کمک را هم مدنظر قرار دهید. در پایان از متقاضی کمک بخواهید، از کمک دهنده تشکر کند. در ادامه نحوه استفاده از کلمات مؤدبانه مانند لطفاً، ببخشید، متشکرم و ... تمرین شود.

نکته: متن مربوط به نکته را خوانده و جهت درک بیشتر دانش آموزان توضیحاتی را بیان کنید که همه ما در مواردی نیاز به دریافت کمک داریم و باید این کار را انجام دهیم. به عنوان نمونه: نقاش ساختمانی دیروز خانه ما آمده بود، او در درست کردن یک نوع رنگ که من انتخاب کرده بودم مشکل داشت و تلفنی از یک نقاش دیگر راهنمایی گرفت و توانست کار خود را به خوبی انجام دهد.

فعالیت: صفحه ۱۵

این فعالیت با هدف ارزیابی از میزان یادگیری دانش آموزان از چگونگی تقاضای درخواست کمک از فرد مطلع در قالب ایفای نقش و تثبیت مفاهیم آموخته شده پیش بینی شده است. به منظور عینی کردن این مبحث، دانش آموزان را به کارگاه برده و آنها را در موقعیتی قرار دهید تا درخواست کمک کنند. پس از ایفای نقش توسط دانش آموزان، به منظور رفع اشکالات احتمالی آنها، از فعالیت‌های تمرینی متنوع دیگری استفاده نموده و راهنمایی‌های لازم را ارائه کنید. در ادامه از آنها بخواهید جدول صفحه ۱۵ را کامل نموده و به آنها بازخورد لازم را ارائه دهید.

نمونه‌ای از جدول تکمیل شده از کارگاه باغبانی

کسی که از او کمک می‌گیرد	جمله من برای کمک خواستن
هنرآموز	بذری که در این گلدان کاشته‌ام، رشد نکرده است، لطفاً مرا راهنمایی کنید؟
همکلاسی	لطفاً به من در حمل این گلدان کمک کنید، خیلی سنگین است.

در ادامه از دانش‌آموزان بخواهید متن مربوط به نکته را خوانده و در مورد هر بند توضیح مختصری ارائه دهند.

همکاری با مسئول مستقیم کارگاه: صفحه ۱۶

این بخش با هدف شناخت بیشتر دانش‌آموزان با مسئول مستقیم کار، فرد مسئولیت‌پذیر، همکاری و انجام وظایف تحت نظر مسئول مستقیم کار پیش‌بینی شده است. برای تدریس این بخش ابتدا با بیان تعریف و ارائه مثال‌هایی، دانش‌آموزان را با مفهوم مسئول هر بخش یا کارگاه آشنا کنید. به عنوان نمونه:

مسئول مستقیم هر کار کسی است که دیگران زیر نظر او کار می‌کنند. مثلاً مدیر این آموزشگاه مسئول اصلی مدرسه است و معلمین و سایر همکاران زیر نظر او کار کرده و در اداره این مدرسه با او همکاری می‌کنند. اکنون شما چند مسئول در بخش‌های دیگر کاری را نام ببرید. ضمن بحث گروهی و هدایت دانش‌آموزان، آنها به مواردی مثل رئیس بانک، رئیس یک اداره، سرکارگر بنایی و ... اشاره کرده و سپس بگویید همه این افراد در محل خود مسئول کار هستند و بر کار دیگران نظارت می‌کنند. همچنین اگر مراجعین از نحوه کار کارکنان رضایت نداشته باشند، موضوع را به مسئول مستقیم آن جا اطلاع می‌دهند.

از دانش‌آموزان می‌پرسیم: در کارگاه شما، مسئول کارگاه چه کسی است؟ و شما زیر نظر چه کسی کار می‌کنید؟ دانش‌آموزان در جواب به هنرآموز کارگاه اشاره کرده و تأکید کنید برای اداره بهتر کارگاه همه دانش‌آموزان باید با هنرآموز کارگاه همکاری کنند.

متن درس را به همراه دانش‌آموزان خوانده و در مورد تصویرهای کتاب توضیح دهید.

فعالیت: صفحه ۱۶

این فعالیت با هدف آشنایی دانش‌آموزان با کمک گرفتن از دیگران در صورت بروز مشکل و همکاری با وی پیش‌بینی شده است. برای انجام این فعالیت می‌توانید در کلاس عنوان کنید که هر کسی ممکن است در حین یادگیری فعالیتی و یا پس از آن با مشکلی روبه‌رو شود و لازم باشد از دیگران کمک بگیرد. تاکنون با چه مشکلاتی برخورد کرده‌اید؟ و از چه کسی کمک گرفته‌اید؟ (به پاسخ‌های دانش‌آموزان توجه کنید و در صورت نیاز بازخوردهای اصلاحی بدهید.)

جدولی مانند نمونه کتاب، روی تابلو ترسیم کرده و یک یا دو مثال را برای دانش‌آموزان مطرح و با کمک آنها جدول را کامل کنید.

مشکل	از چه کسی کمک می‌گیرید؟	چگونه با او همکاری می‌کنید؟
هنگام کار با اهر، دستم را بریدم	مری بهداشت مدرسه	در هنگام پانسمان دستم آرام می‌نشینم و در پایان از او تشکر می‌کنم.
در انجام فعالیتی مهارت کافی نداشتم	هنرآموز کارگاه	با دقت به آموزش او توجه می‌کنم.

سپس دانش‌آموزان را با استفاده از روش پرسش و پاسخ به این نتیجه هدایت کنید که در زمان بروز مشکل صرفاً از افراد آگاه و مسئول کمک دریافت می‌کنیم و نحوه درست بیان درخواست کمک و همکاری کردن را تمرین کنید. بعد از آنها می‌خواهیم جدول صفحه ۱۶ را کامل کنند.

نکته: در صورتی که جداول کتاب برای نوشتن دانش‌آموزان مناسب نباشد؛ آنها را با اندازه بزرگ‌تری ترسیم و برای دانش‌آموزان تکثیر کنید.
جداول تکمیل شده را بررسی و بازخورد لازم را ارائه دهید.

کمک به همکار در صورت داشتن مهارت مربوطه: صفحه ۱۶

این فعالیت با هدف آشنایی دانش‌آموزان با کمک به همکار در صورت داشتن مهارت، اهمیت همکاری در محیط کار و کارگاه، افزایش بهره‌وری پیش‌بینی شده است. لذا برای تدریس این بخش در صورتی که فیلم یا کارت‌های آموزشی در اختیار داشته باشید؛ به دانش‌آموزان ارائه داده و به آنها بگویید معمولاً در تولید هر محصولی افراد زیادی با هم همکاری می‌کنند و گاهی اوقات مواردی پیش می‌آید که دوستان ما در کارگاه به کمک ما نیاز دارند. البته موقع کمک کردن باید مطمئن باشیم که به خوبی می‌توانیم آن فعالیت را انجام دهیم. در ادامه متناسب با کارگاه مهارتی دانش‌آموزان به ذکر مثال‌هایی بپردازید. به عنوان نمونه در مورد کارگاه قالبی بافی توضیح دهند: معمولاً برای چله‌دوانی دار قالبی باید به دوستان کمک کنیم، زیرا انجام این کار به تنهایی با مشکلاتی همراه است و ... بهتر است کمک کردن به صورت عملی متناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان نمایش داده شود. سپس متن را به همراه دانش‌آموزان خوانده و توجه دانش‌آموزان را به تصویر کتاب که بیانگر کمک فردی به فرد دیگر در محیط کار می‌باشد، جلب نمایید. آنگاه از دانش‌آموزان بخواهید به ذکر نمونه‌هایی از کمک افراد به هم در کارگاه بپردازند.

نکته: صفحه ۱۶

متن نکته را خوانده و توضیحات لازم را ارائه دهید؛ به عنوان مثال به دانش‌آموزان بگویید همان طور که می‌دانید زمانی که می‌خواهیم به فرد نابینایی در عبور از خیابان کمک کنیم باید از او اجازه بگیریم. در صورتی که در کارگاه هم کسی از ما درخواست کمک نکرد ولی ما احساس کردیم او به کمک نیاز دارد، ابتدا باید از او اجازه بگیریم و بعد به او کمک کنیم. از دانش‌آموزان بخواهید در صورت مواجه شدن با چنین مواردی، تجربه خود را بیان کنند.

فعالیت: صفحه ۱۷

این فعالیت با هدف تقویت روحیه همکاری، تمرین مفاهیم آموخته شده در فضایی شاد و مفرح پیش‌بینی شده است. لذا بدین منظور شرایطی را برای انجام بازی گروهی برای دانش‌آموزان فراهم آورید. ابتدا ضمن اشاره به تصویر هر بازی، راجع به قوانین آن بازی و نحوه همکاری بازیکنان صحبت کرده و دانش‌آموزان نیز در صورت تجربه در آن بازی، اظهار نظر نمایند. سپس با مشورت دانش‌آموزان یک بازی را انتخاب کرده و وظیفه اعضا و نحوه همکاری آنها با یکدیگر را مشخص کنید. پس از اتمام بازی از آنها بخواهید در مورد میزان همکاری خود در بازی به خودارزیابی بپردازند. در صورت تمایل، دانش‌آموزان می‌توانند بازی گروهی دیگری را پیشنهاد دهند و در مورد نحوه اجرای آن توضیح دهند.

نکته: با توجه به احتمال برخی مشکلات جسمی در دانش‌آموزان ممکن است دانش‌آموزی نتواند در بازی مشارکت کند لذا با توجه به شرایط دانش‌آموز و توانمندی‌هایش نقشی را برای او در نظر بگیرید. به عنوان مثال: داور بازی

و مشاهده میزان همکاری بچه‌ها و ارائه گزارش به مربی.

جمع‌بندی

ابتدا از دانش‌آموزان بخواهید درباره آنچه در این درس یاد گرفتند توضیح دهند سپس موارد مرتبط به اهداف اصلی درس را روی تابلو بنویسید و یا با رایانه آنها را روی تابلو کلاس نمایش داده همچنین می‌توانید از تصاویر مرتبط استفاده کنید. نکات اصلی هر موضوع را به طور خلاصه بازگو و مثال‌هایی با تأکید بر رشته مهارتی دانش‌آموزان ارائه دهید و به دانش‌آموزان بگویید انتظار می‌رود شما از آموخته‌های این درس در محیط کارگاه استفاده کنید و عملکرد شما در این موارد، توسط هنرآموز کارگاه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

فعالیت‌های پس از تدریس فعالیت‌های پیشنهادی معلم: ص ۱۸

به منظور توسعه و تثبیت یادگیری دانش‌آموزان و به منظور انعطاف در برنامه درسی، همکاران محترم می‌توانند فعالیت‌های مختلفی را برای دانش‌آموزان طراحی نمایند تا دانش‌آموزان با استفاده از آموخته‌های خود به اجرا بپردازند.

در این بخش به عنوان نمونه فعالیت‌هایی پیشنهاد می‌شود:

- ارائه گزارش از شرح وظایف محوله خود در خانه به صورت شفاهی یا کتبی
- گفت‌وگو با یکی از شاغلین در خانواده خود و نوشتن شرح وظایف او در محیط کار
- طراحی یک پروژه کاری برای دانش‌آموزان و بررسی میزان همکاری آنها در اجرای پروژه

ارزشیابی

محورهای عمده ارزشیابی از این درس عبارت‌اند از تعریف همکاری، شناخت وظایف کاری، همکاری با سرپرست کارگاه، تقاضای کمک از دیگران در صورت نیاز و ارائه کمک به دیگران در صورت داشتن توانمندی می‌باشد. ارزشیابی به صورت خودارزیابی، پرسش و پاسخ، مشاهده عملکرد دانش‌آموز و به صورت فرایندی است.

خودارزیابی: صفحه ۱۸

از آنجایی که در درس قبل این بخش کاملاً توضیح داده شده و دانش‌آموزان نیز به نحوه انجام خودارزیابی آشنا می‌باشند جدول خودارزیابی توسط دانش‌آموزان تکمیل شده و در صورت نیاز توضیحات تکمیلی ارائه شود. چک‌لیست هر دانش‌آموز را بررسی کنید و ضمن ارائه بازخورد به دانش‌آموز، در صورت نیاز راهکارهایی برای بهبود عملکرد دانش‌آموز ارائه دهید. از جدول ارزیابی ۲ کاربرگ دیگر تکثیر و مجدداً به فاصله ۲ هفته تا یک ماه پس از تدریس، در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا به ارزیابی خود بپردازند (با ذکر تاریخ) زیرا با ارائه راهکارهای هنرآموز ممکن است عملکرد دانش‌آموزان در هر یک از بندها بهتر شده باشد. خودارزیابی‌های دانش‌آموز را در پوشه کار او قرار داده و در ارزیابی نهایی دانش‌آموزان آخرین خودارزیابی را مدنظر قرار دهید.

جدول خودارزیابی معلم

با مشاهده مستمر دانش‌آموز و بر اساس فهرست و آرسی از میزان همکاری دانش‌آموز در محیط کارگاه ارزیابی کنید. لازم به ذکر است پیشرفت دانش‌آموز در روزهای آتی در ارزشیابی مدنظر قرار گیرد.

نمونه بازبینی (چک لیست)

فهرست واریسی درس دوم: همکاری			
نام و نام خانوادگی دانش آموز رشته پایه			
درس	گویه های ارزشیابی	کم	متوسط
همکاری	وظایف کاری خود را در کارگاه می داند و در حد توانمندی خود، آنها را انجام می دهد.		
	در صورت نیاز از افراد مطلع درخواست کمک می کند.		
	هنگام درخواست کمک از کلمات مؤدبانه استفاده می کند.		
	در صورت نیاز و در صورت توانمندی، به دیگران کمک می کند.		
	با مربی کارگاه همکاری می کند.		
خودارزیابی دانش آموز:			
نمره دانش آموز:			
نام و نام خانوادگی هنرآموز: تاریخ:			

دانستنی های معلم / توصیه های آموزشی

همکاری بخش مهمی از مهارت های اجتماعی است و یکی از مهم ترین ویژگی هایی است که در هنگام انجام فعالیت های گروهی باید مورد توجه قرار گیرد. تقویت همکاری علاوه بر آن که به افزایش بهره وری در محیط کار کمک می کند، در ایجاد روابط سالم بین افراد هم اثرگذار است.

بهترین روش آموزش همکاری در کلاس انجام فعالیت های عملی و یا آموزش از طریق ایفای نقش می باشد.

برای تقویت همکاری در کارگاه باید موارد زیر مورد توجه قرار گیرد:

- تعیین اهداف واقع بینانه با توجه به توانمندی دانش آموز
- تعیین انتظارات (مشخص کردن نقش فرد در کار و تعیین شیوه و معیار قابل قبول کار از جمله کیفیت کار - کمیت کار با توجه به زمان در نظر گرفته شده و ...)
- پیشنهاد می شود از راه های زیر به منظور مشارکت دانش آموزان در امور مدرسه استفاده شود:
- واگذاری مسئولیت به دانش آموزان
- تشکیل کانون های مذهبی، علمی، فرهنگی، ورزشی و هنری توسط دانش آموزان و ترغیب آنان به شرکت فعال در آنها
- محول کردن اجرای مراسم مختلف مدرسه به دانش آموزان
- ایجاد رقابت های سالم بین فراگیران
- استفاده از دانش آموزان فعال در فعالیت های فوق برنامه
- استفاده از توانمندی دانش آموزان (خط، طراحی، نقاشی و ...)
- محول کردن زیباسازی فضای مدرسه به دانش آموزان

با توجه به اهمیت همکاری در زندگی روزمره و زندگی شغلی ضروری است جلسه ای با خانواده ها برگزار شود و ضمن آگاه نمودن والدین با اهداف اصلی درس و تأثیر آن بر زندگی اجتماعی، شغلی و خانوادگی فرزندانشان درخواست شود فرزندان خود را در اداره امور خانه مشارکت دهند و به میزان همکاری آنها در امور منزل توجه نمایند و در صورت نیاز آن را بهبود بخشند. در مورد نحوه استفاده از تقویت مثبت و منفی و ... در افزایش همکاری دانش آموزان به آنها راهکار داده شود.

مسئولیت‌پذیری

اهداف درس

- آشنایی با مفهوم مسئولیت‌پذیری در محیط کار و خانواده
- آشنایی با خصوصیات فرد مسئولیت‌پذیر
- آشنایی با نحوه قبول نکردن مسئولیت بیش از حد
- آشنایی با پذیرش عواقب انجام ندادن کارها در زمان تعیین شده

انتظارات یادگیری

در پایان این درس از دانش‌آموز انتظار می‌رود:

- مفهوم مسئولیت‌پذیری را توضیح دهد.
- خصوصیات یک فرد مسئولیت‌پذیر را بیان کند.
- تجربه‌ای از مسئولیت‌پذیری خود را بیان کند.
- در محیط کارگاه مسئولیت‌پذیری از خود نشان دهد.
- درباره مسئولیت‌های خود در خانواده، مدرسه و محیط زیست توضیح دهد.
- دلیل عدم قبول انجام برخی فعالیت‌ها توضیح دهد.
- نتیجه انجام ندادن کار در زمان تعیین شده را بیان کند.

موارد و رسانه‌های مورد نیاز

- کتاب درسی
- کارت‌های آموزشی و یا فیلم‌های آموزشی مرتبط با درس
- کاربرگ‌های ارزیابی

روش‌های تدریس پیشنهادی

روش پرسش و پاسخ، روش بحث گروهی، روش آموزش مستقیم

راهنمای تدریس فعالیت‌های قبل از تدریس

ابتدا یک بحث گروهی در ارتباط با مفهوم مسئولیت‌پذیری برگزار کنید. به عنوان نمونه از دانش‌آموزان بخواهید برخی از مسئولیت‌های خود در مدرسه را نام ببرند. در ادامه مواردی را که دانش‌آموزان در راستای اهداف اصلی درس اشاره می‌کنند روی تابلو بنویسید. به عنوان نمونه:

- حضور به موقع در مدرسه
- همکاری با معلمان و دانش‌آموزان
- مراقبت از اموال مدرسه
- انجام تکالیف درسی
- ریختن زباله در سطل زباله و تمیز نگه داشتن مدرسه
- و ...

از دانش‌آموزان بپرسید به چه دانش‌آموزی مسئولیت‌پذیر می‌گوییم؟ ویژگی‌های دانش‌آموز مسئولیت‌پذیر چیست؟ و بحث را به سوی مسئولیت‌پذیری، افراد مسئولیت‌پذیر، نشانه‌های فرد مسئولیت‌پذیر سوق دهید و در ادامه با طرح پرسش‌هایی آنها را به خودارزیابی دعوت کنید. به عنوان مثال:
آیا شما دانش‌آموز مسئولیت‌پذیری هستید؟ آیا شما خود را در خانه، اجتماع فردی مسئولیت‌پذیر می‌دانید؟ دلایل آن را ذکر کنید.

فعالیت‌های حین تدریس

تصویر عنوانی (مسئولیت‌پذیری): صفحه ۱۹

برای شروع درس توجه دانش‌آموزان را به تصویر عنوانی جلب کرده و از آنها بخواهید هر آنچه در این تصویر می‌بینند و درک می‌کنند، بیان کنند. پاسخ‌های دانش‌آموزان را به گونه‌ای راهبری کنید تا دانش‌آموزان ضمن بیان جزئیات به اهداف اصلی متن درس مانند: مسئولیت‌پذیری، افراد مسئولیت‌پذیر، پردازند. در ادامه نکات مطرح شده را روی تخته کلاس بنویسید.

داستان) آشپزخانه: صفحه ۲۰

برای ورود به موضوع اصلی درس متن داستانی و تصویری مرتبط ارائه شده است. توجه دانش‌آموزان را به این تصویر جلب نموده و ضمن طراحی سؤالاتی که به مواردی مانند: «مرتب بودن و جزئیات آشپزخانه، آراستگی ظاهری کارکنان و انجام وظایف توسط آنها، مسئولیت‌پذیری، ویژگی‌های افراد مسئولیت‌پذیر و رعایت نظم و بهداشت همچنین بازدید دانش‌آموزان از این کارگاه» اشاره کنید. سپس ضمن ارائه توضیحات اهداف اصلی درس، متن را به همراه دانش‌آموزان بخوانید.

در خواندن متن، نکات ذکر شده در درس اول مورد توجه قرار گیرد (مانند خواندن داستان به روش قصه‌گویی ارائه توضیح و یا پرسش از داخل متن، روخوانی دانش‌آموزان و ...) در ارائه درس روی مفاهیم، شرح وظایف مسئولیت‌پذیری تأکید و توضیح داده شود. سپس نکات کلیدی درس (مسئولیت‌پذیری، خصوصیات فرد مسئولیت‌پذیر، مسئولیت‌پذیری در محیط کار و ...) را روی تابلوی کلاس بنویسید و به دانش‌آموزان بگویید در این درس با این مفاهیم بیشتر آشنا می‌شوند.

فکر کنید و پاسخ دهید: صفحه ۲۱

این بخش به منظور بررسی میزان درک دانش‌آموزان از موضوع اصلی درس در نظر گرفته شده است. دانش‌آموزان با توجه به متن و مفاهیم اصلی درس به سؤالات پاسخ می‌دهند. در صورت نیاز ارائه بازخوردهای اصلاحی ضروری است.

برای سؤال ۳ دبیران محترم متناسب با توانمندی هر دانش‌آموز، رشته مهارتی آنها و شرایط فرهنگی و بومی به طرح سؤال پردازند.
به عنوان نمونه:

۱- شما در کارگاه خود چه مسئولیت‌هایی دارید؟

۲- نحوه تقسیم مسئولیت‌ها در کارگاه شما چگونه است؟

مسئولیت‌پذیری در محیط کار: صفحه ۲۲

این بخش با هدف شناخت بیشتر دانش‌آموزان از مسئولیت‌پذیری، و تعهد در انجام کار پیش‌بینی شده است. ضمن استفاده از روش بحث گروهی و سنجش میزان درک و دریافت دانش‌آموزان از تصویر گفت‌وگو را به سوی اهداف اصلی متن سوق داده و در صورت نیاز به منظور تعمیق و تثبیت یادگیری توضیحات تکمیلی و بازخوردهای اصلاحی

ارائه گردد. در توضیحات تصویر از سوی دانش‌آموزان به شغل کارگر، رعایت نکات ایمنی، مسئولیت‌پذیری در قبال انجام کار و عواقب عدم مسئولیت‌پذیری اشاره گردد.

خصوصیات یک فرد مسئولیت‌پذیر: صفحه ۲۲

این بخش با هدف آشنایی دانش‌آموزان با خصوصیات فرد مسئولیت‌پذیر و تثبیت و تعمیق یادگیری طراحی شده است. ضروری است ضمن پرسش و پاسخ و جلب توجه دانش‌آموزان به نکات اصلی از روی متن روخوانی شود، سپس نکات مهم را روی تخته کلاس بنویسید. در آموزش این بخش برخی خصوصیات فرد مسئولیت‌پذیر مانند وقت‌شناسی، کمک به دیگران در صورت نیاز، پذیرش خطا و شکست کار خود و ... نیز توجه شود.

گفت‌وگو: صفحه ۲۲

این فعالیت با هدف تعمیق آموخته‌های دانش‌آموزان به زندگی روزمره، بیان دانسته‌ها و افزایش تعاملات بین فردی و توجه به ارتباطات مؤثر کلامی طراحی شده است تا مفاهیم آموخته شده در ساختار شناختی دانش‌آموزان تثبیت و قابلیت‌تعمیم به زندگی روزمره را داشته باشند. در این بخش با تأکید بر واژه‌های کلیدی با مشارکت همه دانش‌آموزان و با استفاده از روش‌های بحث گروهی، بارش فکری و ... این گفت‌وگو را در جهت اهداف آموزشی هدایت کنید از دانش‌آموزان بخواهید در مورد مسئولیت‌پذیری خود با همکلاسی‌های خود صحبت کنند و تا حد امکان مصداق‌های آن را بیان کنند. بهتر است از آنها در مورد مسئولیت‌پذیری خود در کارگاه نیز نظر بخواهید.

فعالیت: صفحه ۲۳

این فعالیت با هدف ارزیابی از میزان یادگیری دانش‌آموزان از موضوع اصلی درس و تثبیت مفاهیم آموخته شده پیش‌بینی شده است. برای انجام این فعالیت می‌توانید جدولی مانند نمونه کتاب را روی تابلو کلاس ترسیم کرده و در ستون نام فعالیت، فعالیت‌های دیگری مانند کمک به همکلاسی‌ها، تغذیه مناسب و خواب کافی، نریختن زباله در جوی آب، احترام به پدربزرگ و مادر بزرگ، مراقبت از ابزار و وسایل کارگاه و ... نوشته، ضمن توضیح جدول، به کمک دانش‌آموزان جدول را کامل کنید. سپس از آنها بخواهید جدول فعالیت کتاب را کامل کنند. نتایج کار آنها را بررسی و در صورت لزوم راهنمایی‌های لازم را ارائه دهید.

گفت‌وگو: صفحه ۲۳

این فعالیت با هدف تعمیق و تثبیت مفاهیم آموخته شده به زندگی روزمره پیش‌بینی شده است. ضمن تعریف مجدد از مسئولیت‌پذیری به دانش‌آموزان توضیح دهید که هر شخص مسئولیت‌پذیر باید در همه امور زندگی و محیط‌های گوناگون نیز مسئولیت‌پذیر باشد. مانند مسئولیت‌پذیری در خانه، اجتماع، کار گروهی، بازی‌های ورزشی و ... آن‌گاه با دوستان خود در رابطه با انواع مسئولیت‌پذیری بحث و گفت‌وگو کنند، صحبت‌های دانش‌آموزان را در جهت اهداف درس سوق دهید.

قبول نکردن مسئولیت بیش از حد: صفحه ۲۴

این فعالیت با هدف آشنایی دانش‌آموزان با تناسب توانمندی‌ها و پذیرش مسئولیت‌هایی که در کار می‌پذیرند طراحی شده است. توجه دانش‌آموزان را به تصویر جلب کرده ضمن پرسش و پاسخ از آنها مسیر گفت‌وگو را همسو با اهداف درسی راهبری کنید توضیحات تکمیلی را ارائه داده و در صورت نیاز بازخوردهای اصلاحی و فعالیت‌های جبرانی در نظر بگیرید. در حین آموزش از پرسش و مثال‌هایی به منظور تعمیق به زندگی روزمره استفاده کنید. به عنوان نمونه:

- ۱- در خانه شما بیشترین مسئولیت‌ها به عهده کیست؟
- ۲- آیا او گاهی احساس خستگی می‌کند؟
- ۳- به نظر شما به چه دلیل او دچار خستگی می‌شود؟
- ۴- بهترین تصمیم برای حل این مشکل چیست؟
- ۵- چرا نباید مسئولیت‌های بیش از حد را قبول کرد؟

سپس از دانش‌آموزان بپرسید آیا ما باید همه مسئولیت‌هایی که به ما می‌دهند، بپذیریم؟ در پاسخ به افرادی که به ما مسئولیت‌هایی خارج از توان ما است محول می‌کنند چه باید بگوییم؟ می‌توانیم با استفاده از جملات مؤدبانه پاسخ دهیم، به طور مثال بگوییم من فعلاً نمی‌توانم این کار را انجام دهم و یا مهارت انجام این کار را ندارم. آن گاه به ذکر مثال‌های متفاوت بپردازید همچنین از دانش‌آموزان بخواهید مثال‌های متفاوتی ارائه دهند.

نکته: متن مربوط به نکته را خوانده و توضیحات لازم درباره پذیرش مسئولیت و پذیرش اشتباه و خطای خود در انجام مسئولیت کاری و اقدام برای رفع آن با ذکر مثال‌های مختلف توضیح دهید. مثال‌ها می‌توانند در راستای رشته مهارتی دانش‌آموزان باشد.

فعالیت: صفحه ۲۴

این فعالیت با هدف آشنایی دانش‌آموزان از توانایی‌های خود و پذیرش مسئولیت کار براساس توانمندی‌هایشان پیش‌بینی شده است. به همراه دانش‌آموزان به کارگاه مهارتی مدرسه رفته، فعالیت‌های انجام شده کارگاهی را بررسی کنید و از آنها بپرسید تاکنون چه مهارت‌هایی را آموزش دیده‌اند و در انجام کدام فعالیت‌ها مهارت بیشتری دارند و می‌توانند مسئولیت انجام آنها را بپذیرند. از دانش‌آموزان بخواهید تا فعالیت‌هایی را که با مهارت بیشتری انجام می‌دهند و حاضر به پذیرش مسئولیت آن هستند در کتاب بنویسند.

پذیرش نتیجه انجام ندادن کار در زمان تعیین شده: صفحه ۲۵

این فعالیت با هدف آشنایی دانش‌آموزان با تعهد کاری و پذیرش عواقب عدم انجام کار در زمان تعیین شده، طراحی شده است. توجه دانش‌آموزان را به تصویر جلب کرده و از آنها بخواهید در مورد آن توضیح دهند پاسخ‌های دانش‌آموزان را جمع‌بندی کنید و بگویید این فرد باید کاری را تحویل دهد و مشغول انجام وظایف خود می‌باشد تا به موقع کار را تحویل دهد. زیرا اگر آن را به موقع تحویل ندهد؛ مشتری ناراحت خواهد شد و عدم رضایت مشتری منجر به عدم اعتماد به او شده و ممکن است دیگر به او کار ندهد. سپس متن را به همراه دانش‌آموزان بخوانید و متناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان مثال‌های متنوعی ارائه دهید و از آنها بخواهید به ذکر مثال‌های مشابه بپردازند.

نکته: در توضیح تصویر به «تصویر ساعت» به عنوان توجه به زمان انجام کار و تحویل به موقع کار توجه نمایید.

گفت‌وگو: صفحه ۲۵

این فعالیت با هدف تعمیم آموخته‌های دانش‌آموزان به زندگی روزمره، بیان دانسته‌ها و افزایش تعاملات بین فردی و توجه به ارتباطات مؤثر کلامی طراحی شده است تا مفاهیم آموخته شده در ساختار شناختی دانش‌آموزان تثبیت و قابلیت تعمیم به زندگی روزمره را داشته باشند. متن را خوانده و به ذکر یک تجربه در خصوص مواجهه خود با بدقولی دیگران اشاره کرده و از آنها بخواهید از تجربه‌های خود در این مورد صحبت کنند و در مورد برخورد مناسب در این گونه موارد (صحبت با قاطعیت، پرهیز از عصبانیت و درگیری) با آنها گفت‌وگو کنید.

فعالیت: صفحه ۲۵

این فعالیت با هدف ارزیابی از میزان یادگیری دانش‌آموزان از موضوع اصلی درس و تثبیت مفاهیم آموخته شده

پیش‌بینی شده است. در مورد جدول این صفحه با دانش‌آموزان صحبت کرده و در ارتباط با هر بند توضیحات لازم را بدهید و از آنها بخواهید گزینه درست یا نادرست را انتخاب و علامت‌گذاری کنند. به عنوان نمونه: ما باید مسئولیت‌پذیر باشیم و از مواد خوب و سالم برای تولید محصولات با کیفیت استفاده کنیم و یا در مورد بند سوم اشاره کنید ما باید کالا را مطابق با دستورالعمل داده شده تولید کنیم و به ذکر مثال‌هایی مناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان بپردازید.

جمع‌بندی

ابتدا از دانش‌آموزان بخواهید آنچه که در این درس یاد گرفته‌اند را بیان کنند و موارد را روی تابلو بنویسید، مجدداً مطالب کلیدی و مفاهیم اساسی درس مسئولیت‌پذیری و عناصر آن یعنی مسئولیت‌پذیری در محیط کار، قبول نکردن مسئولیت بیش از حد، پذیرش نتیجه عدم انجام کار در زمان تعیین شده را روی تابلو کلاس نوشته و ضمن ارائه تصاویری مرتبط با هر مفهوم توضیحاتی ارائه دهید و به دانش‌آموزان توصیه کنید از آموخته‌های خود در این درس در زندگی و کارگاه مهارتی خود استفاده کنند و مسئولیت‌پذیری را در انجام کارها تمرین کنند.

فعالیت‌های پس از تدریس فعالیت‌های پیشنهادی معلم: صفحه ۲۶

به منظور توسعه و تثبیت یادگیری دانش‌آموزان همکاران محترم می‌توانند فعالیت‌های مختلفی را برای دانش‌آموزان طراحی نمایند تا دانش‌آموزان با استفاده از آموخته‌های خود به اجرا بپردازند.
در این بخش به عنوان نمونه فعالیت‌های زیر پیشنهاد می‌شود:

- ارائه گزارشی از میزان مسئولیت‌پذیری خود در خانه یا کارگاه به صورت شفاهی یا کتبی
- طراحی یک پروژه کاری برای دانش‌آموزان از سوی مربی و تعیین زمانی برای تحویل آن و بررسی میزان مسئولیت‌پذیری هر یک از دانش‌آموزان

ارزشیابی

محورهای عمده ارزشیابی از این درس عبارت‌اند از درک معنی مسئولیت‌پذیری و پذیرش عواقب انجام ندادن کارها در زمان مشخص، مسئولیت‌پذیری در حد توانمندی خود و مناسب با وظایف ارائه شده ارزشیابی به صورت خودارزیابی، پرسش و پاسخ، انجام فعالیت‌های کلاسی و به صورت فرایندی می‌باشد.

خودارزیابی: صفحه ۲۶

بازبینی (چک‌لیست) خودارزیابی توسط دانش‌آموزان تکمیل شده و چک‌لیست هر دانش‌آموز را بررسی کنید و ضمن ارائه بازخورد به دانش‌آموزان، در صورت نیاز راهکارهایی برای بهبود عملکرد آنها ارائه دهید. از جدول ارزیابی ۲ کاربرگ دیگر تکثیر و به فاصله ۲ هفته تا یک ماه پس از تدریس، در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا به ارزیابی خود بپردازند. (با ذکر تاریخ) زیرا با ارائه راهکارها، ممکن است عملکرد دانش‌آموزان در هر یک از بندها بهتر شده باشد. خودارزیابی‌های دانش‌آموزان را در پوشه کار آنها قرار داده و در ارزیابی نهایی دانش‌آموزان آخرین خودارزیابی را مد نظر قرار دهید.

جدول خودارزیابی معلم

با مشاهده مستمر دانش‌آموز، مسئولیت‌پذیری دانش‌آموز را بررسی کرده و جدول ارزیابی مربوطه را تکمیل کنید. با مشاهده بهبود عملکرد دانش‌آموز و تثبیت رفتارها پیشرفت دانش‌آموز را در نظر گرفته و ثبت کنید.

نمونه بازبینی (چک لیست)

فهرست و ارسی درس سوم: مسئولیت پذیری			
نام و نام خانوادگی دانش آموز رشته پایه			
درس	گویه های ارزشیابی	کم	متوسط
مسئولیت پذیری	معنی و مفهوم مسئولیت را توضیح می دهد.		
	عواقب انجام ندادن کار در زمان تعیین شده را با ذکر مثال توضیح می دهد.		
	مسئولیت کارهای خود را می پذیرد.		
	در کارهایی که توانایی انجام آن را ندارد، با بیان و رفتار صحیح قبول نمی کند.		
	وظایف خود را در زمان تعیین شده انجام می دهد.		
خودارزیابی دانش آموز:			
نمره دانش آموز:			
نام و نام خانوادگی هنرآموز: تاریخ:			

دانستنی های معلم / توصیه های آموزشی

مسئولیت پذیری نوعی نگرش و مهارت در ابعاد شناختی، عاطفی و عملکردی است. مسئولیت پذیری نوعی تعهد درونی از سوی فرد برای انجام مطلوب همه فعالیت هایی است که بر عهده او گذاشته شده است. مسئولیت پذیری به دو بخش فردی و اجتماعی تقسیم می شود.

مسئولیت پذیری فردی یعنی اینکه فرد خود را در قبال خود و همچنین نیازهای دیگران مسئول بداند. بنابراین اگر چه مسئولیت فردی بر شخص تمرکز دارد ولی در بستری اجتماعی اتفاق می افتد.

مسئولیت پذیری اجتماعی نوعی مسئولیت است که هر فرد باید فراتر از منافع خود و به نفع جامعه انجام دهد. رشد مسئولیت پذیری در طول دوره دانش آموزی، پیش نیاز موفقیت در دوره بزرگسالی است. اگر مسئولیت پذیری کودکان و دانش آموزان افزایش یابد پرخاشگری و مشکلات عاطفی آنها کاهش می یابد و از سویی بین مسئولیت پذیری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان رابطه مثبتی وجود دارد.

به طور کلی مسئولیت پذیری نقش بسیار مهمی در زندگی فردی و اجتماعی دارد. به طور معمول کودکان و دانش آموزان بدون ناتوانی با مشارکت در فعالیت های گوناگون خانه و مدرسه مسئولیت پذیری را تمرین می کنند و برای زندگی جمعی و ایفای نقش مؤثر خود در اجتماع آماده می شوند. از آنجا که کودکان و دانش آموزان کم توان ذهنی نمی توانند مهارت های مسئولیت پذیری را بدون هدایت بزرگسالان بروز دهند و رشد مسئولیت پذیری در این افراد مستلزم فراهم کردن فرصت های مشارکت در امور است. در واقع رشد مسئولیت پذیری یکی از حیطه هایی است که کودکان و دانش آموزان با کم توانی ذهنی به حمایت ویژه در این زمینه نیازمندند. این مهم در برنامه ریزی درسی این گروه از دانش آموزان لحاظ گردیده است و اجرای عملی آن از سوی مربیان حائز اهمیت است. با توجه به آن که برخی والدین کودکان کم توان ذهنی به دلیل محدودیت ذهنی فرزندشان از سبک های فرزندپروری مستبدانه و سهل گیرانه استفاده می کنند بدین صورت که گاهی اوقات بدون توجه به محدودیت کودک با کم توان ذهنی برای انجام وظایف نسبت به او سختگیری می کنند و گروهی از والدین نیز به دلیل محدودیت ذهنی فرزندشان سطح انتظار پائینی از او دارند و کمکی به سازش یافتگی اجتماعی او نمی کنند. لذا باید از سال های اولیه حضور کودک در مدرسه با والدین جلساتی را برگزار کرد و در این خصوص رهنمودهای لازم را به آنها ارائه نمود و این ارتباط مستمر تا پایان دوره تحصیلی دانش آموز ادامه یابد. به عنوان نمونه با توجه به آن که دوره دوم متوسطه کاردانش خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره انتقال آنها به زندگی بزرگسالی است به فرزندان خود مسئولیت پذیری برخی امور منزل مانند خرید کردن، پختن غذاهای ساده، رسیدگی به آراستگی ظاهر خود و ... را واگذار کنند و نظارت دقیق بر انجام آن داشته باشند.

بازارچه: نمایش توانمندی دانش آموزان در یک پروژه عملی (برپایی بازارچه)

اهداف بازارچه

- مشارکت در برنامه‌ریزی و برگزاری بازارچه
- به کارگیری ارتباطات مناسب در حین آماده‌سازی و برگزاری بازارچه
- همکاری با دیگران در حین آماده‌سازی و برگزاری بازارچه
- نشان دادن مسئولیت‌پذیری در حین آماده‌سازی و برگزاری بازارچه
- انجام خرید و فروش در غرفه

انتظارات یادگیری

در پایان این فعالیت از دانش آموز انتظار می‌رود:

- در برنامه‌ریزی و برگزاری بازارچه همکاری کند.
- در انجام امور محوله مربوط به بازارچه مسئولیت‌پذیر باشد.
- فعالیت‌ها را براساس شرح وظایف خود انجام دهد.
- در صورت نیاز به روش مناسب از دیگران تقاضای کمک کند.
- در صورت توانایی و در صورت نیاز در برپایی بازارچه به دیگران کمک کند.
- در فروش محصولات ارتباط درست و صحیحی با مشتری برقرار کند.
- درباره فرایند برپایی بازارچه گزارشی تهیه کند.

مواد و رسانه‌های مورد نیاز

- میز و وسایل ضروری
- نمونه‌هایی از دست ساخته‌های دانش آموزان
- محصولات برای فروش
- کارت‌های دعوت از مدعوین
- کارت‌های تبلیغی مربوط به تولیدات یا خدمات کارگاه
- وسایلی برای تزئین غرفه
- ضبط صوت برای پخش موزیک
- دوربین برای عکسبرداری

نکات پیشنهادی برای راه اندازی بازارچه

- به منظور برپایی بازارچه می‌بایست دبیر درس اخلاق حرفه‌ای از اوایل آبان ماه ضمن هماهنگی با مدیر آموزشگاه، تاریخی برای برگزاری پیش‌بینی کند (با توجه به بودجه‌بندی کتاب، از اواخر آذرماه امکان برگزاری بازارچه وجود دارد. می‌توان اولین بازارچه را در جشن‌های دهه فجر نیز برگزار نمود).
- ضمن بررسی پرونده تحصیلی دانش آموزان و همچنین مشاهده عملکرد آنان در مدرسه با توانمندی دانش آموزان جهت تقسیم وظایف بین آنان تصمیم‌گیری نماید.

وظایف بازارچه را به صورت فردی و گروهی بین دانش آموزان کلاس تقسیم کنید به عنوان نمونه:

* مسئول تزئین غرفه

* مسئول عکاسی

* مسئول چیدن غرفه

- * مسئول مالی بازارچه (در رشته‌هایی که کار قابل فروش می‌باشد).
- * مسئول فروش (در رشته‌هایی که کار قابل فروش می‌باشد).
- * مسئول بسته‌بندی (در رشته‌هایی که کار قابل فروش می‌باشد).
- بر اساس تولیدات کارگاه، کاربرگ نظرسنجی تهیه و از اولیای دانش‌آموزان مدرسه نسبت به نوع محصولات درخواستی نظرخواهی شود.
- ضمن هماهنگی با مدیر مدرسه و هنرآموز کارگاه شروع به تولید کالاهای مورد نیاز کنید. در این زمینه از همکاری دانش‌آموزان پایه یازدهم و دوازدهم نیز بهره‌مند شوید.
- در صورت امکان، از والدین جهت برگزاری بهتر غرفه کمک بگیرید.
- برای غرفه خود متناسب با رشته مهارتی کلاس، نام مناسبی انتخاب کنید.
- تبلیغات مناسبی را برای برپایی بازارچه انجام دهید مانند طراحی پوستر، تراکت، کارت تبلیغی و کارت دعوت (در کارت دعوت تاریخ و ساعت برگزاری بازارچه را مرقوم نمایید).
- چند روز قبل از زمان برپایی بازارچه، اقدام به چیدمان غرفه و تزئین آن نمایید.
- تاریخ برگزاری بازارچه در شورای دبیران مطرح و درج شود تا با اطلاع قبلی کادر مدرسه کلاس‌های دانش‌آموزان (درس اخلاق حرفه‌ای) در آن روز تعطیل و دانش‌آموزان به انجام وظایف خود در غرفه بپردازند.
- ضمن هماهنگی با اولیا متناسب با قیمت کالاهای بازارچه، دانش‌آموزان مقداری پول آورده و زیر نظر مربی اقدام به خرید کالا از بازارچه کرده و پول آن را پرداخت کنند. این فعالیت را می‌توان از طریق ایفای نقش هم اجرا نمود.
- نکته:** با توجه به آن که برخی رشته‌های مهارتی در حیطه خدماتی می‌باشند. مانند کمک لوله‌کش، کمک خدمات اداری و ... نمی‌توانند محصولاتی را برای فروش عرضه کنند، بازارچه را در قالب نمایشگاه و به صورت ارائه وسایل و ابزار و نمونه‌های کار و ... برگزار نمایند.
- به منظور ارائه مستندات به اداره (استثنایی استان) و امور تبلیغاتی از بازارچه فیلم و عکس تهیه نمایید.
- دانش‌آموزان نمونه‌ای از عکس‌های تهیه شده را در صفحه ۲۸ کتاب بچسبانند.
- در پایان اجرای بازارچه، نحوه برگزاری بازارچه را با دانش‌آموزان کلاس مورد تحلیل قرار دهید و ضمن تأکید بر نقاط قوت دانش‌آموزان، پیشنهادات خود و سایر دانش‌آموزان را برای اجرای بازارچه دوم مورد بحث قرار دهید.
- از دانش‌آموزان بخواهید گزارشی کوتاه از نحوه اجرای بازارچه در صفحه ۲۹ کتاب بنویسند.
- از فروش کالاهای دانش‌آموزان هدایایی برای دانش‌آموزان کلاس در نظر بگیرید.
- گزارشی از اجرای بازارچه و مستندات آن تهیه و در مدرسه نگهداری شود. همچنین یک نسخه آن به اداره استثنایی استان ارسال شود.

توصیه‌های آموزشی

- با توجه به آنکه یکی از اهداف اصلی برپایی بازارچه فراهم نمودن فضای برای تمرین مهارت‌های اجتماعی وابسته به کار می‌باشد، لازم است در حین برپایی بازارچه به موارد زیر تأکید شود:
- شیوه برقراری ارتباط مناسب با دیگران
- نحوه صحیح درخواست کمک یا گرفتن وسیله‌ای از سایرین
- نحوه خوش آمدگویی به بازدیدکنندگان و ...
- شرح وظایف هر یک از دانش‌آموزان را به صورت مکتوب به اطلاعشان برسانید و مسئولیت اجرای آن را به آنها واگذار کنید.
- به دانش‌آموزان در خصوص مراقبت از وسایلی که برای برپایی بازارچه امانت گرفته‌اند، تأکید نمایید.

مدیریت منابع

اهداف درس

- آشنایی با مفهوم مدیریت هزینه‌ها در محیط کار
- آشنایی با مفهوم صرفه‌جویی در محیط کار
- آشنایی با مفهوم استفاده مطلوب از ابزار و وسایل و امکانات محیط کار
- آشنایی با مفهوم وقت‌شناسی
- آشنایی با مفهوم برنامه‌ریزی

انتظارات یادگیری

در پایان این درس از دانش‌آموز انتظار می‌رود:

- مفهوم مدیریت هزینه را بیان کند.
- برای مدیریت هزینه‌های خود در قالب تمرین، برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی انجام دهد.
- مفهوم صرفه‌جویی را بیان کند.
- در مصرف مواد مصرفی کارگاه، صرفه‌جویی کند.
- از ابزار و وسایل موجود در کارگاه به درستی استفاده کند.
- مفهوم وقت‌شناسی را بیان کند.
- هنگام انجام فعالیت‌های عملی در کارگاه به وقت‌شناسی توجه نشان دهد.
- مفهوم برنامه‌ریزی را بیان کند.
- برای فعالیت‌های روزانه خود در خانه، کارگاه مدرسه و ... برنامه‌ریزی کند.

مواد و رسانه‌های مورد نیاز

تصاویری از کارگاه خیاطی، کتاب درسی، کاربرگ‌های خودارزیابی، الگوی متناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان، ماشین حساب، تصاویری از وسایل، ابزار و دستگاه‌های مرتبط با مشاغل مختلف، نمونه‌های مختلفی از برنامه‌ریزی روزانه، نمونه‌هایی از محصولات تولیدی با روش بازتولید، فیلم‌ها و انیمیشن‌های مرتبط با مفاهیم درس

روش‌های تدریس پیشنهادی

روش پرسش و پاسخ، روش بحث گروهی، روش ایفای نقش، روش فعال گروهی، روش پروژه‌محور، روش بارش فکری، روش آموزش مستقیم

راهنمای تدریس فعالیت‌های قبل از تدریس

ابتدا بحث گروهی در مورد هزینه‌های زندگی با دانش‌آموزان داشته باشید و از آنها بخواهید برخی هزینه‌های زندگی خود را بیان کنند. سپس پرسید به نظر شما برای تأمین هزینه‌های زندگی به چه چیزی نیاز داریم؟ چگونه می‌توانیم نیازهایی مثل خوراک، پوشاک و مسکن را تأمین کنیم؟ برای خرید لباس یا غذا به چه چیزی نیاز داریم؟ بحث را به گونه‌ای هدایت کنید تا دانش‌آموزان پاسخ دهند: «پول»، در ادامه از آنها پرسید، از چه طریقی می‌توانیم پول به دست بیاوریم؟ بعد از شنیدن پاسخ دانش‌آموزان، به آنها توضیح دهید ما برای رفع نیازهای خود مثل خوراک، پوشاک و ... نیاز به درآمد داریم و برای به دست آوردن درآمد باید کار یا فعالیتی را انجام دهیم. به آنها توضیح دهید برای مدیریت کردن بهتر هزینه‌های زندگی باید برنامه‌ریزی مناسبی داشته باشیم تا بتوانیم با درآمدی که داریم نیازهای خود را برطرف کنیم؛ در ادامه به دانش‌آموزان توضیح دهید ما در زندگی خود علاوه بر پول و درآمد منابع مختلفی مثل وقت، امکانات و تجهیزات و ... در اختیار داریم که با برنامه‌ریزی درست می‌توانیم این منابع را مدیریت کنیم و به درستی از آنها استفاده کنیم.

فعالیت‌های حین تدریس

تصویر عنوانی (مدیریت منابع): صفحه ۲۹

توجه دانش‌آموزان را به تصویر عنوانی جلب کرده و از آنها بخواهید هرآنچه در تصویر می‌بینند و درک می‌کنند بیان کنند، بحث و گفت‌وگو را در مسیر اهداف اصلی درس هدایت کنید. همچنین می‌توانید کلمه مدیریت منابع را روی تابلو بنویسید و از دانش‌آموزان بخواهید درباره کلمه نوشته شده هرآنچه به ذهنشان می‌رسد بیان کنند سپس ادامه دهید بچه‌ها هر یک از ما امکانات مختلفی را در اختیار داریم که خیلی با ارزش هستند، از دانش‌آموزان بخواهید چند نمونه از منابع و امکانات با ارزشی که در اختیار دارند را نام ببرند، نظرات دانش‌آموزان را روی تابلو بنویسید و توضیح دهید یکی از امکانات با ارزشی که ما در اختیار داریم وقت است که با وقت‌شناسی و با برنامه‌ریزی درست می‌توانیم از وقت خود به خوبی استفاده کنیم، یکی دیگر از امکاناتی که ما در اختیار داریم، پول یا درآمدی است که از کار کردن به دست می‌آوریم با استفاده درست و مدیریت هزینه‌ها می‌توانیم به درستی از درآمد خود استفاده کنیم و ... در ادامه با طرح کردن سؤالاتی دانش‌آموزان را به ادامه بحث ترغیب کنید، مانند:

- ۱- آیا شما برای خرج کردن پول توجیبی خود برنامه‌ریزی می‌کنید؟
- ۲- آیا پدر و مادر شما بعد از دریافت حقوق برای مخارج یک ماه برنامه‌ریزی می‌کنند؟
- ۳- آیا شما برای کارهای روزانه خود برنامه‌ریزی می‌کنید؟
- ۴- آیا شما فرد وقت‌شناسی هستید؟

داستان (کارگاه خیاطی): صفحه ۳۰

برای ورود به بحث مدیریت منابع، ضمن جلب توجه دانش‌آموزان به تصویر صفحه ۳۰، با مطرح کردن سؤالاتی مانند این تصویر مربوط به چه مکانی است؟ کارگران مشغول چه کاری هستند؟ و ... با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان، به آنها بگویید: بچه‌ها این داستان در مورد بازدید گروهی دانش‌آموزان از یک کارگاه خیاطی است. همانطور که می‌بینید در این کارگاه، تعدادی از کارگران مشغول کار با چرخ خیاطی و اتو هستند، سرپرست کارگاه خانم رضایی به استقبال دانش‌آموزان آمدند و قسمت‌های مختلف کارگاه را به دانش‌آموزان نشان می‌دهند، بچه‌ها ببینید خانم رضایی در حال صحبت کردن با دانش‌آموزان هستند، از

دانش آموزان بپرسید به نظر شما خانم رضایی در چه موردی با دانش آموزان گفت و گو می کند؟ به دانش آموزان توضیح دهید خانم رضایی در مورد مدیریت هزینه ها در کارگاه با دانش آموزان گفت و گو می کند و ... حالا با هم این داستان را می خوانیم.

پس از خواندن متن، نکات کلیدی داستان یعنی مدیریت هزینه ها، برنامه ریزی برای مدیریت هزینه ها، صرفه جویی در مصرف مواد اولیه، استفاده صحیح از ابزار و وسایل کار را روی تابلو کلاس بنویسید، پس از خواندن این کلمات به دانش آموزان می گوئیم در این درس با این مفاهیم بیشتر آشنا می شوید.

فکر کنید و پاسخ دهید: صفحه ۳۱

این بخش به منظور بررسی میزان درک دانش آموزان از موضوع اصلی درس در نظر گرفته شده است. دانش آموزان با توجه به متن و مفاهیم اصلی درس به سؤالات پاسخ دهند. توجه داشته باشید دانش آموزان با ذکر دلیل و گفت و گوی کلاسی و مشورت با هم گروهی های خود جواب مناسب برای هر سؤال را انتخاب کنند و در صورت نیاز ارائه بازخوردهای اصلاحی ضروری است.

برای سؤال ۳ سؤالاتی متناسب با توانمندی هر دانش آموز، شرایط فرهنگی، رشته مهارتی و نکات کلیدی داستان و ... در نظر بگیرید.

مانند:

- برخی از هزینه های کارگاه خود را نام ببرید.

- چگونه برای خرید مواد مورد نیاز فعالیت های عملی خود، برنامه ریزی می کنید؟

- مدیریت هزینه ها: صفحه ۳۲

هدف از این بخش ارائه راهکارهایی برای مدیریت هزینه و اولویت بندی هزینه ها است؛ برای شروع درس و ایجاد انگیزه پیشنهاد می شود، معلم با بیان یک داستان یا خاطره درس را شروع کند به عنوان نمونه: بچه ها امروز (خانم / آقای) مدیر مبلغ ۲۰۰۰۰۰ تومان پول برای خرید وسایل مورد نیاز کارگاه (پارچه، نخ) در اختیار من قرار داده اند؛ من قیمت هر کدام از این وسایل را از مغازه خرازی پرسیدم ولی متأسفانه مبلغی که (خانم / آقای) مدیر در اختیار من قرار داده، کم است، امیدوارم با همفکری شما یک راه حل مناسب برای حل این مشکل پیدا کنم.

روی تابلو کلاس قیمت، تعداد و یا مقدار وسایلی که لازم داریم را می نویسیم:

پارچه سفید ۱۰ متر ۵۰/۰۰۰ تومان

پارچه صورتی ۱۰ متر ۵۰/۰۰۰ تومان

پارچه گلدار ۲۰ متر ۱۰۰/۰۰۰ تومان

۲۰ عدد دوک نخ در رنگ های مختلف ۵۰/۰۰۰ تومان

ماشین حساب را در اختیار گروه ها قرار دهید و از آنها بخواهید قیمت وسایل را حساب کنند. روی تابلو جمع مبلغی که هر دو گروه محاسبه کرده اند را بنویسید. به دانش آموزان توضیح دهید قیمت وسایلی که ما برای کارگاه نیاز داریم ۲۵۰۰۰۰ تومان است اما پولی که (خانم / آقای) مدیر در اختیار ما قرار داده است ۲۰۰۰۰۰ تومان است و ما برای خرید این وسایل ۵۰۰۰۰ تومان پول کم داریم در ادامه از دانش آموزان بپرسید: به نظر شما چگونه می توانیم این مشکل را حل کنیم؟ چگونه می توانیم از هزینه هایی که برای خرید وسایل کارگاه است کم کنیم؟ به گروه ها فرصت لازم برای همفکری و تبادل نظر دهید، راهکارهای هر دو گروه را روی تابلو بنویسید، بحث را به

گونه‌ای مدیریت کنید تا دانش آموزان به این نتیجه برسند که می‌توانند با کاهش میزان خرید پارچه (بچه‌ها ما فعلاً ۲۰ متر پارچه گلدار لازم نداریم، می‌توانیم ۱۰ متر پارچه گلدار بخریم) و استفاده از باقی مانده مواد مصرفی سال قبل (بچه‌ها از سال قبل تعدادی دوک نخ در رنگ‌های مختلف باقیمانده پس ما می‌توانیم دوک نخ به رنگ‌های صورتی، سفید و قرمز که در کارگاه موجود نداریم را بخریم)، هزینه‌های کارگاه را مدیریت کنند. ما امروز توانستیم با همفکری هم هزینه‌های کارگاه را مدیریت کنیم.

مطالب مربوط به مدیریت هزینه را برای دانش آموزان بخوانید و با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش آموزان، توضیحات تکمیلی در مورد مدیریت هزینه‌ها، اهمیت مدیریت هزینه‌ها در زندگی شخصی به ویژه در محیط کار، را به دانش آموزان توضیح دهید.

* پیشنهاد می‌شود همکاران مثال این بخش را متناسب با رشته مهارتی دانش آموزان انتخاب کنند.

فعالیت: صفحه ۳۲ و ۳۳

هدف از این فعالیت آشنایی دانش آموزان با اولویت‌بندی نمودن هزینه‌ها است، ابتدا توجه دانش آموزان را به تصاویر کتاب جلب کنید، در مورد هر تصویر توضیح دهید، از دانش آموزان بخواهید در قسمت تصویر آخر عکس یا نقاشی فعالیت مورد علاقه خود را قرار دهند یا نام فعالیت مورد علاقه خود را بنویسند. متن فعالیت را برای دانش آموزان بخوانید و توضیحات تکمیلی در مورد اولویت‌بندی هزینه‌ها را به دانش آموزان ارائه دهید، از آنها بخواهید تصاویر را براساس اولویت‌بندی آنها شماره‌گذاری کنند.

* در تصویر دوم هزینه خرید خوراکی در مدرسه مورد نظر است.

- در بخش دوم فعالیت، دانش آموزان با انتخاب یک محصول تولیدی یا فعالیت خدماتی با روش محاسبه، هزینه لازم برای تولید محصول یا ارائه خدمت را تمرین می‌کنند. به دانش آموزان توضیح دهید که آنها در کارگاه مدرسه در قبال تولید محصول یا ارائه خدمت دستمزدی دریافت نمی‌کنند ولی در کارگاه‌های بیرون از مدرسه می‌بایست برای هر فعالیت یا ارائه خدمت دستمزد مشخصی دریافت کنند، دانش آموزان برای محاسبه قیمت نهایی محصول تولیدی یا خدمت ارائه شده، باید هزینه وسایل مصرفی، دستمزد و سود مشخصی را محاسبه کنند تا فعالیت آنها از لحاظ اقتصادی مقرون به صرفه باشد.

نکته: صفحه ۳۳

این بخش با هدف آشنایی دانش آموزان با روش‌های بازتولید و بازیافت مواد به‌عنوان راهکارهایی برای مدیریت هزینه‌ها طراحی شده است. برای آشنایی دانش آموزان با مفهوم بازیافت و بازتولید نمونه‌هایی از آثاری که با مواد مختلف بازتولید یا بازیافت شده‌اند را به کلاس آورده و با ذکر مثال‌هایی مانند: من با استفاده از تکه‌های پارچه تکه‌دوزی انجام دادم و یا زهرا با استفاده از تکه‌های چرم، یک جاسوئیچی زیبا درست کرد، علی با جمع‌آوری کاغذهای باطله و فروش آنها، برای خود لوازم التحریر خرید و ... در ادامه به اهمیت بازیافت و بازتولید مواد مصرفی در حفظ محیط زیست و صرفه‌جویی در مواد مصرفی اشاره کنید.

* پیشنهاد می‌شود در کارگاه سطل‌هایی را برای قراردادن مواد اولیه قابل بازیافت یا بازتولید قرارداده و ضمن توضیح این بخش، توجه دانش آموزان را به اهمیت بازتولید یا بازیافت مواد اولیه مورد استفاده در کارگاه به‌عنوان یکی از روش‌های مدیریت هزینه در کارگاه جلب می‌کنیم.

صرفه جویی: صفحه ۳۴

هدف از این بخش آشنایی دانش آموزان با مهارت صرفه جویی در محیط کاراست. می توانید با بیان یک داستان آموزش این بخش را شروع کنید. به عنوان نمونه:

زهرا و مرضیه در کارگاه شیرینی پزی مشغول به کار هستند. زهرا هنگام پخت کیک و شیرینی، دقت لازم را ندارد و مقدار زیادی از مواد اولیه تهیه شیرینی و کیک را دور می ریزد، او برای شستن ظرف ها و وسایل آشپزی هم شیر آب را به مدت طولانی باز می گذارد.

مرضیه که از این رفتار زهرا ناراحت بود از او خواست، تا هنگام کار در کارگاه شیرینی پزی در مصرف آب و مواد اولیه، دقت لازم را به خرج دهد و از اسراف مواد اولیه و آب جلوگیری کند، او به زهرا گفت که اسراف از گناهان بزرگ است و همه ما باید به درستی از مواد و ابزاری که در اختیار ماست استفاده کنیم.

بعد با مطرح کردن سؤالاتی مانند: به نظر شما آیا رفتار زهرا صحیح است؟ آیا شما در کارگاه مدرسه در استفاده از مواد مصرفی کارگاه صرفه جویی می کنید؟ آیا در خانه در مصرف آب، برق، گاز و ... صرفه جویی می کنید؟ و ... با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش آموزان و با ذکر مثال هایی از صرفه جویی در کارگاه مدرسه توضیحات تکمیلی در مورد ضرورت صرفه جویی در خانه، مدرسه، محیط کارگاه و ... ضرورت صرفه جویی در مواد اولیه در محیط کار و ... را ارائه دهید.

با اشاره به نکته صفحه ۳۳، به دانش آموزان توضیح دهید که ما با صرفه جویی در مواد اولیه و استفاده درست از منابع طبیعی (مثلاً چوب برای رشته های وابسته به چوب، پارچه هایی از جنس الیاف پنبه، کتان، پشم برای رشته های وابسته به پوشاک و ...) زباله کمتری تولید کرده و به حفظ محیط زیست کمک می کنیم.

* پیشنهاد می شود، داستان این بخش متناسب با رشته مهارتی دانش آموزان انتخاب شود.

گفت و گو: صفحه ۳۴

این فعالیت با هدف تعمیم آموخته های دانش آموزان به زندگی روزمره، بیان دانسته ها و افزایش تعاملات بین فردی و توجه به ارتباطات مؤثر کلامی طراحی شده است تا مفاهیم آموخته شده در ساختار شناختی دانش آموزان تثبیت و قابلیت تعمیم به زندگی روزمره را داشته باشند. با تأکید بر واژه های کلیدی با مشارکت همه دانش آموزان و با استفاده از روش های بحث گروهی، بارش فکری و ... این گفت و گو را در جهت اهداف آموزشی هدایت کنید از دانش آموزان بخواهید در مورد صرفه جویی با همکلاسی های خود صحبت کنند و تا حد امکان مصداق های آن را بیان کنند به عنوان نمونه می توانید به موارد زیر اشاره کنید:

- هنگام انتقال الگو دقت می کنم تا کمترین میزان پارچه، چوب، چرم و ... استفاده شود (متناسب با رشته مهارتی دانش آموز و به صورت عملی مثال زده شود).

- با دقت در هنگام اندازه گیری، برش و آماده سازی یک محصول، از دورریز مواد مصرفی جلوگیری می کنم.

- از باقیمانده مواد اولیه در صورت امکان برای تولید آثار کوچک تر استفاده می کنم.

- هنگام تمام شدن کارم دستگاه مورد استفاده را خاموش می کنم و از پریرز برق جدا می کنم.

- هنگام خروج از کارگاه لامپ های کارگاه را خاموش می کنم.

...

فعالیت: صفحه ۳۴

هدف از این فعالیت اجرای عملی صرفه جویی در فعالیت های کارگاهی می باشد. به این منظور الگویی متناسب

با رشته مهارتی دانش‌آموزان (طرح‌های ساده گلدوزی برای رشته‌های وابسته به رشته خیاطی، الگوهای ساده مشبک برای رشته مشبک، نقشه‌های ساده گلیم و قالی برای رشته قالی‌بافی و ...) که از لحاظ اندازه و سادگی فرم قابلیت تکرار در کاغذ A4 را داشته باشد به تعداد دانش‌آموزان آماده کرده و الگوها را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید، به دانش‌آموزان توضیح دهید که با تکرار این الگو در کاغذ سعی کنند بیشترین تعداد الگو را در صفحه جای دهند، بهتر است نمونه‌هایی از این فعالیت را از قبل آماده کرده به عنوان نمونه به دانش‌آموزان نشان دهید. بعد از انجام فعالیت، نمونه‌های تهیه شده توسط دانش‌آموزان را روی تابلو کارگاه نصب کرده و از دانش‌آموزان بخواهید به سؤالات این بخش پاسخ دهند.

در صورتی که رشته مهارتی دانش‌آموزان از گروه خدمات است یا رشته مهارتی آنها، نیاز به انتقال الگو ندارد، همکاران محترم می‌توانند از الگوی پرچم ارائه شده در این صفحه استفاده کنند.

استفاده مطلوب از ابزار، وسایل و امکانات محیط کار: صفحه ۳۵

هدف از این بخش آشنایی دانش‌آموزان با استفاده مطلوب از ابزار، وسایل و امکانات محیط کار است، برای شروع درس، توجه دانش‌آموزان را به تصاویر این بخش جلب کرده با طرح سؤالاتی مانند: در تصاویر چه شغل‌هایی دیده می‌شود؟ در هر شغل از چه ابزاری استفاده شده است؟ آیا در هر یک از این شغل‌ها بدون دستگاه، ابزار یا وسایل افراد می‌توانند کالایی را تولید کنند یا خدمتی را ارائه دهند؟ و ... بعد از شنیدن پاسخ دانش‌آموزان به آنها توضیح دهید برای انجام هر کاری ما نیاز به یک سری ابزار، وسایل و دستگاه داریم که بدون آنها نمی‌توانیم کار مورد نظر را انجام دهیم. ما با استفاده درست و نگهداری اصولی از این وسایل می‌توانیم برای مدت بیشتری از این وسایل استفاده کنیم. مثلاً بچه‌ها ما در کارگاه مدرسه ابزار، وسایل و دستگاه‌های مختلفی مثل ماشین دوخت، اتو، قیچی، رولت، بشکاف، نخ‌چین و ... داریم اگر هنگام استفاده از این وسایل دقت لازم را نداشته باشیم یا بعد از پایان کار وسایل را در جای مناسب آنها قرار ندهیم ممکن است این وسایل آسیب ببینند و ما برای تعمیر یا خرید دوباره آنها باید مبلغ زیادی را هزینه کنیم، این کار باعث افزایش هزینه‌های کارگاه می‌شود و سود ما از تولید را کم می‌کند ما باید یادگیریم به طور صحیح از ابزار و وسایل موجود در کارگاه استفاده کنیم. همانطور که برای انجام هر کاری ما باید آموزش‌های لازم را ببینیم، برای استفاده از دستگاه‌ها و ابزارهای مورد استفاده در کارگاه هم باید آموزش ببینیم اگر بدون اطلاع از نحوه استفاده از یک دستگاه، از آن استفاده کنیم ممکن است هم به خودمان و هم به دستگاه آسیب برسانیم. به دانش‌آموزان توضیح دهید بعد از حضور در هر محیط کار، جهت آشنایی با نحوه استفاده از ابزار، وسایل و دستگاه‌های مورد استفاده در آن محیط، باید از سرپرست کارگاه، آموزش‌ها و راهنمایی‌های لازم را بگیرند و همچنین در صورت خراب شدن دستگاه و ... به سرپرست کارگاه اطلاع دهند و از او برای رفع مشکل کمک بگیرند.

* پیشنهاد می‌شود، مثال این بخش متناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان انتخاب شود.

فعالیت: صفحه ۳۵

این فعالیت با هدف ارزیابی از میزان یادگیری دانش‌آموزان از موضوع اصلی درس و تثبیت مفاهیم آموخته شده پیش‌بینی شده است. برای انجام این فعالیت به همراه دانش‌آموزان در کارگاه مهارتی مدرسه حاضر شده، ضمن اشاره به دستگاه‌های موجود در کارگاه مهارتی و با مطرح کردن سؤالاتی مانند: نام این دستگاه (ابزار یا وسیله) چیست؟ آیا شما کاربرد این دستگاه (ابزار یا وسیله) را می‌دانید؟ آیا شما نحوه استفاده از این دستگاه (ابزار یا وسیله)

را می‌دانید؟ در صورت آشنا نبودن با طرز استفاده از ابزار، وسایل و دستگاه‌های موجود در کارگاه از چه کسی کمک می‌گیرید؟ و ... بعد از شنیدن پاسخ دانش‌آموزان توضیحات تکمیلی را به دانش‌آموزان ارائه دهید و از آنها بخواهید جدول صفحه ۳۵ کتاب را کامل کنند.

جست‌وجو کنید: صفحه ۳۵

هدف از این بخش آشنایی و استفاده دانش‌آموزان از موتورهای جست‌وجو (مرورگرها) برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز نسبت به ابزار و وسایل کارگاهی، نحوه استفاده و کاربرد آنها می‌باشد. روش جست‌وجوی اینترنتی را به دانش‌آموزان توضیح دهید و از آنها بخواهید با توجه به سؤال مطرح شده در این بخش، جست‌وجوی اینترنتی انجام دهند و نتیجه جست‌وجو را در کلاس ارائه دهند.

وقت‌شناسی: صفحه ۳۶

هدف از این بخش آشنایی دانش‌آموزان با اهمیت وقت‌شناسی در محیط کار و زندگی است. درس را با گفتن یک داستان در مورد وقت‌شناسی شروع کنید به عنوان نمونه:

محمد مغازه شیرینی‌فروشی دارد، او از میزان فروش و درآمد خود راضی نیست، محمد تصمیم گرفت تا از دوستش سعید که او هم مغازه شیرینی‌فروشی و موقعیت مالی و فروش خوبی در مغازه شیرینی‌فروشی خود دارد، کمک بگیرد. محمد به مغازه سعید رفت تا با راهنمایی‌های سعید، راهکار مناسبی برای حل مشکلش پیدا کند.

سعید به محمد گفت: من و تمام کارگرانم، هر روز ساعت ۷ صبح در مغازه شیرینی‌فروشی حضور داریم، بعد از شروع کار هر کارگر برنامه کاری مشخصی دارد و بر اساس برنامه کاری خود فعالیت‌های خود را در کارگاه انجام می‌دهد، ما از هدر دادن وقت خود جلوگیری می‌کنیم و بر اساس برنامه و در زمان مشخص کار خود را انجام می‌دهیم با این کار ما در مدت زمانی که در کارگاه هستیم مقدار مشخصی شیرینی و ... تولید می‌کنیم، کارگران سر ساعت در محل کار خود حاضر می‌شوند و سر ساعت محل کار خود را ترک می‌کنند، محمد بعد از شنیدن صحبت‌های سعید متوجه شد که کارگانش ساعت ورود و خروج مشخصی ندارند، در کارگاه آنها چون برنامه‌ریزی مشخصی برای هر کارگر وجود ندارد، کارگران بخش زیادی از وقت خود را هدر می‌دهند و چون در تحویل سفارشات به مشتری وقت‌شناس نیستند تعداد زیادی از مشتریان خود را از دست داده‌اند. با توجه به صحبت‌های سعید، محمد تصمیم گرفت ساعت ورود و خروج و برنامه کاری مشخصی را برای هر کارگر مشخص کند و از کارگران خود بخواهد با توجه به برنامه کاری، از هدر دادن وقت خود جلوگیری کنند و با این کار میزان تولیدات کارگاه را افزایش دهند.

در ادامه با مطرح کردن سؤالاتی مانند: بچه‌ها به نظر شما به چه دلیل مغازه شیرینی‌فروشی محمد فروش کمی داشت؟ چرا مغازه شیرینی‌فروشی سعید فروش زیادی دارد؟ ویژگی‌های یک فرد وقت‌شناس چیست؟ آیا شما در کارگاه مدرسه فرد وقت‌شناس هستید؟ بچه‌ها اگر ما در کارگاه وقت‌شناس نباشیم، چه مشکلاتی برای ما پیش می‌آید؟ و ... با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان، توضیحات تکمیلی را ارائه دهید. به اهمیت وقت‌شناسی در محیط کار اشاره کنید، در ادامه توضیح دهید برای موفقیت در محیط کار باید با حضور و خروج به موقع از محل کار، انجام سفارشات در زمان تعیین شده و ... فرد وقت‌شناسی باشیم تا کارفرما و مشتری به ما اعتماد کند. با وقت‌شناسی، می‌توانیم هزینه‌های تولید را مدیریت کنیم یعنی در زمان مشخص تولیدات

بیشتری داشته باشیم. در ادامه متن مربوطه را به همراه دانش‌آموزان بخوانید و در صورت نیاز به ارائه توضیحات تکمیلی بپردازید.
* پیشنهاد می‌شود، مثال این بخش متناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان انتخاب شود.

گفت‌وگو: صفحه ۳۶

این فعالیت با هدف تعمیم آموخته‌های دانش‌آموزان به زندگی روزمره، بیان دانسته‌ها و افزایش تعاملات بین فردی و توجه به ارتباطات مؤثر کلامی طراحی شده است تا مفاهیم آموخته شده در ساختار شناختی دانش‌آموزان تثبیت و قابلیت تعمیم به زندگی روزمره را داشته باشند. در این بخش با استفاده از روش‌های بحث گروهی، بارش فکری و ... گفت‌وگو را در جهت اهداف آموزشی هدایت کنید، با توجه به نظرات دانش‌آموزان، رفتارهای صحیح در صورت دیر رسیدن به مدرسه و محل کار را به آنها یادآوری کنید؛ به منظور تثبیت یادگیری با روش ایفای نقش، موقعیت‌های مشابهی را ایجاد کرده و ضمن شنیدن نظرات دانش‌آموزان توضیحات تکمیلی را ارائه دهید.

برنامه‌ریزی: صفحه ۳۷

هدف از این بخش، آشنایی دانش‌آموزان با برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های محیط کار است. برای شروع درس و ایجاد انگیزه، نمونه‌های مختلفی از برنامه‌ریزی روزانه را آماده کنید به عنوان نمونه:

- برنامه‌ریزی یک دانش‌آموز برای یک روز کاری خود در کارگاه مدرسه (یک نمونه برنامه‌ریزی درست و یک نمونه برنامه‌ریزی نادرست)

- برنامه‌ریزی یک نجار برای یک روز کاری خود

- برنامه‌ریزی یک معلم برای یک روز کاری خود

برنامه‌های آماده شده را پرینت گرفته، دو نمونه برنامه‌ریزی درست و نادرست دانش‌آموز برای یک روز کاری در کارگاه مدرسه را روی تابلو کلاس بچسبانید، جزئیات برنامه‌ریزی درست و برنامه‌ریزی نادرست را با همراهی دانش‌آموزان بررسی کنید. با طرح کردن سؤالاتی مانند: کدام برنامه‌ریزی کامل‌تر است؟ در کدام برنامه‌ریزی ما می‌توانیم به تمام فعالیت‌های خود در کارگاه مدرسه رسیدگی کنیم؟ شما اگر بخواهید برای یک روز کاری خود برنامه‌ریزی کنید، کدام یک از برنامه‌ها را انتخاب می‌کنید؟ و ... در ادامه برنامه‌ریزی یک نجار (پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزی یک شغل متناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان انتخاب شود) و یک معلم برای یک روز کاری را با روش بحث گروهی و پرسش و پاسخ بررسی کنید. در پایان با توجه به نظرات دانش‌آموزان توضیحات تکمیلی در مورد اهمیت برنامه‌ریزی در زندگی روزانه و در محیط کار را ارائه دهید. در این بخش می‌توان از فیلم‌ها و انیمیشن‌های مرتبط با موارد مطرح شده در این بخش استفاده کرد. در پایان از دانش‌آموزان بخواهید یک فهرست روزانه تهیه کرده و بر اساس آن برنامه‌ریزی یک روز خود را بنویسند و برنامه‌ها را بررسی کنید و در صورت نیاز بازخوردهای اصلاحی را ارائه دهید.

نکته: صفحه ۳۷

هدف از این بخش آشنایی دانش‌آموزان با اولویت نوشتن فهرست روزانه برای داشتن یک برنامه‌ریزی درست

می‌باشد. در این بخش در مورد نحوه نوشتن فهرست روزانه به دانش‌آموزان توضیح دهید؛ ضمن خواندن متن نکته، مراحل برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی برنامه‌ها را برای آنها توضیح دهید و از آنها بخواهید دفترچه‌ای را برای نوشتن برنامه روزانه خود انتخاب کنند و برای هر روز خود برنامه‌ریزی کنند. در جلسات مختلف برنامه روزانه دانش‌آموزان را بررسی کرده و نقاط قوت و ضعف برنامه مورد نظر را به آنها گوشزد کنید.

فعالیت: صفحه ۳۷

هدف از این بخش، آشنایی دانش‌آموزان با برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های محیط کار و تخصیص زمان مناسب برای انجام هر فعالیت است و تعمیم آموخته‌های دانش‌آموزان به زندگی روزمره است. در این فعالیت دانش‌آموزان با برنامه‌ریزی برای یک روز یا ساعت کاری در کارگاه مدرسه آشنا می‌شوند. با همکاری دانش‌آموزان برای هر یک از آنها برنامه‌ریزی را با توجه به فعالیت‌های کارگاه و زمان مورد نیاز برای انجام هر فعالیت، متناسب با توانمندی هر دانش‌آموز، انجام دهید، از دانش‌آموزان بخواهید این برنامه را در کارگاه مدرسه اجرا کنند؛ بعد از اجرای برنامه، میزان موفقیت دانش‌آموزان در اجرای برنامه با توجه به زمان در نظر گرفته شده را بررسی کنید و در صورت نیاز بازخوردهای اصلاحی را ارائه دهید.

ردیف	فعالیت‌های کاری امروز من در کارگاه کاربری ماشین دوخت	زمان مناسب برای انجام فعالیت
۱	آماده کردن ماشین دوخت خانگی (نخ کشی، قرار دادن ماسوره در ماکو و قرار دادن ماکو در قاب ماکو، تنظیم طول بخیه و درجه کشش نخ)	۱۵ دقیقه
۲	تعویض سوزن ماشین دوخت	۱۰ دقیقه
۳	تعویض پایه ماشین دوخت	۱۰ دقیقه
۴	پر کردن ماسوره	۱۰ دقیقه

* در صورتی که دبیر درس اخلاق حرفه‌ای با هنرآموز کارگاه متفاوت باشند این برنامه‌ریزی با همکاری هنرآموز مربوطه انجام شود.

جمع‌بندی

مطالب کلیدی و مفاهیم اساسی درس را به صورت خلاصه و فهرستی روی کارت‌هایی که از قبل تهیه کرده‌اید بنویسید و در اختیار گروه‌های دانش‌آموزی قرار دهید. سپس با طرح سؤالات مناسب، از گروه‌ها بخواهید پاسخ مورد نظر را پیدا کرده و روی تابلو نصب کنند. همچنین می‌توانید از آنها بخواهید برای برنامه‌ریزی یک روز کاری و افزایش کارایی، مواردی را که باید توجه کنند، توضیح داده و برنامه‌ریزی را انجام دهند.

از این طریق، درس را با کمک دانش‌آموزان جمع‌بندی و مرور کرده تا مطمئن شوید که دانش‌آموزان به اهداف مورد نظر درس، رسیده‌اند.

فعالیت‌های پس از تدریس فعالیت‌های پیشنهادی معلم: صفحه ۳۸

در این بخش همکاران محترم متناسب با توانمندی هر دانش‌آموز، فعالیت‌هایی را برای وی طراحی نمایند. همچنین به دانش‌آموزان این فرصت داده شود تا با استفاده از آموخته‌های خود فعالیت جدیدی را برای اجرا پیشنهاد دهند. به منظور آشنایی همکاران با این فعالیت‌ها، به عنوان نمونه موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

- در مورد بازتولید و بازیافت مواد قابل بازیافت کارگاه، بررسی کنید.
- نحوه استفاده صحیح از ابزار و وسایل موجود در کارگاه را توضیح دهید.
- با ایفای نقش به عنوان کارفرما و کارگر، موقعیتی را ایجاد نمایید که در آن عواقب توجه نکردن به زمان و وقت‌شناسی در تحویل کار را نشان دهند.
- برای یک روز خود برنامه‌ریزی کرده، بعد از اجرای برنامه، از آنها بخواهید با بررسی برنامه‌ریزی خود، میزان موفقیتشان در اجرای برنامه را بررسی کنند.
- در کارگاه، فعالیتی را برای دانش‌آموزان خود مشخص کنید، از آنها بخواهید این فعالیت را در مدت زمان معینی (۱۰ تا ۲۰ دقیقه و ...) به شما تحویل دهند. بعد از اتمام زمان مورد نظر، فعالیت‌های دانش‌آموزان را از لحاظ توجه به زمان و دقت در اجرا بررسی کرده و بازخورد مناسب را به دانش‌آموزان ارائه دهید.

ارزشیابی

محورهای عمده ارزشیابی این درس، مهارت‌های عملی مدیریت هزینه، صرفه‌جویی، استفاده مطلوب از ابزار و وسایل و امکانات محیط کار، وقت‌شناسی و برنامه‌ریزی است. ارزشیابی به صورت خودارزیابی، پرسش و پاسخ، مشاهده عملکرد دانش‌آموز به صورت فرایندی است.

تکمیل جدول بازبینه (خودارزیابی)

بازبینه (چک‌لیست) خودارزیابی را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید، توضیحات تکمیلی در مورد نحوه پرکردن چک‌لیست را به دانش‌آموزان ارائه دهید و از آنها بخواهید چک‌لیست را کامل کنند. پس از خودارزیابی دانش‌آموزان، در صورتی که در مواردی گزینه کم را انتخاب کرده‌اند راهکارهایی را برای بهبود این موارد به آنها ارائه دهید؛ همان‌گونه که در دروس قبل ذکر شد به فاصله ۲-۳ هفته و یک ماه بعد دانش‌آموزان مجدداً به ارزیابی خود در این درس بپردازند و جداول ارزیابی را در پوشه کار آنها قرار دهید.

تحلیل جدول خودارزیابی

با توجه به توضیحات ارائه شده در بخش ارزیابی، بازبینه (چک‌لیست) خودارزیابی هر دانش‌آموز را بررسی کنید ضمن ارائه بازخورد به دانش‌آموز، نمره‌دهی را انجام دهید.

جدول خودارزیابی معلم

ارزشیابی فرایند محور، با مشاهده فعالیت‌های دانش‌آموز در کلاس و کارگاه، طی یک فرایند چند هفته‌ای بعد از آموزش این درس صورت خواهد گرفت.

پیشنهاد می‌شود بعد از علامت زدن چک‌لیست، به دانش‌آموزان بازخورد مناسب ارائه دهید و با ارزیابی مستمر و بررسی نقاط ضعف، آنها را به سمت پیشرفت و بهبود عملکردهایشان هدایت کنید.

نمونه بازبینی (چک‌لیست)

فهرست و ارسای درس چهارم: مدیریت منابع				
نام و نام خانوادگی دانش‌آموز رشته پایه				
درس	گوبه‌های ارزشیابی	کم	متوسط	زیاد
مدیریت منابع	برای هزینه‌هایش برنامه‌ریزی می‌کند.			
	هنگام تولید محصولات، در مواد مصرفی کارگاه صرفه‌جویی می‌کند.			
	نحوه استفاده صحیح از ابزار، وسایل و دستگاه‌های کارگاه را می‌داند.			
	وقت‌شناس است.			
	برای انجام فعالیت‌های روزانه خود برنامه‌ریزی می‌کند.			
خودارزیابی دانش‌آموز:				
نمره دانش‌آموز:				
نام و نام خانوادگی هنرآموز: تاریخ:				

دانستنی‌های معلم/توصیه‌های آموزشی

برای موفقیت در زندگی شخصی و حرفه‌ای، باید از منابعی که در اختیار داریم به‌طور صحیح و بهینه استفاده کنیم، یکی از روش‌های استفاده صحیح از منابع و مدیریت منابع با روش‌هایی مثل مدیریت هزینه‌ها، صرفه‌جویی استفاده صحیح از امکاناتی که در اختیار داریم، مدیریت زمان و برنامه‌ریزی است؛ در این فصل سعی شده با ارائه راهکارهایی این موارد به دانش‌آموزان آموزش داده شود. انتظار داریم دانش‌آموزان به این نکات و کاربرد آنها، در

زندگی شخصی و حرفه‌ای خود توجه لازم را نمایند.

۱- با توجه به اهمیت مدیریت منابع (صرفه‌جویی، استفاده درست از امکانات، وقت‌شناسی و برنامه‌ریزی) در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان، بهتر است جلسه‌ای با خانواده‌ها ترتیب داده شود، ضمن آشنایی والدین با مباحث مطرح شده در این درس از آنها خواسته شود به مصداق‌های عینی رفتاری دانش‌آموزان در منزل توجه داشته باشند و به معلم گزارش دهند.

۲- یکی از فاکتورهای مهم وقت‌شناسی، توانایی استفاده از ساعت و خواندن ساعت است؛ به منظور افزایش توانایی دانش‌آموزان در این زمینه، پیشنهاد می‌شود با همکاری والدین و سایر دبیران با ارائه راهکارهایی مانند: نصب ساعت در تمامی کلاس‌ها و کارگاه‌ها، پرسیدن زمان باقیمانده تا اتمام کلاس، زمان زنگ تفریح، زمان پنخس برنامه‌های مختلف تلویزیون و ... این توانایی در دانش‌آموزان تقویت شود.

۳- با توجه به اهمیت اندازه‌گیری صحیح مواد اولیه در مدیریت منابع و صرفه‌جویی، با همکاری دبیر ریاضی برنامه‌ای را برای افزایش مهارت دانش‌آموزان در استفاده از ابزار مختلف اندازه‌گیری متناسب با رشته مهارتی دانش‌آموزان (خط‌کش، متر، ترازو) تهیه کرده و آن را در مدرسه اجرا نمایید.

امانت داری

اهداف درس

- آشنایی با چگونگی ارائه صحیح کالا
- آشنایی با چگونگی ارائه خدمات به مشتری
- آشنایی با اطلاعات مورد نیاز برای مشتریان متناسب با محصول تولید شده
- آشنایی با چگونگی پایبندی به قرار با مشتری
- آشنایی با چگونگی مراقبت از اطلاعات شخصی مشتری

انتظارات یادگیری

در پایان این درس از دانش آموز انتظار می‌رود:

- مفهوم امانت داری را بیان کند.
- تجربه‌ای در زمینه امانت داری در کلاس بیان کند.
- شیوه‌های درست امانت داری در محیط کار را توضیح دهد.
- در محیط کارگاه مهارتی مدرسه شیوه‌های درست امانت داری را تمرین کند.
- اطلاعات مورد نیاز برای مشتریان را بیان کند.
- راه‌های حفظ مشتری و قول و قرار با او را توضیح دهد.
- موارد مورد نیاز برای تعویض کالا و یا خدمات پشتیبانی را بیان کند.
- نحوه مراقبت از اطلاعات شخصی مشتری را بیان کند.

مواد و رسانه‌های مورد نیاز

نمونه‌هایی از فاکتور فروش کالا، کتاب درسی، کاربرگ‌های خودارزیابی، فیلم‌ها و انیمیشن‌هایی مرتبط با مفاهیم درس

روش‌های تدریس پیشنهادی

روش پرسش و پاسخ، روش بحث گروهی، روش ایفای نقش، روش فعال گروهی، روش پروژه محور، روش بارش فکری، روش آموزش مستقیم

راهنمای تدریس فعالیت‌های قبل از تدریس

ابتدا معلومات دانش‌آموزان را در رابطه با درس جدید بسنجید. با توجه به بخش‌های مختلف این فصل (امانت داری، امانت داری در انجام کار، امانت داری در رابطه با مشتریان، ارائه اطلاعات صحیح در مورد کالا و خدمات به مشتری، پایبندی به قرارها با مشتری، مراقبت از اطلاعات شخصی مشتری و روش تکمیل فاکتورها و مسائل حفاظتی آنها) ضمن استفاده از تجارب گذشته سوالات زیر را طراحی کنید.

- معنی امانت‌داری چیست؟

- چه اطلاعاتی در مورد کالا برای مشتری نیاز است؟

- اگر کار ما در تولید کالا ایراد داشت چه کاری باید انجام دهیم؟

- چرا باید نظر مشتری را جلب کرد؟

- نظر شما در رابطه با امانت گرفتن از یک شخص غریبه چیست؟

- در رشته مهارتی شما از چه اطلاعاتی باید مراقبت کرد؟

و طرح سؤالات دیگر توسط معلم با توجه به شرایط و ویژگی‌های دانش‌آموزان پاسخ‌ها را جمع‌آوری کرده و آنها را بررسی کنید. معمولاً دانش‌آموزان سؤالاتی را که می‌دانند پاسخ داده و با بحث و گفت‌وگو به دنبال جواب سؤالات جدید هستند و معلم می‌بایست مفاهیم جدید را در قالب همین سؤالات پاسخ داده و در آخر مفاهیم جدید این درس را بر روی تابلو نوشته و توجه دانش‌آموزان را به آنها جلب کند.

فعالیت‌های حین تدریس

تصویر عنوانی (امانت‌داری): صفحه ۳۹

برای شروع درس، توجه دانش‌آموزان را به تصویر جلب کرده و از آنها بخواهید هر آنچه در مورد تصویر درک و دریافت کرده‌اند، توضیح دهند. تمام مواردی را که دانش‌آموزان به آن اشاره می‌کنند روی تابلوی کلاس نوشته و عناوین مورد نظر این درس از میان آنها جدا و مشخص کنید.

تصویر به کلیدی اشاره می‌کند که توسط صاحب آن به شخص دیگری سپرده می‌شود و ما با این تصویر، به دنبال مفهوم امانت‌داری هستیم و به خصوص امانت‌داری درباره یک کالا و اطلاعات مشتری.

این کلید به معنای اطلاعات شخصی هم می‌باشد و باید با بحث گروهی به آن برسید. با توضیحی در رابطه با نماد کلید (که نباید در اختیار کسی قرار بگیرد)، باید دانش‌آموزان را با مفهوم اطلاعات شخصی و اهمیت آن در زندگی آشنا کنید و اینکه این اطلاعات باید در اختیار چه کسانی قرار گیرد و در اختیار چه کسانی قرار نگیرد. ممکن است دانش‌آموزان با بیان تجربیات شخصی خود، مثال‌هایی را ذکر کنند در جمع‌بندی کلی به مفهوم امانت‌داری و ویژگی‌های افرادی که امین نامیده می‌شوند، اشاره کنید. به طور مثال باید از دانش‌آموزان بخواهیم با ذکر نمونه‌هایی، اهمیت امانت‌داری را توضیح دهند.

در جمع‌بندی نهایی به دانش‌آموزان توضیح دهید که امانت‌داری چه نقش مهمی در زندگی فردی، اجتماعی و حرفه‌ای هر شخصی دارد، تا جایی که در اسلام هم به آن تأکید شده است. سعی شود با سؤال درباره رشته مهارتی دانش‌آموزان و اطلاعاتی که باید در کار حفظ شود و به صورت امانت در اختیار آنها است بحث و بررسی شود. برای نمونه در رشته خیاطی، ما شماره تلفن مشتری را پرسیده و یادداشت می‌کنیم تا در موقع لزوم با او تماس بگیریم و باید این شماره در جای مطمئنی ثبت شود.

داستان (کارگاه رنگ‌کاری ساختمان): صفحه ۴۰

برای ورود به بحث امانت‌داری، ابتدا یک متن داستانی ارائه شده است. ضمن جلب توجه دانش‌آموزان به تصویر این صفحه، با مطرح کردن سؤالاتی مانند: این تصویر مربوط به چه مکانی است؟ کارگران مشغول چه کاری هستند؟ و با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان، به آنها بگویید. بچه‌ها این داستان در مورد بازدید گروهی دانش‌آموزان از یک ساختمان است.

ضمن اشاره به جزئیات تصویر از بچه‌ها بخواهید که درباره چیزهایی که در تصویر می‌بینند، در کلاس صحبت کرده و نکاتی که برایشان جالب است را مطرح کنند.

در تصویر کارگرانی را می‌بینیم که مشغول نقاشی یک ساختمان هستند و سعی دارند با دقت کار خود را انجام دهند. در حین خواندن متن حتماً توجه دانش‌آموزان را به صحبت‌های میان بازدیدکنندگان و آقای اقبالی جلب کرده و از آنها بپرسید چه نکات مهمی در میان این صحبت‌ها وجود دارد و سپس این نکات بر روی تابلوی کلاس نوشته و درباره آنها صحبت کنید. یکی از نکات مهم داستان، ارائه اطلاعات درست به مشتری‌ها می‌باشد، این مورد با اشاره به رشته مهارتی دانش‌آموزان و لزوم آن ذکر شود.

نکات کلیدی مورد توجه در متن داستان: ارائه اطلاعات درست به مشتری در مورد محصول یا خدمات، اهمیت قول و قرار با مشتری و پایبندی به آن، نحوه رفتار ما در صورت ایراد کار و عدم رضایت مشتری، چگونگی حفاظت از اطلاعات مشتری می‌باشد.

پیشنهاد می‌شود به منظور آشنایی بیشتر دانش‌آموزان، تصاویر و یا فیلم‌هایی تهیه شود و با استفاده از روش‌های پرسش و پاسخ و بحث گروهی، اطلاعاتی در مورد این موضوعات به دانش‌آموزان ارائه گردد.

فکر کنید و پاسخ دهید: صفحه ۴۲

این بخش به منظور بررسی میزان درک دانش‌آموزان از موضوع اصلی درس در نظر گرفته شده است. دانش‌آموزان با توجه به متن و مفاهیم اصلی درس به سؤالات پاسخ می‌دهند. در صورت نیاز ارائه بازخوردهای اصلاحی ضروری است. برای سؤال ۳ دبیران محترم می‌توانند سؤالاتی را متناسب با نکات کلیدی داستان و مفاهیم مدنظر طراحی نمایند. مانند:

- ارائه چه اطلاعاتی برای مشتری الزامی است؟

- در صورت داشتن نقص در کالای ارائه شده چه باید کرد؟

- چگونه باید از اطلاعات مشتری محافظت کرد؟

فعالیت: صفحه ۴۲

هدف از این فعالیت آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم امانت‌داری، شیوه مناسب مواظبت از امانت و نحوه جبران در صورت خسارت در امانت می‌باشد. برای دستیابی به اهداف اصلی سؤالاتی در نظر گرفته شده است که شایسته است با ترغیب دانش‌آموزان در بیان تجربیات شخصی خود با جمع‌بندی مناسب به پاسخگویی سؤالات بپردازید.

همکاران محترم برای ارائه نمونه‌ای از مفهوم امانت‌داری در زندگی روزمره می‌توانند از کتاب فارسی پایه هشتم درس چهارم (امانت‌داری) نیز استفاده نمایند.

در هنگام تدریس، نحوه درست امانت‌داری و امانت گرفتن، پس دادن امانت و شیوه جبران خسارت در صورت عدم مراقبت صحیح امانت توضیحات کامل داده شود.

در ادامه هدف از نکته در این فعالیت عدم پذیرفتن امانت از افراد ناشناس و عواقب ناشی از آن می‌باشد.

به‌طور نمونه می‌توان در مورد عواقب امانت گرفتن از شخص ناشناس، فیلمی در کلاس پخش شود تا دانش‌آموزان در جمع‌بندی مطالب، به مفهوم اصلی (نپذیرفتن امانت از افراد غریبه و عواقب آن) برسند.

تا جایی که امکان دارد از اشاره مستقیم به مفهوم اصلی اجتناب شود تا دانش‌آموزان با هدایت معلم بتوانند مفهوم اصلی را درک و دریافت کنند.

ارائه اطلاعات صحیح در مورد کالا و خدمات به مشتری: صفحه ۴۳

هدف از این بخش نحوه ارائه اطلاعات صحیح در مورد کالا و خدمات ضمن رعایت اصول ارتباطی مناسب می‌باشد.

در این قسمت با تأکید بر واژه‌های کلیدی ضمن مشارکت همه دانش‌آموزان و با استفاده از روش بحث گروهی بارش فکری و ... توجه دانش‌آموزان را به تصویر کتاب جلب کرده و از آنها بخواهید تا برداشت خود را از آن بیان کنند. تصویر در مورد یک مشتری و یک فروشنده است و فروشنده در حال توضیح اطلاعاتی درباره کالا یا خدمات خود به مشتری است. در پایان با جمع‌بندی نهایی و یادداشت نمودن موارد مهم بر روی تابلوی کلاس، اهمیت آنها را متذکر شوید.

شایسته است برای تمرین و اجرای عملی نحوه ارائه اطلاعات صحیح به مشتری از روش تدریس ایفای نقش استفاده نموده و در اجرای نمایش، رشته مهارتی و محصولات تولیدی دانش‌آموزان در نظر گرفته شود. به عنوان نمونه: در رشته کامپیوتر و خدمات آن، باید فروشنده اطلاعات کاملی را در اختیار مشتری قرار دهد تا مشتری با دانستن تمام موارد اقدام به خرید کند. یا رشته خیاطی، باید مشتری در جریان تمام اطلاعات لازم از جمله زمان پرو، هزینه کار، تاریخ تحویل لباس قرار گیرد. در ارائه اطلاعات مفاهیم زیر نیز مد نظر است:

۱- ارائه اطلاعات درست و مفید به مشتری از خدمات و کالا

«اطلاعات مهم عبارت‌اند از: نوع و کیفیت کالا، قیمت آن، تاریخ تولید و انقضا، خطرات احتمالی، خدمات پس از فروش و روش استفاده از آن»

۲- ثبت کامل اطلاعات

فعالیت اول: صفحه ۴۳

این بخش به منظور بررسی میزان درک و دریافت دانش‌آموزان از موضوع اصلی درس در نظر گرفته شده است. با طراحی یک تمرین گروهی برای دانش‌آموزان و با توجه به رشته مهارتی آنها، یک فضای خرید و فروش کالا و یا ارائه خدمات، نمایشی طراحی کنید و پس از اجرای نمایش به سؤالات مطرح شده در این فعالیت پاسخ مناسب دهید. جدول فعالیت بر روی تابلو کشیده شود و بعد از پاسخگویی به سؤالات کامل شود. موارد مطرح شده توسط دانش‌آموزان در جدول نوشته شود. با توجه به رشته مهارتی دانش‌آموزان، تمامی سؤالات این فعالیت در مورد کالاهای قابل فروش یا خدمات قابل ارائه و اطلاعاتی که باید به مشتری داده شود، مورد بررسی قرار گیرد و سپس جدول توسط دانش‌آموزان کامل شود. به طور مثال در رشته قالی‌بافی، نوع کالای قابل فروش، اطلاعات لازم در مورد آن و اطلاعاتی که باید به مشتری داده شود، در کلاس مورد بررسی قرار گیرد. یا در رشته کامپیوتر، نوع خدمت قابل ارائه و اطلاعات مربوط به آن مورد بحث و گفت‌وگو قرار گیرد و نتایج در جدول کامل شود.

نکته: تاریخ‌های مهم در جدول این فعالیت با توجه به رشته مهارتی، نوع خدمات و تولید محصول دانش‌آموزان، متفاوت می‌باشد. مانند: تاریخ مرتبط با تحویل کالا، تاریخ تولید، تاریخ مصرف، تاریخ انقضا و ...

فعالیت دوم: صفحه ۴۳

این فعالیت با هدف اهمیت حفظ مشتری، تأثیر اشتباهات در از دست دادن مشتری، تثبیت و تعمیق یادگیری طراحی شده است. با استفاده از روش بحث گروهی، گفت‌وگو را به سوی اهداف اصلی متن سوق داده (اهمیت و لزوم مسئولیت‌پذیری در حفظ مشتری و اشتباهات رایجی که منجر به از دست دادن مشتری می‌شود). آن‌گاه نظرات دانش‌آموزان را مورد بررسی قرار داده و جمع‌بندی کنید در انتها اشتباهات اساسی که منجر به از دست دادن مشتری می‌شود را یادداشت نمایید. مانند:

- نامرغوب و بی‌کیفیت بودن کالا یا خدمات ارائه شده

- دروغ‌گویی درباره کیفیت محصول یا نحوه تحویل آن
- برخورد نامناسب و نادرست با مشتری
- عدم تمایل به بازپس‌گیری کالای فروخته شده
- بی‌توجهی به نیازهای مشتری یا خریدار
- ایجاد حس فریب‌خوردگی در ذهن مشتری

پایبندی به قراری که با مشتری داریم: صفحه ۴۴

این بخش با هدف اهمیت تعهد به انجام کار و پایبندی به قرار با مشتری طراحی شده است. برای دستیابی به اهداف اصلی توجه دانش‌آموزان را به تصویر کتاب جلب کرده و از آنها بخواهید برداشت خود را از تصویر بیان کنند (در تصویر فروشنده در حال شنیدن خواسته‌های مورد نیاز مشتری است). ضمن مشارکت دانش‌آموزان در بحث گروهی و تأکید به این موضوع که باید تمام تقاضاها و خواسته‌های مشتری درست شنیده و ثبت شود تا کالا یا خدمات دقیقاً همان چیزی باشد که مشتری می‌خواهد؛ با طرح این سؤال که چرا باید به قول و قرارهایمان با مشتری پایبند باشیم؟ موارد مهم را از بحث گروهی استخراج کرده و جمع‌بندی کنید تا دانش‌آموزان با اهمیت آن آشنا شده و بتوانند در فعالیت همین صفحه آن را عملی کنند. در ادامه ضمن ارائه مثال‌های مختلف سعی شود به مباحث مهم و کلیدی این قسمت (اهمیت پایبندی به قول و قرار، خوب شنیدن، مزایای درست شنیدن دیگران و پاسخگو بودن) پرداخته شود و به اهمیت آن در زندگی فردی، اجتماعی و شغلی تأکید کنید.

در ادامه نکات (نکاتی درباره تحویل کالا یا ارائه خدمات) بر روی تابلو نوشته شود و دانش‌آموزان در مورد هر کدام توضیح داده و یا تجربه شخصی خود را بیان کرده سپس جمع‌بندی نهایی توسط معلم انجام شود.

در مورد هر نکته که در کتاب بیان شده است از دانش‌آموزان توضیحاتی خواسته شود و اگر نکته‌ای برای آنها مبهم و نامفهوم بود، توضیحات تکمیلی توسط معلم داده شود. بهتر است نکات همراه با مثال‌هایی در کلاس مطرح شده تا اگر نکته مبهمی برای دانش‌آموزان باقی مانده است، رفع شود.

در نکته چهارم کتاب، آزمایش محصول با توجه به رشته مهارتی دانش‌آموزان توضیح داده شود. به طور مثال در رشته قالی‌بافی، فرش بافته شده در آخر کار، مجدداً متر شود تا طبق سفارش مشتری باشد. یا در مورد داستان این درس، باید در پایان کار، حتماً مترآژ رنگ‌شده اندازه‌گیری شود و یا تعداد قوطی رنگ مورد استفاده دوباره کنترل شود.

فعالیت: صفحه ۴۴

این فعالیت به منظور آشنایی دانش‌آموزان با عواملی که باعث پس‌گرفتن کالا می‌شود، پیش‌بینی شده است. در این فعالیت از دانش‌آموزان بخواهید تا با توجه به رشته مهارتی خود، عوامل مهم در بازپس‌گیری کالا، تعویض و انجام دوباره خدمات را بیان کرده و دسته‌بندی کنند. این فعالیت بهتر است به روش بحث گروهی انجام شود و با جمع‌بندی نهایی توسط معلم، موارد در تابلوی کلاس نوشته شده و در نهایت در کتاب یادداشت شود.

می‌توان به مواردی مانند: رنگ نامطلوب کالا، گرانی خدمات انجام شده، بی‌کیفیت بودن وسایل استفاده شده، خرابی یا عدم کارکردن درست کالا، وجود کالاهای مشابه با قیمت پایین‌تر، بی‌توجهی به درخواست مشتری اشاره کرد.

مراقبت از اطلاعات شخصی مشتری: صفحه ۴۵

این فعالیت به منظور آشنایی دانش‌آموزان با اهمیت رازداری و امانت‌داری نسبت به اطلاعات شخصی مشتری در

کسب و کار موفق طراحی شده است. در ابتدا توجه دانش‌آموزان را به تصویر کتاب جلب کنید و از آنها بخواهید هر آنچه از تصویر درک و برداشت می‌کنند، بیان کنند؛ تصویر به وسایل ارتباط جمعی (گوشی همراه، رایانه)، اسناد و ... اشاره دارد که هر کدام حاوی اطلاعات مهم و شخصی است. ضمن کار با مشتری اطلاعاتی از او در اختیار ما قرار می‌گیرد که مراقبت از آن ضروری و مهم است؛ چنانچه از آن اطلاعات به خوبی مراقبت نشود، می‌تواند تبعاتی غیرقابل جبران و مشکلات شغلی و قانونی برای ما ایجاد کند. ضمن تأکید به موارد فوق متن مربوطه را به همراه دانش‌آموزان خوانده و در صورت نیاز مجدداً توضیحات لازم را ارائه کنید.

آموزش را با اطلاعات شخصی، اهمیت و تأثیر آن در کار و زندگی همراه با ذکر نمونه‌هایی شروع کنید. دلایل حفظ اطلاعات شخصی و عواقب عدم مراقبت از اطلاعات مشتریان بیان شود. در خلال بحث کلاسی، در مورد حقوق متقابل در اجتماع هم صحبت کرده تا دانش‌آموزان حقوق متقابل خود را دانسته و به آنها توجه کنند. سپس دانش‌آموزان به تکمیل فرم فعالیت پرداخته و اطلاعات مهم مشتری را که نیاز به مراقبت دارد را بنویسند. این فعالیت را می‌توان با توجه به رشته مهارتی دانش‌آموزان و اطلاعات مهمی که باید مورد مراقبت قرار دهند، انجام داد. به طور مثال: نام و نام خانوادگی، شماره تلفن، کدملی، شماره حساب، رمزهای بانکی، رمز عبور و اطلاعات راجع به نرم‌افزارها و فضاهای ارتباطی آنلاین، وضعیت مالی مشتری، آدرس منزل

بیشتر بدانید: صفحه ۴۵

این بخش صرفاً جهت آگاهی بیشتر دانش‌آموزان آورده شده و ارزشیابی از آن صورت نمی‌گیرد. در ابتدا توجه دانش‌آموزان را به دو تصویر کتاب جلب کرده و از آنها بخواهید درباره آن بحث و گفت‌وگو کرده و تفاوت‌ها و شباهت‌های آنها را بیان کنند. تصاویر کتاب درباره دو فاکتور دستی و مکانیزه است. درباره ویژگی‌های هر کدام و تفاوت‌ها و شباهت‌های آنها در کلاس صحبت شود تا بچه‌ها بیشتر با آن دو آشنا شوند. برای تدریس این قسمت، بهتر است از جلسه قبل از دانش‌آموزان بخواهیم تا فاکتورهای خرید کالاهایی را که در خانه دارند، با خود به کلاس آورده تا بتوانند درباره آن بحث و گفت‌وگو کنند.

نکات مهم در این قسمت

- الصاق فاکتور در تابلوی کلاس
- چرایی الزام فروشندگان و ارائه دهندگان خدمات به ارائه فاکتور رسمی به خریداران
- تفاوت فاکتورهای دست‌نویس و مکانیزه (آماده و تایپ شده)
- تعهدات هر فاکتور

جمع‌بندی

به منظور جمع‌بندی درس مطالب کلیدی و مفاهیم اساسی درس را روی تابلوی کلاس نوشته و از دانش‌آموزان بخواهید در مورد هر کدام توضیح مختصری بدهند. بعد از آن سؤالات مناسبی را مطرح کرده و از دانش‌آموزان بخواهید پاسخ مورد نظر را پیدا کرده و در کلاس برای دیگران بگویند.

فعالیت‌های پس از تدریس

فعالیت‌های پیشنهادی معلم: صفحه ۴۶

- متناسب با توانمندی هر دانش‌آموز، فعالیت‌هایی را برای وی طراحی نمایید. همچنین به دانش‌آموزان این فرصت داده شود تا با استفاده از آموخته‌های خود فعالیت جدیدی را برای اجرا پیشنهاد دهند.
- در این بخش به منظور آشنایی همکاران با این فعالیت‌ها، به‌عنوان نمونه موارد زیر پیشنهاد شده است:
- با بررسی در محیط خانه، مدرسه و اجتماع، نمونه‌هایی از امانت‌داری و اثرات آن را در قالب نمونه‌هایی بنویسند.
 - نمونه‌ای از کاربرد اطلاعات مشتری تهیه کنید و از دانش‌آموزان بخواهید با توجه به رشته مهارتی خود آن را کامل کنند.
 - با همکاری دانش‌آموزان فهرستی از اطلاعات صحیح در مورد نوع کالا یا خدماتی که در رشته مهارتی خود باید مشتری آنها را بداند، تهیه کنید.
 - یک نمونه فاکتور با توجه به رشته مهارتی و کالا یا خدماتی که عرضه می‌شود، طراحی کنید.

ارزشیابی

- محورهای عمده ارزشیابی این درس عبارت‌اند از:
- مفهوم امانت‌داری، ارائه اطلاعات صحیح در مورد کالا و خدمات به مشتری، اهمیت قول و قرار با مشتری، چگونگی بازپس‌گیری یا تعویض کالا و چرایی اهمیت مراقبت از اطلاعات شخصی مشتریان می‌باشد که به‌صورت خودارزیابی، پرسش و پاسخ، مشاهده عملکرد دانش‌آموز و به‌صورت فرایندی است.

تکمیل جدول بازبینه (خودارزیابی)

- بازبینه (چک‌لیست) خودارزیابی را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده و ضمن ارائه توضیحات تکمیلی، از آنها بخواهید چک‌لیست را کامل کنند.

تحلیل جدول خودارزیابی

- با توجه به توضیحات ارائه شده در بخش ارزیابی، چک‌لیست هر دانش‌آموز را بررسی کرده و ضمن ارائه بازخورد به دانش‌آموز، نمره‌دهی چک‌لیست را انجام دهید.

جدول خودارزیابی معلم

- در طول سال تحصیلی و با توجه به عملکرد دانش‌آموزان، چک‌لیست ارزشیابی معلم بدون در نظر گرفتن نمره، علامت‌گذاری شده و بازخورد مناسب به دانش‌آموزان ارائه شود و با ارزیابی مستمر و بررسی نقاط ضعف، آنها را به سمت پیشرفت و بهبود عملکردهایشان هدایت کنید. در پایان نیمسال دوم، با توجه به چک‌لیست‌ها و میزان رشد دانش‌آموزان در هر بخش، نمره‌گذاری چک‌لیست نهایی انجام شود.

نمونه بازبینی (چک لیست)

فهرست و ارسسی درس پنجم: امانت داری			
نام و نام خانوادگی دانش آموز رشته پایه			
درس	گویه های ارزشیابی	کم	متوسط
امانت داری	در بحث و گفت و گو درباره امانت داری شرکت می کند.		
	دلایل تعویض کالای معیوب را با ذکر مثال توضیح می دهد.		
	علل اهمیت پایبندی به قول و قرار با مشتری را با ذکر مثال بیان می کند.		
	دلایل مراقبت از اطلاعات شخصی مشتری را با ذکر مثال توضیح می دهد.		
خودارزیابی دانش آموز:			
نمره دانش آموز:			
نام و نام خانوادگی هنرآموز: تاریخ:			

دانستنی های معلم / توصیه های آموزشی

امانت در فرهنگ لغت، دارای معانی مختلفی است؛ پاس داری، حفاظت، امنیت، امان، مواظبت، مراقبت، رازداری، نگهداری، آسایش و آرامش روح و جان از جمله معانی امانت است و مفاهیمی چون: خیانت، دزدی و چپاول، بی وفایی، ایجاد رعب و وحشت، نیرنگ، جاسوسی، نفاق، بهتان، کتمان حقیقت و بی مبالاتی در نگهداری اسرار، متضاد آن می باشد. امانت داری یکی از صفات انبیا و از جمله بهترین رفتارهای پسندیده اخلاقی و ارزشمند انسانی است. امانت داری مانند خرید و فروش به عنوان یکی از عقود شرعی و دارای احکام شرعی است. یکی از خصایل اخلاقی انسان که دارای ارزش و اهمیت فوق العاده ای است، امانت و امانت داری است. امانت به عنوان یکی از صفات اخلاقی و ملکوتی، دارای واژه های زیبا و مقدسی است. وجود این واژه ها نشان دهنده قداست و شایستگی خارق العاده ای می باشد که در متن امانت نهفته است. این خصلت معنوی و روحانی، امانت داری در کار، در روح و روان انسان های پاک سیرت وجود دارد و همواره در گفتار، رفتار، کردار و اعمال آنان نمایان است.

ارائه خدمات عالی به مشتریان، بهره وری را بهبود می بخشد، باعث ایجاد وفاداری در مشتری می شود و نرخ بازگشت خریداران را افزایش می دهد. بسیاری از شرکت ها درباره اهمیت مشتریان آگاهی دارند.

نکته مهم این است که فروشنده بتواند اطلاعات کافی و صحیحی در خصوص محصولش به مشتری بدهد و به گونه ای با مشتری ارتباط برقرار کند که او در طولانی مدت همراه باشد و مطمئناً این همراهی می تواند سود و عواید بسیار مطلوبی را برای فروشنده به دنبال داشته باشد.

حفظ مشتری معیاری برای سنجش وفاداری مشتری یا توانایی یک سازمان برای نگهداری مشتریان می باشد. علاوه بر شناسایی تعداد مشتریان وفادار، حفظ و نگهداری مشتری می تواند منعکس کننده یا پیش بینی کننده میزان رضایت مشتری، رفتار تکرار خرید مشتریان، تعامل با مشتری و آگاهی از یک برند باشد.

در حالی که روابط با مشتری به طور معمول با یک تعامل اولیه آغاز می شود، شاخص حفظ مشتری مربوط به اولین خرید توسط مشتری است و تمامی تعامل های بعدی را شامل می شود.

با توجه به اهمیت این درس و اهمیت آن در زندگی فردی و اجتماعی در زمینه امانت داری، بهتر است جلسه ای با خانواده ها ترتیب داده شود، ضمن آشنایی والدین با مباحث مطرح شده در این درس از آنها خواسته شود به مصداق های عینی رفتاری دانش آموزان در منزل توجه داشته باشند و بازخورد مناسب از این رفتارها را به معلم ارائه دهند.

درستکاری

اهداف درس

- آشنایی با مفهوم درستکاری در کار
- آشنایی با لزوم استفاده از مواد و مصالح با کیفیت در کار
- آشنایی با چگونگی استفاده از مواد و مصالح با کیفیت مناسب
- آشنایی با چگونگی توجه به جزئیات در انجام کارها
- آشنایی با مقایسه محصول با طرح و نقشه بر اساس رشته مهارتی دانش آموزان
- آشنایی با چگونگی بسته‌بندی و حمل و نقل بر اساس دستورالعمل
- آشنایی با علامت‌های استاندارد بسته‌بندی

انتظارات یادگیری

در پایان این درس از دانش آموز انتظار می‌رود:

- مفهوم درستکاری را بیان کند.
- تجربه‌ای از درستکاری در کلاس بیان کند.
- شیوه‌های صحیح درستکاری در محیط کار را با توجه به رشته مهارتی خود توضیح دهد.
- در محیط کارگاه مهارتی مدرسه شیوه‌های درستکاری را تمرین کند.
- دلایل استفاده از مواد و مصالح با کیفیت در تولید محصول را توضیح دهد.
- کیفیت مواد مصرفی موجود در کارگاه مدرسه را بررسی کند.
- دلایل اهمیت توجه به جزئیات در انجام کارها را بیان کند.
- ضرورت مقایسه محصول با طرح و نقشه را با توجه به رشته مهارتی خود توضیح دهد.
- بسته‌بندی، حمل و نقل محصولات بر اساس دستورالعمل انجام دهد.
- مفهوم علامت‌های استاندارد بسته‌بندی را بیان کند.
- علامت‌های استاندارد بسته‌بندی رشته مهارتی خود را مشخص کند.

مواد و رسانه‌های مورد نیاز

نمونه‌هایی از بسته‌بندی و استاندارد آن، تصاویر و فیلم‌های مرتبط موضوع درس، کاربرگ‌های خودارزیابی، فیلم‌ها و انیمیشن‌هایی مرتبط با مفاهیم درس و استفاده از علامت‌های بسته‌بندی محصولات و ...

روش‌های تدریس پیشنهادی

روش پرسش و پاسخ، روش بحث گروهی، روش ایفای نقش، روش فعال گروهی، روش پروژه محور، روش بارش فکری، روش آموزش مستقیم

راهنمای تدریس فعالیت‌های قبل از تدریس

ابتدا معلومات دانش‌آموزان را در ارتباط با درس جدید بسنجید، با توجه به بخش‌های مختلف این درس (درستکاری، استفاده از مواد و مصالح با کیفیت مناسب، توجه به جزئیات در انجام کارها، مقایسه محصول با نقشه، بسته‌بندی و حمل‌ونقل بر اساس دستورالعمل و علامت‌های استاندارد بسته‌بندی) ضمن استفاده از تجارب گذشته دانش‌آموزان سؤالات زیر را طراحی کنید.

- درستکاری چیست؟
 - راه‌های صحیح درستکاری در محیط کار چیست؟
 - چرا استفاده از مواد و مصالح با کیفیت در انجام کار مهم است؟
 - علت توجه به جزئیات در انجام کارها چیست؟
 - چرا برای حمل‌ونقل کالا برچسب علامت‌های استاندارد بسته‌بندی لازم است؟
 - برای بسته‌بندی محصولات تولیدی رشته مهارتی شما چه علامت‌های استاندارد لازم است؟
- پاسخ‌ها را جمع‌آوری کرده و آنها را بررسی کنید. ضمن بحث و گفت‌وگو مفاهیم اصلی درس جدید را بر روی تابلو نوشته و توجه دانش‌آموزان را به آنها جلب کند.

فعالیت‌های حین تدریس

تصویر عنوانی (درستکاری): صفحه ۴۷

توجه دانش‌آموزان را به تصویر جلب کرده و از آنها بخواهید در مورد تصویر توضیح دهند. سپس تمام مواردی که دانش‌آموزان به آن اشاره کرده‌اند را روی تابلوی کلاس نوشته و موارد مهم و مرتبط با اهداف درس را مشخص کرده و توضیح دهید.

تصویر به فردی معلول اشاره دارد که در کارگاه آهنگری مشغول به کار و استفاده از آهن‌بر برقی برای بریدن ورقه آهنی می‌باشد.

مسیر بحث و توجه دانش‌آموزان را به عینک و گوشی ایمنی کارگر، انجام کار به درستی و تعهد به کار با کیفیت سوق دهید.

در جمع‌بندی نهایی عنوان درس را خوانده انتظارات یادگیری دانش‌آموزان را از درس بیان کنید تا با توجه به انتزاعی بودن واژه درستکاری فضای ذهنی آنها آمادگی لازم را داشته باشد. سپس به نقش مهم درستکاری در زندگی اجتماعی، فردی و شغلی اشاره نمایید.

داستان (کارگاه قالی‌بافی): صفحه ۴۸

برای ورود به بحث درستکاری، ابتدا یک متن داستانی ارائه شده است. ضمن جلب توجه دانش‌آموزان به تصویر این صفحه، با مطرح کردن سؤالاتی مانند: این تصویر مربوط به چه مکانی است؟ کارگران مشغول چه کاری هستند؟ و چه نکات مهمی در این تصویر می‌بینید، درس را شروع کنید.

با استفاده از روش بحث گروهی و با مشارکت همه دانش‌آموزان، به آنها بگویید: داستان درباره بازدید گروهی دانش‌آموزان از یک کارگاه قالی‌بافی است. ضمن اشاره به دار قالی‌ها، بافنده‌ها، نخ و مواد اولیه لازم برای بافندگی فرصتی فراهم کنید تا دانش‌آموزان هر آنچه به ذهنشان می‌رسد را بیان کنند. ضمن بررسی و جمع‌بندی نظرات

دانش آموزان، از روی متن داستان بخوانید و نکات کلیدی آن یعنی توجه به جزئیات، اهمیت هماهنگی در محیط کار، استفاده از مواد و وسایل مناسب و با کیفیت و درستکاری در محیط کار را روی تابلو کلاس نوشته و پس از خواندن این نکات در کلاس، توضیح دهید که در درس با چه مباحثی آشنا می‌شوند. پیشنهاد می‌شود به منظور آشنایی بیشتر دانش آموزان، تصاویر و یا فیلم‌هایی تهیه شود و معلم با استفاده از روش‌های پرسش و پاسخ و بحث گروهی، اطلاعاتی در مورد این موضوعات به دانش آموزان ارائه دهد.

فکر کنید و پاسخ دهید: صفحه ۴۹

این بخش به منظور بررسی میزان درک دانش آموزان از موضوع اصلی درس در نظر گرفته شده است. دانش آموزان با توجه به متن و مفاهیم اصلی درس به سؤالات پاسخ می‌دهند و در صورت نیاز ارائه بازخوردهای اصلاحی ضروری است.

برای سؤال ۳، سؤالاتی را متناسب با توانمندی هر دانش آموز، شرایط فرهنگی، رشته مهارتی و نکات کلیدی داستان و ... طراحی کنید، مانند:

- به چه دلیل درستکاری در هر شغلی اهمیت دارد؟
- چرا باید محصول تولید شده با کیفیت باشد؟
- مهم‌ترین ویژگی‌های هر فرد در محیط کار چیست؟

استفاده از مواد و مصالح با کیفیت مناسب: صفحه ۵۰

هدف از این بخش، آشنایی دانش آموزان با ضرورت استفاده از مواد و مصالح باکیفیت به عنوان یکی از مصداق‌های درستکاری است که موجب حفظ و جذب مشتری می‌شود. درباره اهمیت استفاده از مواد و مصالح با کیفیت در موفقیت و حفظ مشتری در مشاغل مختلف توضیح دهید. آن‌گاه ضمن توجه به تصاویر کتاب با بحث گروهی در کلاس و با همکاری دانش آموزان پرسید: این مشاغل برای موفقیت در کار و تولید محصول باکیفیت به چه نکاتی باید توجه کنند؟ استفاده از مواد و مصالح باکیفیت چه تأثیری در کار آنها دارد؟ فردی که محصول باکیفیت تولید می‌کند چگونه انسانی است؟ ضمن توجه به پاسخ‌های دانش آموزان اهداف و نکات اصلی این بخش را توضیح دهید. در ادامه می‌توانید از مثال‌های گوناگون مانند نمونه زیر استفاده کنید.

اگر در آشنایی از مواد مناسب استفاده نکنیم، کیفیت کار ما پایین می‌آید و یا اگر در قالبی بافی به قرارداد و تعهدمان پایبند نباشیم و از مواد بی کیفیت استفاده کنیم، کار ما باارزش نخواهد بود و در کار خود درستکاری را رعایت نکرده‌ایم و کم‌کم مشتری‌های خود را از دست می‌دهیم. در پایان با جمع‌بندی مناسب، مفاهیم اصلی بیشتر تبیین شود.

فعالیت: صفحه ۵۰

این فعالیت با هدف آشنایی دانش آموزان با استفاده از مواد باکیفیت در خدمات، محصول و ارزیابی از میزان یادگیری دانش آموزان از موضوع اصلی درس و تثبیت مفاهیم آموخته شده پیش‌بینی شده است. جدول مربوطه باید با توجه به رشته مهارتی دانش آموزان تکمیل شود. شایسته است درباره اهمیت و ضرورت استفاده از مواد اولیه باکیفیت در تولید محصول با دانش آموزان صحبت شود تا آنها بتوانند جدول را کامل کنند.

به‌طور مثال هنرآموز رشته مهارتی در کارگاه درودگری با نشان دادن چوب‌ها و انواع کیفیت آنها با بچه‌ها صحبت کند و یا در کارگاه قالبی بافی در مورد مواد اولیه بر اساس درجه کیفیت قالبی توضیحاتی داده شود. تعداد ستون‌های جدول را با توجه به مواردی که دانش آموزان نام می‌برند، می‌توانید بیشتر کنید.

ابتدا مواد اولیه موجود در کارگاه توسط بچه‌ها گفته و لیست شود. در حین انجام این فعالیت، در مورد اهمیت کیفیت مواد و عواقب استفاده از مواد بی کیفیت با بچه‌ها صحبت کرده و از آنها بخواهید آنها را نام ببرند و با توضیحات معلم جدول را کامل کنند.

توجه به جزئیات در انجام کارها: صفحات ۵۰ و ۵۱

این بخش با هدف آشنایی دانش آموزان با اهمیت و تأثیر توجه به جزئیات در تولید محصول باکیفیت طراحی شده است. با تأکید بر تصویر و جدول داده شده، توجه دانش آموزان را به اهمیت توجه به جزئیات در کارها جلب نماید. با طرح سؤالاتی مبنی بر موضوع تصویر، از بچه‌ها بخواهید که شغل مربوط به تصویر را نام برده و بپرسید در بافت قالی توجه به چه جزئیاتی مهم است؟ عدم توجه به طرح و نقشه چه تأثیری در تولید قالی دارد؟ چگونه محصولی تولید می‌شود؟ چه ضررهایی برای بافنده ایجاد خواهد شد؟

از روی متن خوانده و به موارد مطرح شده برای تقویت توجه به جزئیات تأکید نموده و توضیحات کافی با ارائه مثال داده شود. به عنوان مثال، در رشته مهارتی آنها، چه نوع محصولی تولید می‌شود؟ در تولید محصول باید به چه جزئیاتی توجه شود؟ عدم توجه به جزئیات چه عواقبی در تولید محصول دارد؟

فعالیت: صفحه ۵۱

این فعالیت با هدف تعمیم آموخته‌های دانش آموزان به زندگی روزمره، بیان دانسته‌ها و افزایش تعاملات بین فردی و توجه به ارتباطات مؤثر کلامی طراحی شده است تا مفاهیم آموخته شده در ساختار شناختی دانش آموزان تثبیت و قابلیت تعمیم به زندگی روزمره را داشته باشند. در این بخش با تأکید بر مشاغل و نحوه توجه به جزئیات در تولید محصول، نام هر یک از شغل‌ها بیان شده و با مشارکت دانش آموزان جزئیاتی که در انجام این شغل‌ها باید رعایت شود، بحث و گفت‌وگو شود سپس شغل پیشنهادی هر کدام از دانش آموزان در جای مشخص در کتاب نوشته شده و در مورد چرایی و اهمیت توجه به جزئیات در آن توسط خود دانش آموز صحبت شود، جمع‌بندی توسط معلم انجام گیرد و توضیحات تکمیلی در مورد مشاغل معرفی شده ارائه شود.

مقایسه محصول با نقشه یا طرح: صفحه ۵۲

در این فعالیت ابتدا توجه دانش آموزان را به تصویر جلب نموده و از آنها در مورد تصویر و کاری که خانم بافنده انجام می‌دهد سؤالات مختلفی پرسیده شود. مسیر بحث و گفت‌وگو را به قالی، بافندگی، طرح و نقشه و ... هدایت کنید.

توجه به این نکته که اهمیت قالی بافی به نقشه خوانی صحیح و بافت آن است و چرا بافت فرش باید بر اساس طرح و نقشه باشد، در گروه‌ها بحث و گفت‌وگو کنید آن‌گاه با جمع‌بندی توسط معلم، مفاهیم اصلی یادداشت شود. در ادامه موضوع به رشته مهارتی دانش آموزان تعمیم داده شود.

فعالیت: صفحه ۵۲

این فعالیت با هدف توجه به ترتیب و اعداد، طرح و نقشه و تعمیم و تمرین مفاهیم آموخته شده در فضایی شاد پیش‌بینی شده است. با توجه به دو تصویر از دانش آموزان بخواهید اعداد را به هم وصل کنند. در صورت نیاز طرح‌ها را در تعداد بیشتر تکثیر نموده و برای بار دوم بخواهید اعداد را به ترتیب و با دقت و توجه بیشتری به هم وصل نمایند. سپس طرح‌ها را با هم مقایسه کنند.

بسته‌بندی و حمل‌ونقل بر اساس دستورالعمل: صفحه ۵۲

این فعالیت با هدف آشنایی دانش‌آموزان با بسته‌بندی، حمل‌ونقل بر اساس دستورالعمل درست به منظور حفظ سلامت بار و افراد پیش‌بینی شده است. در ابتدا از دانش‌آموزان سؤالاتی در مورد اسباب‌کشی و حمل‌ونقل پرسیده شود و از آنها بخواهید تا تجارب خود را در این زمینه بیان کنند. سپس توجه آنها را به دو تصویر کتاب جلب کرده و بخواهید، برداشت خود را در کلاس بیان کنند. نکات (بسته‌بندی و حمل‌ونقل بر اساس دستورالعمل) بر روی تابلو نوشته شود و از دانش‌آموزان بخواهید در مورد هر کدام توضیح داده و اگر نکته‌ای برای آنها مبهم بود، توضیحات تکمیلی همراه با مثال‌های دیگر توسط معلم داده شود. درباره اهمیت نظم و ترتیب، حفظ سلامت و امنیت بار و جلوگیری از آسیب رساندن به خود، اطرافیان و محیط زیست در حمل‌ونقل درست با دانش‌آموزان صحبت شود و اگر آنها در این زمینه تجربه‌ای دارند، بیان کنند.

علامت‌های استاندارد بسته‌بندی: صفحه ۵۳

هدف از این فعالیت آشنایی دانش‌آموزان با علامت‌های استاندارد بسته‌بندی به منظور جابه‌جایی و نگهداری درست کالا می‌باشد. توجه دانش‌آموزان را به جدول جلب نموده و در مورد علائم استاندارد بر روی بسته‌بندی‌ها با آنها صحبت کنید.

در جدول، ۴ علامت متداول استاندارد بسته‌بندی و توضیحات آن ذکر شده است؛ در مورد علائم آگاهی دهنده و هشدار دهنده صحبت کرده و مفاهیم اصلی و نکات مهم را توضیح دهید. از دانش‌آموزان بخواهید برای هر یک از علائم و مفهوم آن یک نوع کالای مربوطه را نام ببرند.

درباره اهمیت توجه به این علائم و عواقب عدم توجه به آنها توضیحات تکمیلی ارائه شود. از دانش‌آموزان بخواهید در صورتی که تجربه‌ای در این زمینه دارند درباره آن صحبت کنند.

فعالیت: صفحه ۵۳

این فعالیت در ادامه اهداف مبحث قبلی به منظور تثبیت مطالب آموخته شده و تعمیم آن به زندگی روزمره طراحی شده است. قبل از انجام این فعالیت از دانش‌آموزان خواسته شود تا بسته‌بندی محصولی را که در خانه دارند با خود به کلاس بیاورند. (جعبه تلفن همراه، جعبه ادکلن یا وسیله برقی کوچک آشپزخانه و ...) از آنها بخواهید تا علائم روی جعبه‌ها را در کلاس نشان داده و درباره آن توضیح دهند. توجه دانش‌آموزان را به علامت‌های استاندارد این فعالیت جلب کرده و از آنها بخواهید برداشت خود را در مورد هر کدام در کلاس بیان کنند. سپس توضیحات تکمیلی نوشته شود.

سپس از دانش‌آموزان بخواهید از روی جعبه‌هایی که همراه دارند، علامت‌های بسته‌بندی را جدا کرده و در کتاب خود بچسبانند و مفهوم آن را زیر هر نماد بنویسند همچنین می‌توانند نقاشی آن علامت را در کادر مربوطه بکشند. نمادهای معرفی شده در کتاب مانند: نماد شکستگی، نمادهای زیست محیطی، نماد نگهداری مواد غذایی در فریزر می‌باشد.

از نمادهای دیگر می‌توان به نماد خواندن دفترچه راهنما، نماد طول عمر کالا، نماد نگهداری دور از خورشید اشاره نمود و تصویر آنها را به دانش‌آموزان نشان داد.

فعالیت : صفحه ۵۴

این فعالیت با هدف ارزیابی از میزان یادگیری دانش آموزان از موضوع بسته بندی و علامت های استاندارد متناسب با آن و تثبیت مفاهیم آموخته شده پیش بینی شده است. برای انجام این فعالیت با توجه به رشته مهارتی دانش آموزان، می بایست یک نوع محصول بسته بندی شده و علامت های استاندارد لازم آن بر روی بسته چسبانده شود. در این فعالیت، شناسایی علائم لازم با توجه به نوع محصول و چگونگی حمل و نقل آن حائز اهمیت است. الگوی داده شده در این صفحه صرفاً یک نمونه است و همکار محترم می تواند با توجه به نوع محصولات تولیدی و رشته مهارتی دانش آموزان الگوی دیگری را در نظر بگیرد. در صورت استفاده از این الگو آن را به اندازه بزرگ تر بر روی مقوا کشیده و سپس با قیچی جدا و علامت های مورد نیاز بر اساس نوع کالا، بر روی کاغذی کشیده و روی جعبه چسبانده شوند.

جمع بندی

ضمن بحث و گفت و گو با دانش آموزان درس را جمع بندی و مرور کنید. مطالب کلیدی و مفاهیم اساسی درس را به صورت خلاصه و به صورت فهرست روی تخته کلاس بنویسید و علائم استاندارد بسته بندی را روی تابلو کلاس نصب کنید. بعد از آن سؤالات مناسبی را مطرح کرده و از دانش آموزان بخواهید پاسخ مورد نظر را در قالب گروه با همفکری و مشورت یکدیگر بیان کنند.

فعالیت های پس از تدریس فعالیت های پیشنهادی معلم: صفحه ۵۵

به منظور انعطاف در برنامه درسی، قسمت هایی با عناوین فعالیت های پیشنهادی در هر درس گنجانده شده است تا همکاران محترم متناسب با توانمندی هر دانش آموز، فعالیت هایی را برای وی طراحی نمایند. همچنین به دانش آموزان این فرصت داده شود تا با استفاده از آموخته های خود، فعالیت جدیدی را برای اجرا پیشنهاد دهند. نمونه های پیشنهادی:

- از دانش آموزان خود بخواهید با بررسی در محیط خانه، مدرسه و اجتماع، نمونه هایی از درستکاری افراد و اثرات آن را در قالب نمونه هایی بنویسند.
- با توجه به رشته مهارتی خود لیستی از علامت های استاندارد بسته بندی خاص محصول تولید شده، تهیه کنند.
- شغل والدین خود را بررسی کرده و همراه با توضیح کوتاهی در مورد آن، بیان کنند که تا چه اندازه توجه به جزئیات در کار آنها مهم است.
- در تکمیل فعالیت صفحه ۵۱، از دانش آموزان بخواهید در مورد شغل پیشنهادی و مورد علاقه خود توضیحاتی را در کلاس داده و در زمینه توجه به جزئیات در آن برای تولید محصول یا ارائه خدمت با کیفیت مطالبی را بیان کنند.
- با سؤال از والدین خود، تجربه ای از استفاده از مواد و مصالح با کیفیت مناسب یا بی کیفیت به صورت داستان در کلاس بیان کنند.

ارزشیابی

محورهای عمده ارزشیابی این درس عبارت اند از: معنی و مفهوم درستکاری، استفاده از مواد و مصالح با کیفیت

مناسب، توجه به جزئیات در انجام کارها، مقایسه محصول با نقشه، بسته‌بندی و حمل‌ونقل بر اساس دستورالعمل و علامت‌های استاندارد بسته‌بندی، ارزشیابی فرایند محور، با مشاهده فعالیت‌های دانش‌آموز در کلاس و کارگاه، پرسش و پاسخ و نتایج فرم‌های خودسنجی، طی یک فرایند چند هفته‌ای صورت پذیرد.

تکمیل جدول بازبینه (خودارزیابی)

بازبینه (چک‌لیست) خودارزیابی را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده و پس از ارائه توضیحات تکمیلی در مورد نحوه پرکردن آن، از آنها بخواهید چک‌لیست را کامل کنند.

تحلیل جدول خودارزیابی

با توجه به توضیحات ارائه شده در بخش ارزیابی، چک‌لیست دانش‌آموزان را بررسی کرده و ضمن ارائه بازخورد به آنها، نمره‌دهی چک‌لیست را انجام دهید.

جدول خودارزیابی معلم

در طول سال تحصیلی و با توجه به عملکرد دانش‌آموزان، چک‌لیست ارزشیابی معلم بدون در نظر گرفتن نمره علامت‌گذاری شده و بازخورد مناسب به دانش‌آموزان ارائه شود و با ارزیابی مستمر و دریافت نقایص و نقاط ضعف آنها را به سمت پیشرفت و بهبود عملکردهایشان هدایت کنید. در پایان نیمسال دوم، با توجه به چک‌لیست‌ها و میزان پیشرفت دانش‌آموزان در هر بخش، نمره‌گذاری چک‌لیست نهایی انجام شود.

نمونه بازبینه (چک‌لیست)

فهرست و ارسای درسی ششم: درستکاری				
نام و نام خانوادگی دانش‌آموز رشته پایه				
درس	گویه‌های ارزشیابی	کم	متوسط	زیاد
درستکاری	دربحث وگفت‌وگو درباره درستکاری شرکت می‌کند.			
	علل استفاده از مواد و مصالح با کیفیت مناسب در تهیه محصول را توضیح می‌دهد.			
	درانجام فعالیت‌های کارگاهی به جزئیات توجه می‌کند.			
	بسته‌بندی و حمل‌ونقل تولیدات کارگاهی را براساس دستورالعمل انجام می‌دهد.			
خودارزیابی دانش‌آموز:				
نمره دانش‌آموز:				
نام و نام خانوادگی هنرآموز: تاریخ:				

دانستنی‌های معلم / توصیه‌های آموزشی

- درستکاری یعنی انجام دادن کار درست. کار درست چیست؟ کاری است که به ما و دیگران خدمت می‌کند؛ یا کاری است که به ما و دیگران صدمه نمی‌زند. درستکاری، مثل پی ساختمان است.
 - بسته‌بندی عبارت است از پوشش‌دهی یا به‌طور کلی حفاظت محصولات که این محافظت به منظور توزیع، ذخیره‌سازی، فروش و استفاده از محصول است. بسته‌بندی تقریباً تمامی کالاها و محصولات پیرامون ما را در بر گرفته است به طوری که به هر کالایی که نگاه می‌کنیم با نوعی بسته‌بندی روبه‌رو می‌شویم که یا از نظرمان خاص و دوست داشتنی است، یا موردپسند و سلیقه ما نیست. در یک تعریف ساده‌تر بسته‌بندی به معنای جمع‌آوری، مرتب کردن و یا نظم بخشیدن کالاها و یا محصولات است.
 - بسته‌بندی کالا یکی از مهم‌ترین بخش‌های تولید و عرضه محصول است و شناساندن و نگهداری محصول را از تولید تا مصرف بر عهده دارد. بسته‌بندی علاوه بر هنر بودن یک علم است. بسته‌بندی در واقع علم، هنر و فناوری محافظت از محصول برای نگهداری، انبار کردن، انتقال، توزیع، ذخیره، فروش و استفاده از آن است. این بسته‌بندی باید به گونه‌ای باشد که کمترین آسیب به محصول و محیط‌زیست برسد.
 - بسته‌بندی‌های محصولات متفاوت بستگی به نوع محصول مورد نظر دارند. به عبارت دیگر بسته‌بندی برای هر کالایی متناسب با کاربرد و مصرف آن، شیوه انتقال و توزیع آن و عوامل دیگر منحصر به خودش است. بسته‌بندی یک محصول غذایی مایع مانند مایع ظرفشویی با بسته‌بندی تجهیزات پتروشیمی متفاوت است. چرا که وظیفه بسته‌بندی، محافظت از محصول است. بنابراین، این کالا است که تعیین می‌کند بسته‌بندی آن به چه صورت باشد تا با کمترین آسیب به دست مصرف کننده برسد.
 - بسته‌ها انواع متفاوت دارند برای مثال یک بسته انتقالی یا بسته توزیعی نوعی از بسته‌بندی است که برای حمل در کشتی و جابه‌جایی در فروشگاه استفاده می‌شود. بعضی مواقع بسته‌ها را بر اساس لایه موجود و عملکرد به دسته‌های اولیه، ثانویه و ... تقسیم می‌کنند.
 - بسته‌بندی اولیه: معمولاً کوچک‌ترین واحد توزیع یا به‌کارگیری است و اولین لایه در برگیرنده محصول است که در تماس مستقیم با محصول می‌باشد و آن را در بر می‌گیرد.
 - بسته‌بندی ثانویه: بیرون از بسته‌بندی اولیه است و می‌تواند برای گروه بندی کردن بسته‌های اولیه باشد.
 - بسته‌بندی سوم: برای حمل در کشتی و توزیع عمده به کار گرفته می‌شود.
- به دلیل اهمیت درستکاری و نقش آن در زندگی فردی و اجتماعی و حرفه‌ای دانش‌آموزان، بهتر است جلسه‌ای با اولیای گرامی در ابتدای تدریس این درس برگزار شده و اطلاعات لازم توسط معلم مربوطه به اولیای گرامی گفته شود.

بازارچه مدرسه: نمایش توانمندی دانش آموزان در یک پروژه عملی (برپایی بازارچه)

اهداف بازارچه

- ارتباط مناسب با جامعه و مشتریان
- مسئولیت پذیری
- مشارکت در برنامه ریزی و برگزاری بازارچه
- ارتباطات مناسب در برپایی بازارچه
- همکاری با دیگران در آماده سازی و برگزاری بازارچه
- نشان دادن مسئولیت پذیری در حین آماده سازی و برگزاری بازارچه
- بسته بندی و حمل و نقل محصولات تولیدی بر اساس دستورالعمل
- مدیریت منابع (زمان، هزینه و امکانات) در تولید محصول و برپایی بازارچه
- ارائه اطلاعات صحیح در مورد محصول و خدمات به مشتری
- انجام خرید و فروش در غرفه

انتظارات یادگیری

در پایان این فعالیت از دانش آموز انتظار می رود:

- در برنامه ریزی و برگزاری بازارچه همکاری کند.
- در انجام امور محوله مربوط به بازارچه مسئولیت پذیر باشد.
- فعالیت ها را بر اساس شرح وظایف خود انجام دهد.
- در صورت نیاز به روش مناسب از دیگران تقاضای کمک کند.
- در صورت توانایی و در صورت نیاز دیگران به آنها کمک کند.
- در فروش محصولات ارتباط درست و صحیحی با مشتری برقرار کند.
- بسته بندی و حمل و نقل محصولات تولیدی را بر اساس دستورالعمل انجام دهد.
- در تولید محصول و برپایی بازارچه از زمان و منابع به درستی استفاده کند.
- در مورد محصول و خدمات به مشتری اطلاعات صحیح بدهد.
- نسبت به اطلاعات مشتری رازدار باشد.
- در برنامه خرید و فروش محصولات غرفه شرکت کند.
- درباره فرایند برپایی بازارچه گزارشی تهیه کند.

مواد و رسانه های مورد نیاز

- فضایی مناسب برای بازارچه
- وسایل مورد نیاز (میز، لوازم التحریر، وسایل عکاسی و ...)
- نمونه های کاری دانش آموزان یا خدمات
- محصولات برای فروش و ارائه خدمات در رشته های خدماتی

- کارت‌های دعوت برای دانش‌آموزان، کادر و معلمان مدرسه و والدین
- کارت‌ها و بنرهای تبلیغاتی در زمینه کالاها و خدمات ارائه شده در بازارچه
- وسایل و مواد لازم برای پذیرایی و دکوراسیون غرفه‌ها
- امکانات لازم برای ثبت گزارش
- و ...

نکات پیشنهادی برای راه‌اندازی بازارچه مدرسه

- در فروردین ماه، ضمن هماهنگی با مدیر مدرسه، جلسه‌ای توجیهی برای دانش‌آموزان و والدین فعال برگزار شده و با توجه به تجربیات برگزاری بازارچه کلاسی در نیمسال اول، برنامه کاری مشخص شده و در هفته مشاغل (هفته اول اردیبهشت ماه) بازارچه برگزار شود.
- انتخاب محصول یا ارائه خدمات با پیشنهاد دانش‌آموزان و نظرسنجی اولیا با توجه به رشته مهارتی آنها باشد.
- هفته قبل از برگزاری بازارچه، تبلیغات در مورد محصولات یا خدمات در مدرسه و کلاس‌ها با برنامه‌ریزی مشخص، آغاز شود.
- برنامه افتتاحیه مراسم با توجه به پیشنهادات و نظرات دانش‌آموزان در کلاس برنامه‌ریزی شود.
- وظایف دانش‌آموزان مشخص شده و تقسیم کارها مشخص و ثبت شود.
- وظایف به صورت فردی و گروهی مشخص شده تا در پایان کار، گزارش افراد و گروه‌ها جمع‌آوری و در کلاس ارائه شود و در کتاب (صفحه ۵۷) نوشته شود.
- فیلم و عکس‌های بازارچه جمع‌آوری شده و عکس‌های منتخب در صفحه ۵۷ کتاب الصاق شود.
- در حین برگزاری بازارچه، راهبری کارها توسط معلم مربوطه انجام شده و همکاری و تعامل متقابل بین دانش‌آموزان مدنظر قرار گیرد.
- از والدین فعال در زمینه برگزاری بازارچه دعوت شده و از حضور و همکاری آنها استفاده شود و وظایف کاری از قبل مشخص گردد.
- مدرسی که رشته‌های مهارتی ارائه شده در آنها، در زمینه خدمات می‌باشد، حتماً تدابیری اندیشیده شود که خدمات دانش‌آموزان در بازارچه ارائه گردد.

نیازسنجی بر اساس محصولات یا خدمات

- ۱- فرم نظرسنجی قبل از بازارچه و با نظرات دانش‌آموزان در کلاس تهیه و سپس در مدرسه به والدین ارائه شود تا نظرات خود را در زمینه نوع محصولات یا خدمات مورد نظر در بازارچه اعلام نمایند.
- ۲- بر اساس نتایج فرم‌های نظرسنجی و با هماهنگی با مدیریت مدرسه و هنرآموز کارگاه تولید محصولات در کارگاه شروع شده و بر طبق برنامه مشخص شده به اتمام برسد.
- ۳- در ابتدای کار و در جلسه‌ای با دعوت از دانش‌آموزانی که سال قبل بازارچه مشابه را برگزار کرده‌اند، از نظرات و تجربیات آنها استفاده شود و راهکارهای مناسب جهت برپایی بهتر بازارچه مکتوب گردد.
- ۴- برای هر غرفه، نامی انتخاب شده و بنرها بر این اساس طراحی شود.
- ۵- کارت‌های تبلیغاتی و دعوت بازارچه آماده شده و قبل از زمان بازارچه برای مدعوین ارسال شود.
- ۶- بهتر است کارت‌های دعوت برای اعضای انجمن اولیا و مربیان مدرسه، مدارس دیگر و مدیران آنها و اداره

- مربوطه و اولیای خارج از مدرسه هم آماده و ارسال شود تا در روز افتتاحیه حضور داشته باشند.
- ۷- از روز قبل، چیدمان بازارچه و غرفه‌ها آغاز شده و از اولیای فعال هم در این زمینه استفاده شود.
- ۸- تاریخ بازارچه در شورای دبیران و در فروردین ماه به همکاران محترم اطلاع‌رسانی گردد تا دانش‌آموزان در روزهای قبل و روز برگزاری بازارچه، (با هماهنگی معاونین و دبیران مربوطه)، بتوانند به آماده‌سازی بازارچه بپردازند.
- ۹- در پایان برگزاری بازارچه، گزارشی از راه‌اندازی و فعالیت‌های قبل و بعد آن توسط معلم مربوطه در شورای دبیران اردیبهشت ماه اعلام شده و به اداره مربوطه ارسال شود. هم‌چنین یک نسخه از گزارش به عنوان مستندات کاری دانش‌آموزان و معلم در مدرسه بایگانی شود.
- ۱۰- خلاصه‌ای از فعالیت‌های بازارچه توسط دانش‌آموزان در کتاب و صفحه ۵۷ نوشته شود.
- ۱۱- برای فروش محصولات یا انجام خدمات در خارج از مدرسه، با توجه به قوانین مشخص شده در جلسه توجیهی (قبل از بازارچه)، تدابیری پیش‌بینی گردد.
- ۱۲- در حین برگزاری بازارچه و قبل از آن، سه مورد مهم همکاری، برنامه‌ریزی و تبلیغات درست مورد توجه قرار گیرد و توسط معلم مربوطه راهبری و هدایت شود.
- ۱۳- از تمامی کسانی که در برپایی بازارچه همکاری داشته و وظایف خود را به درستی انجام داده‌اند تقدیر به عمل آید.

پیوست‌ها

کاربرگ فهرست واریسی

همان گونه که قبلاً ذکر شد، ارزشیابی درس اخلاق حرفه‌ای به صورت فرایندمحور و در طول سال تحصیلی انجام می‌شود. برای ارزیابی پایانی، معلم مربوطه با توجه به کاربرگ‌های ارزیابی انتهایی هر درس و همچنین با توجه به مشاهدات عملکرد دانش‌آموز در طی سال تحصیلی اقدام به ارزشیابی می‌کند. در زیر نمونه‌ای پیشنهادی از فهرست واریسی و همچنین نمونه تکمیل شده آن درج شده است، در صورت نیاز و با توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان می‌توانید موارد را تغییر و یا بر تعداد گویه‌ها بیفزایید.

فهرست واریسی درس اخلاق حرفه‌ای					
نام و نام خانوادگی دانش‌آموز: رشته: پایه:					
نمره	درس	گویه‌های ارزشیابی	کم (۱)	متوسط (۱/۵)	زیاد (۲)
	۱ ارتباط	۱- در محیط کارگاه با هنرآموز و سایر دانش‌آموزان ارتباط مناسب برقرار می‌کند.			
		۲- سه مورد از نقاط قوت و ضعف خود را بیان می‌کند.			
		۳- درخواست‌های خود را به طور صحیح بیان می‌کند.			
		۴- مفهوم رازداری در محیط کار را در قالب مثال بیان می‌کند.			
		۵- در صورت بروز مشکل موارد را به طور صحیح به سرپرست کارگاه انتقال می‌دهد.			
	۲ همکاری	۱- مفهوم همکاری در محیط کار را در قالب مثالی توضیح می‌دهد.			
		۲- براساس وظایف کاری مشخص شده فعالیت‌های خود را انجام می‌دهد.			
		۳- در انجام وظایف محوله با سرپرست کارگاه همکاری می‌کند.			
		۴- در صورت نیاز، به روش مناسب از دیگران تقاضای کمک می‌کند.			
		۵- در صورت توانایی و نیاز در کارگاه به دیگران کمک می‌کند.			
	۳ مسئولیت‌پذیری	۱- مفهوم مسئولیت‌پذیری در محیط کار را در قالب مثالی توضیح می‌دهد.			
		۲- پیامد انجام ندادن کار در زمان تعیین شده را توضیح می‌دهد.			
		۳- در محیط کار مسئولیت‌پذیری از خود نشان می‌دهد.			
		۴- کارهایی که توانایی انجام آن را ندارد، قبول نمی‌کند.			
		۵- وظایفش را در زمان تعیین شده به درستی انجام می‌دهد.			
	۴ مدیریت منابع	۱- برای هزینه روزانه خود برنامه‌ریزی می‌کند.			
		۲- هنگام تولید محصولات، در مواد مصرفی کارگاه صرفه جویی می‌کند.			
		۳- از ابزار و وسایل موجود در کارگاه به درستی استفاده می‌کند.			
		۴- به موقع در محیط کارگاه حاضر شده و پس از پایان ساعت کار خارج می‌شود.			
		۵- کار خود را در زمان تعیین شده انجام می‌دهد.			
	۵ امانت‌داری	۱- شیوه‌های درست امانت‌داری در محیط کار را در قالب مثال توضیح می‌دهد.			
		۲- اطلاعات مورد نیاز درباره محصول یا خدمات کارگاهی را بیان می‌کند.			
		۳- راه‌های حفظ مشتری را در فضای شبیه‌سازی شده محیط کار نمایش می‌دهد.			
		۴- نحوه مراقبت از اطلاعات مشتری را بیان می‌کند.			
		۵- عوامل تعویض کالا و یا انجام دوباره خدمات مرتبط به رشته مهارتی خود را می‌نویسد.			
	۶ درستکاری	۱- درستکاری در محیط کارگاه را رعایت می‌کند.			
		۲- دلایل استفاده از مواد و مصالح با کیفیت در تولید محصول را توضیح دهد.			
		۳- در انجام وظایف کاری به جزئیات توجه می‌کند.			
		۴- بسته‌بندی و حمل و نقل محصولات را براساس دستورالعمل انجام می‌دهد.			
		۵- علامت‌های استاندارد بسته‌بندی متناسب با کالا را مشخص می‌کند.			

میانگین نمره دانش‌آموز از فهرست واریسی دروس:

امضا و تاریخ:

نام و نام خانوادگی هنرآموز:

فهرست واریسی بازارچه درس اخلاق حرفه‌ای

نام و نام خانوادگی دانش آموز: رشته: پایه:

نمره	زیاد(۱)	متوسط(۷۵/۰)	کم(۵/۰)	گویه‌های ارزشیابی		
				۱- در برنامه‌ریزی برای برگزاری بازارچه با اعضای گروه همکاری می‌کند.	بازارچه کلاسی	۱
				۲- در انجام امور محوله در بازارچه مسئولیت پذیر است.		
				۳- محصول یا خدماتی برای ارائه در بازارچه آماده می‌کند.		
				۴- بسته‌بندی مناسبی را برای محصول آماده می‌کند.		
				۵- فروش محصول یا خدمات را به درستی انجام می‌دهد.		
				اخلاق در بازارچه		
				ارتباط		
				همکاری		
				مسئولیت‌پذیری		
				۱- در برنامه‌ریزی برای برگزاری بازارچه با اعضای گروه همکاری می‌کند.	بازارچه مدرسه	۲
				۲- در انجام امور محوله در بازارچه مسئولیت پذیر است.		
				۳- محصول یا خدماتی برای ارائه در بازارچه آماده می‌کند.		
				۴- بسته‌بندی مناسبی را برای محصول آماده می‌کند.		
				۵- فروش محصول یا خدمات را به درستی انجام می‌دهد.		
				اخلاق در بازارچه		
				مدیریت منابع (زمان، هزینه و امکانات)		
				امانت‌داری		
				درستکاری		
				نام و نام خانوادگی دانش آموز: میانگین نمره در بازارچه کلاسی و بازارچه مدرسه:		
				میانگین نمره خودارزیابی دروس:		
				نمره در فهرست واریسی دروس: نمره در بازارچه: نمره در خودارزیابی:		
				نمره کل دانش آموز:		
				نام و نام خانوادگی هنرآموز: امضا و تاریخ:		

(۲ نمره) میانگین نمره خودارزیابی + (۸ نمره) میانگین نمرات بازارچه + (۱۰ نمره) میانگین نمرات فهرست واریسی ۶ درس = روش محاسبه نمره پایانی

(نمونه تکمیل شده فهرست واریسی)

فهرست واریسی درس اخلاق حرفه‌ای					
نام و نام خانوادگی دانش‌آموز: مریم محمدی		رشته: هنر زندگی در خانه		پایه: دهم	
نمره	درس	گویه‌های ارزشیابی	کم (۱)	متوسط (۱/۵)	زیاد (۲)
۷/۵	ارتباط	۱- در محیط کارگاه با هنرآموز و سایر دانش‌آموزان ارتباط مناسب برقرار می‌کند.	۱		
		۲- سه مورد از نقاط قوت و ضعف خود را بیان می‌کند.		۱/۵	
		۳- درخواست‌های خود را به طور صحیح بیان می‌کند.		۱/۵	
		۴- مفهوم رازداری در محیط کار را در قالب مثال بیان می‌کند.		۱/۵	
		۵- در صورت بروز مشکل موارد را به طور صحیح به سرپرست کارگاه انتقال می‌دهد.		۲	
۸/۵	همکاری	۱- مفهوم همکاری در محیط کار را در قالب مثالی توضیح می‌دهد.			۲
		۲- براساس وظایف کاری مشخص شده فعالیت‌های خود را انجام می‌دهد.	۱		
		۳- در انجام وظایف محوله با سرپرست کارگاه همکاری می‌کند.		۱/۵	
		۴- در صورت نیاز، به روش مناسب از دیگران تقاضای کمک می‌کند.			۲
		۵- در صورت توانایی و نیاز در کارگاه به دیگران کمک می‌کند.			۲
۸/۵	مسئولیت‌پذیری	۱- مفهوم مسئولیت‌پذیری در محیط کار را در قالب مثالی توضیح می‌دهد.			۲
		۲- پیامد انجام ندادن کار در زمان تعیین شده را توضیح می‌دهد.		۱/۵	
		۳- در محیط کار مسئولیت‌پذیری از خود نشان می‌دهد.		۱/۵	
		۴- کارهایی که توانایی انجام آن را ندارد، قبول نمی‌کند.		۱/۵	
		۵- وظایفش را در زمان تعیین شده به درستی انجام می‌دهد.			۲
۸	مدیریت منابع	۱- برای هزینه روزانه خود برنامه‌ریزی می‌کند.			۲
		۲- هنگام تولید محصولات، در مواد مصرفی کارگاه صرفه‌جویی می‌کند.			۲
		۳- از ابزار و وسایل موجود در کارگاه به درستی استفاده می‌کند.	۱		
		۴- به موقع در محیط کارگاه حاضر شده و پس از پایان ساعت کار خارج می‌شود.		۱/۵	
		۵- کار خود را در زمان تعیین شده انجام می‌دهد.		۱/۵	
۷	امانت‌داری	۱- شیوه‌های درست امانت‌داری در محیط کار را در قالب مثال توضیح می‌دهد.		۱/۵	
		۲- اطلاعات مورد نیاز درباره محصول یا خدمات کارگاهی را بیان می‌کند.			۲
		۳- راه‌های حفظ مشتری را در فضای شبیه‌سازی شده محیط کار نمایش می‌دهد.		۱/۵	
		۴- نحوه مراقبت از اطلاعات مشتری را بیان می‌کند.	۱		
		۵- عواملی تعویض کالا و یا انجام دوباره خدمات مرتبط به رشته مهارتی خود را می‌نویسد.	۱		
۸/۵	درستکاری	۱- درستکاری در محیط کارگاه را رعایت می‌کند.		۱/۵	
		۲- دلایل استفاده از مواد و مصالح با کیفیت در تولید محصول را توضیح دهد.	۱		
		۳- در انجام وظایف کاری به جزئیات توجه می‌کند.			۲
		۴- بسته‌بندی و حمل و نقل محصولات را براساس دستورالعمل انجام می‌دهد.			۲
		۵- علامت‌های استاندارد بسته‌بندی متناسب با کالا را مشخص می‌کند.			۲
۴۸	میانگین نمره دانش‌آموز از فهرست واریسی دروس: $48 \div 6 = 8$				
نام و نام خانوادگی هنرآموز: لیلا بابایی امضا و تاریخ: ۱۴۰۱/۳/۱					

فهرست و ارسی بازارچه درس اخلاق حرفه‌ای					
نام و نام خانوادگی دانش‌آموز: مریم محمدی		رشته: هنر زندگی در خانه		پایه: دهم	
نمره	گویه‌های ارزشیابی	کم (۰/۵)	متوسط (۰/۷۵)	زیاد (۱)	
۷	بازارچه کلاسی	۱- در برنامه‌ریزی برای برگزاری بازارچه با اعضای گروه همکاری می‌کند.	۰/۷۵		
		۲- در انجام امور محوله در بازارچه مسئولیت‌پذیر است.	۰/۷۵		
		۳- محصول یا خدماتی برای ارائه در بازارچه آماده می‌کند.		۱	
		۴- بسته‌بندی مناسبی را برای محصول آماده می‌کند.		۱	
		۵- فروش محصول یا خدمات را به درستی انجام می‌دهد.		۱	
	اخلاق در بازارچه				
	ارتباط			۱	
	همکاری		۰/۷۵		
	مسئولیت‌پذیری		۰/۷۵		
	۷	بازارچه مدرسه	۱- در برنامه‌ریزی برای برگزاری بازارچه با اعضای گروه همکاری می‌کند.		۱
۲- در انجام امور محوله در بازارچه مسئولیت‌پذیر است.				۱	
۳- محصول یا خدماتی برای ارائه در بازارچه آماده می‌کند.			۰/۷۵		
۴- بسته‌بندی مناسبی را برای محصول آماده می‌کند.			۰/۷۵		
۵- فروش محصول یا خدمات را به درستی انجام می‌دهد.				۱	
اخلاق در بازارچه					
مدیریت منابع (زمان، هزینه و امکانات)			۰/۵		
امانت‌داری					۱
درستکاری					۱
نام و نام خانوادگی دانش‌آموز: مریم محمدی					
میانگین نمره در بازارچه کلاسی و بازارچه مدرسه: $۱۴ \div ۲ = ۷$					
میانگین نمره خودارزیابی دروس: $۱/۵$					
نمره در فهرست و ارسی دروس: ۸					
نمره در بازارچه: ۷					
نمره در خودارزیابی: $۱/۵$					
نمره کل دانش‌آموز: $۸ + ۷ + ۱/۵ = ۱۶/۵$					
نام و نام خانوادگی هنرآموز: لیلا بابایی					
امضا و تاریخ: $۱۴۰۱/۳/۱$					

(۲ نمره) میانگین نمره خودارزیابی + (۸ نمره) میانگین نمرات بازارچه + (۱۰ نمره) میانگین نمرات فهرست و ارسی ۶ درس = روش محاسبه نمره پایانی

منابع:

- ۱- امامی، مصطفی. رضوی، سعدی (۱۳۹۲). اخلاق در سازمان و مدیریت. تهران: سخنوران.
- ۲- برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران.
- ۳- بُریا، میشل (۱۳۹۲). کلیدهای پرورش هوش اخلاقی در کودکان و نوجوانان، ترجمه: فرناز فرود. تهران: انتشارات صابرین.
- ۴- حسنی، محمد و دیگران (۱۳۹۴). رویکردهای نوین در تربیت اخلاقی. تهران: انتشارات مدرسه.
- ۵- خاکی، غلامرضا (۱۳۹۵). مدیریت اخلاق حرفه‌ای در سازمان به شیوه جوانمردان. فوژان.
- ۶- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
- ۷- سند طراحی مفهومی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در شاخه فنی و مهارتی (۱۳۹۴). سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
- ۸- سیدرضی (موسوی)، محمد بن حسین. نهج‌البلاغه، ترجمه محمدتقی جعفری تبریزی. چاپ ششم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی (۱۳۸۷).
- ۹- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۹۴). اخلاق سازمانی. انتشارات سازمان مدیریت صنعتی. چاپ دوم.
- ۱۰- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۹۵). اخلاق حرفه‌ای، نشر معجون. چاپ هشتم.
- ۱۱- فرل، لیندا. فرل، اُسی (۱۳۹۵). اخلاق حرفه‌ای، مترجم محمد ایراف و ناهید ایراف. تهران: آپاناقلم.
- ۱۲- گوتهک، دیوید (۱۳۸۸). رمز و راز موفقیت در شغل و حرفه، ترجمه محمود صموتی و مهدی اسمعیلی. تهران: انتشارات مدرسه.
- ۱۳- لرنر، ژانت. ناتوانی‌های یادگیری: نظریه‌ها، تشخیص و راهبردهای تدریس، ترجمه: عصمت دانش، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی. چاپ سوم (۱۳۹۶).
- ۱۴- مطهری، مرتضی (۱۳۸۷). تعلیم و تربیت در اسلام. تهران: انتشارات الزهرا.
- ۱۵- هسمر، آل تی اخلاق در مدیریت، ترجمه محمد اعرابی و داود ایزدی. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، (۱۳۸۲).